

KUDOWA-ZDRÓJ - NÁCHOD
MIASTO EUROPEJSKIE • EVROPSKÉ MĚSTO

NÁCHOD - KUDOWA-ZDRÓJ
EVROPSKÉ MĚSTO • MIASTO EUROPEJSKIE

Opracowanie:

Zachodniopomorska Grupa Doradcza Sp. z o.o.

Zespół w składzie:

Daniel Owczarek
Anna Dmowska
Maria Błędowska
Łukasz Kosmala
Ewelina Zwiech

Tłumaczenie:

Tereza Vlachová

Ver. 11/2014

Spis treści

Wstęp	4
Współpraca pomiędzy miastami	6
Diagnoza społeczno-gospodarcza	28
1. Ogólna charakterystyka obszaru	28
2. Położenie i układ przestrzenny.....	28
3. Tło historyczne i etniczne	32
4. Dostępność komunikacyjna.....	34
5. Rozwój demograficzny	38
6. Edukacja	44
7. Rynek pracy i bezrobocie.....	48
8. Struktura gospodarki regionalnej i przedsiębiorczość	50
9. Atrakcje i zaplecze turystyczne regionu	62
10. Kultura i sztuka	66
11. Ochrona środowiska	68
Strategia Rozwoju Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod	70
1. Analiza SWOT	70
2. Cele strategiczne i operacyjne.....	74
System wdrażania	100
1. System wdrażania Strategii	100
2. System monitoringu i ewaluacji	1088
3. Narzędzia finansowania Strategii	1144
Rekomendowane obszary wsparcia	117

Obsah

Úvod	5
Spolupráce měst	7
Diagnóza sociálně-ekonomická	29
1. Všeobecná charakteristika území.....	29
2. Poloha a prostorové uspořádání	29
3. Historické a národnostní otázky.....	33
4. Dopravní dostupnost.....	35
5. Demografický rozvoj.....	39
6. Vzdělávání	45
7. Trh práce a nezaměstnanost	49
8. Struktura regionální ekonomiky a podnikatelská sféra.....	51
9. Cestovní ruch v regionu.....	63
10. Kultura a umění.....	67
11. Ochrana životního prostředí	69
Strategie rozvoje evropského města Náchod – Kudowa	71
1. SWOT analýza.....	71
2. Strategické a operativní cíle	75
Systém implementace	101
1. Systém implementace strategie.....	101
2. Systém monitoringu a evaluace	1099
3. Finanční nástroje strategie.....	1165
Doporučené oblasti podpory	118

Wstęp

Trudne doświadczenia historyczne i przełomy polityczne burzliwego XX w., umożliwiły szeroką integrację państw europejskich – niezależnych, suwerennych i posiadających określone terytorium. Podstawowym wyznacznikiem terytorialności Państw są ich granice. Natura granic jest dwoista – z jednej strony mogą być one postrzegane jako linie podziału (separacji terytorialnej, prawnej, społecznej czy gospodarczej). Współcześnie na pograniczu polsko-czeskim znacznie bliższą rzeczywistości wydaje się jednak druga koncepcja upatrująca w granicy roli otwartej bramy. Jako otwarta brama, granica i obszar pogranicza stają się centrami poszukiwania wspólnoty, przewyższania różnic, wspólnego rozwiązywania problemów i synergetycznego wykorzystania posiadanego potencjału – położenie transgraniczne staje się tym samym katalizatorem regionalnego i lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Integracja Polski i Czech z Unią Europejską w 2004 r. i wejście obu krajów do strefy Schengen sprawiły, że istniejąca granica stała się w praktyce linią o charakterze administracyjnym – zapewniono nie tylko swobodny przepływ osób i towarów, ale również zbliżenie obu krajów w aspektach formalno-prawnych (kształtowanych przez wytyczne z poziomu europejskiego obowiązujące we wszystkich państwach członkowskich). Powyższa bezprecedensowa, wsparta obopólną zgodą państw zmiana znaczenia granic kreuje warunki do rozwoju powiązań transgranicznych, już nie tylko w kontekście regionalnym (np. w ramach regionów transgranicznych lub euroregionów), ale również w wymiarze lokalnym, w którym granica nie stanowi bariery dla położonych tuż obok siebie organizmów miejskich (należących do różnych państw). Kudowa-Zdrój i Náchod w XXI w. zyskały szansę budowy stabilnych wzajemnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych – podjęcia próby urzeczywistnienia idei współpracy w ramach transgranicznego miasta europejskiego. U progu 10-lecia obecności Polski i Czech w Unii Europejskiej oraz otwarcia budżetu europejskiego na lata 2014-2020 Kudowa-Zdrój i Náchod poprzez zintegrowane, wspólne podejście do oceny obecnych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych będą mogły zdefiniować cele i wyzwania rozwojowe, w taki sposób by umożliwiały one synergiczne wykorzystanie potencjału obu miast, które ze względu na położenie oraz wspólne tło etniczne i historyczne są gotowe do współdziałania w formule miasta europejskiego.

Niniejsza strategia stanowi narzędzie wspierające rozwój współpracy transgranicznej pomiędzy miastami Kudową-Zdrojem i Náchodem w ramach Miasta Europejskiego Kudowa – Náchod oraz określa potencjalne kierunki rozwoju, a także tworzy podstawy merytoryczne, jak i organizacyjne do pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Projekt pn. „Strategia rozwoju Miasta Europejskiego Kudowa – Náchod 2014 – 2024”, którego produktem jest niniejszy dokument pozyskał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Rezultatem procesu wdrożenia Strategii będzie rozwiązanie kluczowych problemów obu miast, zwiększenie atrakcyjności obszaru oraz wzmocnienie współpracy transgranicznej.

Úvod

Složitý průběh dějin a politické změny v bouřlivém 20. století umožnily rozsáhlou integraci evropských států – nezávislých, suverénních, majících dané teritorium. Základním faktorem určujícím teritorialitu států jsou jejich hranice. Hranice mají dvojí povahu. Na jedné straně mohou být chápány jako dělící linie (vyznačující teritoriální oddělení). Z dnešního pohledu však na polsko-českém pomezí vnímáme hranice v jejich druhém významu – jako otevřenou bránu. Hranice a příhraniční území se jako otevřená brána stávají centrem hledání společenství, překonávání rozdílů, společného řešení problémů a součinnosti ve využívání vlastního potenciálu. Poloha na hranici se tak stává katalyzátorem regionálního a lokálního socioekonomického rozvoje.

Po připojení Polska a České republiky k Evropské unii v roce 2004 a následném vstupu obou států do Schengenského prostoru se stávající hranice stala prakticky jen administrativní linií – umožňuje nejen volný pohyb osob a zboží, ale také formální a právní sblížení obou států (na základě evropských směrnic platných ve všech členských státech). Tato bezprecedentní změna významu hranic, podpořená oboustranným souhlasem obou států, vytváří podmínky pro rozvoj přeshraničních vazeb – již nejen v regionálním kontextu (např. v rámci příhraničních regionů nebo euroregionů), ale také v lokálním rozsahu, kdy hranice přestává být bariérou těsně k sobě přiléhajících městských organizmů (které však patří do jiných států). Města Náchod a Kudowa-Zdrój získala ve 21. století šanci vytvořit stabilní funkční a prostorové vazby, mají možnost pokusit se o realizaci spolupráce v rámci přeshraničního evropského města. Na prahu desátého výročí vstupu našich států do Evropské unie a na začátku rozpočtového období 2014–2020 budou moci Náchod a Kudowa-Zdrój definovat své cíle a rozvojové výzvy, a to díky integrovanému, společnému přístupu k zhodnocení stávajících vnitřních a vnějších podmínek. Definice těchto cílů by měla umožnit synergicky využít potenciál obou měst, která jsou s ohledem na svou polohu a společné historické a národnostní otázky připravena fungovat v rámci evropského města.

Tato strategie představuje nástroj pro podporu rozvoje přeshraniční spolupráce mezi městy Náchod a Kudowa-Zdrój v rámci evropského města Náchod - Kudowa, popisuje potenciální směry rozvoje a vytváří obsahový a organizační základ pro čerpání prostředků z vnějších zdrojů. Projekt „Strategie rozvoje evropského města Náchod - Kudowa 2014–2024“, jehož výstupem je tento dokument, byl dofinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013. Výsledkem procesu implementace strategie bude vyřešení klíčových problémů obou měst, zvýšení atraktivity území a posílení přeshraniční spolupráce.

Współpraca pomiędzy miastami

Fundamentem wzajemnych relacji pomiędzy Kudową-Zdrojem i Náchodem jest wspólne dziedzictwo kulturowe i tradycje koegzystencji na obecnym pograniczu polsko-czeskim różnych narodów, co jest ściśle związane z wielokrotnymi zmianami granic, zwłaszcza na przestrzeni XX w.. Tradycje te trafiają na grunt jednolitych etnicznie miast – są to jednak miasta, w których społeczność (często dotknięta trudnymi rodzinnymi doświadczeniami historycznymi), dostrzega potrzebę wzajemnej współpracy i wymierne korzyści z niej płynące. Postępujące zjawiska integracji europejskiej i globalizacji sprawiają, że zatarciu ulegają dotychczasowe bariery dzielące oba miasta – zarówno w wymiarze administracyjnym jak i związane z postawami społecznymi. Początek XXI w. przyniósł dla obu miast rozkwit współpracy – wobec przełamania dawnych barier oraz dzięki zaangażowaniu środków europejskich miasta uzyskały zdolność do rozwiązywania nie tylko wspólnych trudności, ale również do wzajemnego wykorzystania indywidualnego potencjału partnera. W naturalny sposób powyższe zjawisko przełożyło się na powstanie idei Miasta Europejskiego, której urzeczywistnienie wymaga sformułowania, a następnie wdrożenia niniejszej Strategii.

Szeroką współpracę pomiędzy Kudową-Zdrojem oraz Náchodem zapoczątkowano w roku 2002, kiedy to została podpisana umowa wyrażająca wolę współpracy w różnych dziedzinach – między innymi gospodarki, sportu, kultury, turystyki i spraw socjalnych. Dwa lata później podpisano Porozumienie o Partnerskiej Współpracy Europejskiej Pomiędzy Miastami Kudowa-Zdrój i Náchod, celem osiągnięcia ekonomicznego, socjalnego i kulturalnego rozwoju miast poprzez wykorzystanie ich wewnętrznego potencjału. W ramach Porozumienia samorzady obu miast zadeklarowały realizację wspólnych celów dotyczących:

- obniżania negatywnych skutków peryferyjnego położenia regionu przede wszystkim poprzez likwidowanie barier infrastrukturalnych;
- rozwoju turystyki ze szczególnym uwzględnieniem przyrodniczych i historycznych walorów regionu;
- wspierania lokalnych przedsiębiorstw oraz zachęcanie inwestorów zagranicznych do lokalizacji kapitału w miastach;
- ochrony i polepszania stanu środowiska przyrodniczego.

W XXI w. w ramach współpracy partnerskiej Kudowy-Zdroju i Náchodu zrealizowano kilkanaście projektów, które współfinansowano przy pomocy funduszy pochodzących z programów unijnych wspierających współpracę transgraniczną. Dotyczyły one przede wszystkim niwelowania barier infrastrukturalnych na pograniczu polsko-czeskim poprzez poprawę infrastruktury drogowej i rowerowej, jak również poprawę gospodarki odpadami oraz gospodarki wodnej w miastach partnerskich. Miasta Kudowa-Zdrój i Náchod uczestniczyły także wspólnie w wielu mikroprojektach, zwiększających integrację społeczną oraz wpływających na zacieśnianie więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami obu miast, dzięki organizacji wspólnych wydarzeń sportowych, kulturalnych i edukacyjnych, jak również działań związanych z promocją turystyki. Dotychczasowa współpraca ma tym samym charakter wieloaspektowy i pozwoliła wykreować wzorce, które z powodzeniem mogą być powielane na nowe obszary wymagające interwencji.

Spolupráce měst

Základem pro vytváření vzájemných vztahů měst Náchod a Kudowa-Zdrój je společné kulturní dědictví a tradice paralelního soužití více národností na polsko-českém pomezí. Úzce to souvisí s četnými změnami hranic, ke kterým docházelo zejména v průběhu 20. století. Města jsou dnes národnostně jednolitá – jejich společnost (a často se jedná o lidi, jejichž rodiny dějinné události bolestně pocítily) si však uvědomuje potřebu vzájemné spolupráce a výhody, jaké to může přinášet. Dosavadní bariéry dělící obě města, a to jak na úrovni administrativní, tak v rámci postojů převládajících ve společnosti, díky narůstající evropské integraci a globalizaci postupně mizí. Na začátku 21. století spolupráce mezi oběma městy vzkvétá. Jejich představitelé se snaží prolomit někdejší bariéry a díky přílivu evropských prostředků jsou nyní města schopna řešit nejen společné problémy, ale rovněž využívat individuální potenciál partnera. Výše uvedené jevy se přirozeně odrážejí v myšlence evropského města. K jejímu uskutečnění je nutné formulovat a následně implementovat předkládanou strategii.

Rozsáhlá spolupráce Náchoda a Kudowy-Zdrój byla zahájena v roce 2002, kdy došlo k podpisu dohody o vzájemné spolupráci v různých oblastech – mj. v rámci ekonomiky, sportu, kultury a v sociální oblasti. O dva roky později byla podepsána Dohoda o partnerství mezi městy Náchod a Kudowa-Zdrój. Jejím cílem je dosáhnout ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje měst díky využití jejich vnitřního potenciálu. V rámci dohody se představitelé obou měst zavázali k realizaci následujících společných cílů:

- snížit negativní dopad polohy regionu na periferii, a to zejména snahou o odstranění bariér v infrastruktuře;
- rozvoj cestovního ruchu s přihlédnutím k přírodním a historickým krásám regionu;
- podpora místních podnikatelů a přilákání zahraničních investorů a jejich kapitálu do obou měst;
- ochrana a zlepšení stavu životního prostředí.

Ve 21. století bylo v rámci partnerské spolupráce měst Náchod a Kudowa-Zdrój realizováno několik projektů spolufinancovaných z prostředků z programů EU pro podporu přeshraniční spolupráce. Souvisely především s odstraněním bariér v oblasti infrastruktury v polsko-českém příhraničí, jednalo se o opravu komunikací, výstavbu cyklostezek, ale i o zlepšení nakládání s odpady či vodního hospodářství v partnerských městech. Města Náchod a Kudowa-Zdrój se rovněž společně podílela na mnoha mikroprojektech, které přispěly k posílení sociální integrace a vedly k upevnění sociálních vazeb mezi obyvateli obou měst. Jednalo se mj. organizaci společných sportovních, kulturních nebo vzdělávacích akcí, ale také o aktivity související s propagací cestovního ruchu. Dosavadní spolupráce tudíž probíhá v několika úrovních a umožnila vytvořit vzorce, které mohou být úspěšně aplikovány v rámci nových oblastí.

Wśród przykładów projektów współpracy można wskazać na:

- Czesko-polskie połączenia drogowe dla ruchu pieszego, rowerowego oraz samochodowego na Pograniczu Kłodzkim - celem projektu była poprawa stanu infrastruktury drogowej pogranicza polsko-czeskiego poprzez modernizację stanu technicznego i parametrów dróg lokalnych i regionalnych, wykorzystywanych nie tylko przez turystów zmotoryzowanych, ale także rowerzystów i pieszych, na trasach łączących czeskie miasta Hronov, Náchod, Nové Město nad Metují z Kudową-Zdrojem. Partnerzy wspólnie uzgodnili konieczność remontu nawierzchni 6 odcinków najbardziej problematycznych dróg wraz z chodnikami, oświetleniem i systemami odwodnienia.
- Segregacja odpadów komunalnych w Mieście Europejskim Kudowa-Zdrój – Náchod – w ramach wzorcowego projektu współpracy podjęto wspólne działania służące upowszechnieniu segregacji odpadów i stworzono wspólny transgraniczny system segregowanej zbiórki odpadów oparty na pogłębionej współpracy służb komunalnych Kudowy-Zdroju i Náchodu. Przeprowadzono szereg wspólnych działań edukacyjnych wśród dzieci szkolnych, ale także stworzono silne fundamenty infrastrukturalne – zakupiono samochody do zwózki odpadów, pojemniki na odpady, worki do segregacji odpadów oraz system służący ewidencjonowaniu odpadów.
- Segregacja odpadów komunalnych oraz bioodpadów w Mieście Europejskim Kudowa-Zdrój - Náchod, Etap II. – projekt udowodnił, że współpraca partnerów ma charakter trwały i jest stale rozwijana. W ramach przedsięwzięcia zakupiono sprzęt dla zakładów komunalnych, worki na odpady, kompostowniki i kontenery jak również kontynuowano zainicjowane wcześniej działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży.
- **Wspólna Placówka –jako punkt kontaktowy współpracy międzynarodowej –projekt realizowała Komenda Wojewódzka Policji w Hradec Kralove (dalej jedynie KWP HK) z Sudeckim Oddziałem Straży Granicznej w Kłodzku jako partnerem. Projekt umożliwił pogłębienie współpracy obu partnerów dzięki powiększeniu powstających powierzchni wspólnej placówki policji, straży granicznej i służby celnej obu krajów jako miejsca do systematycznego nadzorowania i pogłębiania wzajemnej współpracy podczas wspólnych seminariów, odpraw, instruktaży do wspólnych patroli, podsumowań międzynarodowych działań, ale również miejscem regularnych spotkań przedstawicieli obu krajów. Wspólna placówka jest również wykorzystywana w przypadkach przypadków kryzysowych, przede wszystkim przy koordynacji działań prewencyjnych, zabezpieczeń, klęsk żywiołowych oraz przy zabezpieczeniach ruchu drogowego w transporcie międzynarodowym.**
- Edukacja ekologiczna w Mieście Europejskim Kudowa – Náchod – projekt pozwolił na kontynuację działań na rzecz podniesienia poziomu segregacji odpadów po obu stronach granicy poprzez edukację najmłodszych. W obu miastach został ogłoszony konkurs plastyczny i ekologiczny dla dzieci i młodzieży szkolnej, którzy rozpoczęli partnerską rywalizację w ilościach zebranych odpadów wtórnych. W ramach projektu odbywały się również lekcje ekologiczne dla klas 0 – 3, zaplanowano wycieczkę integracyjną dla zwycięzców konkursu w segregacji odpadów oraz święto ekologiczne: „Dzień Ziemi” w Kudowie-Zdroju.
- Wodne Miasto Europejskie Kudowa-Zdrój – Náchod – projekt służył integracji mieszkańców miasta europejskiego poprzez wspólną aktywność fizyczną (zawody pływackie, spotkanie klubów sportowych) oraz przygotowanie do reagowania w sytuacjach kryzysowych (szkolenia z udzielania pierwszej pomocy).
- Europejskie Miasto Kulturalne Kudowa – Náchod - Hronov – miasto europejskie charakteryzuje się wspólnym dziedzictwem kulturowym, w celu jego promocji w ramach projektu zorganizowano transgraniczne wydarzenia kulturalne: Dni Sztuki Pogranicza, Festiwal Morski Pogranicza „Polsko – Czeskie Dni Morza”, Objazdy Festiwal Filmowy Pogranicza, Festiwal Muzyczny Pogranicza. Ponadto zakupiono sprzęt nagłaśniający oraz multimedialny niezbędny do realizacji wydarzeń transgranicznych, zostały zrealizowane paszporty z ulgowym wstępem dla odwiedzających wybrane polskie i czeskie atrakcje w regionie, np. zamek w Náchodzie.

Níže uvádíme příklady realizovaných projektů vzájemné spolupráce:

- „Česko-polské komunikace se sdíleným provozem pěším, cyklistickým a automobilovým v Kladském pomezí“ – cíle projektu: zlepšení stavu komunikací v polsko-českém příhraničí, modernizace technického stavu a parametrů místních a regionálních komunikací, které využívají nejen automobilisté, ale rovněž cyklisté či pěší a které spojují česká města Hronov, Náchod a Nové Město nad Metují s Kudowou-Zdrój. Partneři společně odsouhlasili nutnost úpravy povrchu na 6 úsecích nejproblematictějších komunikací včetně chodníků, osvětlení a odvodňovacích systémů.
- „Třídění komunálních odpadů v evropském městě Náchod - Kudowa-Zdrój“ – v rámci pilotního projektu byly dohodnuty společné aktivity vedoucí k motivaci lidí třídit odpady a byl vytvořen společný přeshraniční systém tříděného svozu vycházející ze spolupráce technických služeb měst Náchod a Kudowa-Zdrój. V rámci projektu byla zorganizována řada vzdělávacích akcí pro školní děti a bylo rovněž vybudováno silné zázemí pro následnou spolupráci – byly zakoupeny automobily na svoz odpadů, kontejnery, pytle na třídění a systém sloužící evidenci odpadů.
- „Třídění komunálních odpadů a bioodpadů v evropském městě Náchod - Kudowa-Zdrój, II. etapa“ – projekt dokázal, že partnerská spolupráce má trvalý charakter a neustále se rozvíjí. V rámci projektu bylo zakoupeno vybavení pro technické služby, dále pytle na třídění, kompostéry a kontejnery; pokračovaly rovněž již dříve zahájené vzdělávací aktivity určené pro děti a mládež.
- „Společné pracoviště – jako styčný bod přeshraniční spolupráce“ – projekt realizovalo Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje (dále jen „KŘP Khk“) s partnerem Sudecki Oddział Straży Granicznej w Klodzku. Projekt umožnil prohloubení spolupráce obou partnerů rozšířením stávajícího využití prostor společného pracoviště policejních, pohraničních a celních orgánů obou států jako místa pro systematické navazování a prohlubování vzájemné spolupráce v podobě společných seminářů, porad a instruktáží smíšených hlídek, vyhodnocování akcí s přeshraničním dopadem a též místem pravidelných jednání zástupců bezpečnostních sborů ČR a PL. Společné pracoviště je také využíváno v případech potřeby pro krizové řízení, zejména při potřebě koordinace preventivních, záchranných a odstraňovacích prací při řešení živelných pohrom a v neposlední řadě při zvládnutí ztížených dopravních situací v přeshraničním provozu.
- „Ekologické vzdělávání v evropském městě Náchod - Kudowa-Zdrój“ – projekt umožnil pokračovat v již zahájených aktivitách vedoucích k zlepšení kvality třídění odpadů na obou stranách hranic, a to formou vzdělávání nejmladší generace. V obou městech byla vyhlášena výtvarná a ekologická soutěž pro děti, které se zúčastnily partnerského klání v počtu sebraného recyklovatelného odpadu. V rámci projektu rovněž probíhala ekologická výuka pro děti z 0.–3. třídy, pro vítěze soutěže v třídění byl připraven výlet a v Kudowě-Zdrój proběhl ekologický svátek „Den Země“.
- „Vodní evropské město Náchod - Kudowa-Zdrój“ – účelem projektu byla integrace obyvatel evropského města pomocí společných fyzických aktivit (plavecké závody, setkání sportovních klubů) a příprava na pomoc v krizových situacích (školení první pomoci).
- „Evropské kulturní město Kudowa – Náchod – Hronov“ – evropské město má společné kulturní dědictví; za účelem jeho propagace byly v rámci projektu zorganizovány kulturní akce s přeshraničním dopadem: Dny umění v pohraničí, Mořský festival v pohraničí – „Polsko-české dny moře“, Putovní filmový festival, Hudební festival. Kromě toho byla zakoupena ozvučovací technika a multimediální vybavení využívané při realizaci uvedených přeshraničních aktivit, byly realizovány slevové pasy pro návštěvníky vybraných polských a českých památek v regionu např. Státní zámek v Náchodě.

Należy zatem wyraźnie podkreślić, że powyższe projekty współpracy wnoszą nową jakość w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej – wykraczały poza standardowe w tego typu programach inwestycje „równoległe”, udowadniając, że ze względu na położenie, oba miasta mogą korzystać ze wspólnego zaplecza infrastrukturalnego jako jedno Miasto Europejskie. Poprzez wspólną realizację projektów udało się wykreować transgraniczne zespoły odpowiedzialne za wdrażanie inwestycji (zespoły projektowe), które mimo iż ich członkowie na stałe zatrudnieni są w różnych instytucjach potrafią skutecznie współpracować i rozwiązywać wszelkie problemy organizacyjne czy merytoryczne (niezależnie od tego, po której stronie granicy one występują).

W 2013 r. samorzady Miasta Europejskiego podjęły ponadto deklarację o rozwoju współpracy we wszystkich dziedzinach życia społeczno – gospodarczego. Celem współpracy jest wspólne planowanie oraz realizacja projektów rozwojowych Miasta Europejskiego Kudowa-Zdrój – Náchod bez ograniczeń wynikających z granicy państwowej tak, aby zapewnić jak największe korzyści mieszkańcom oraz turystom regionu. Aby efektywnie wykorzystywać środki finansowe przeznaczone na rozwój, samorzady deklarują nie powielanie inwestycji w polskiej i czeskiej części Miasta Europejskiego, lecz ich uzupełnianie i wspólne wykorzystywanie przez wszystkich mieszkańców i turystów. Ta przełomowa deklaracja wskazuje wyraźnie na gotowość przełożenia dotychczasowych rozwiązań wzorcowych (np. w zakresie gospodarki odpadami) na całokształt funkcjonowania kreowanego Miasta Europejskiego.

Kluczem do sukcesu Miasta Europejskiego jest najważniejszy efekt dotychczasowej współpracy – wzajemne zaufanie obu miast i gotowość do powierzenia partnerowi odpowiedzialności za wybrane obszary funkcjonowania lokalnej wspólnoty, tak by to ona odczuwała największe korzyści z przewidywanej zwiększonej integracji.

Je třeba zdůraznit, že výše zmíněné projekty spolupráce vnesly v rámci programů Evropské územní spolupráce nový prvek – překročily „paralelní“ investice typické pro tento typ programů a dokázaly, že vzhledem ke své poloze mohou obě města využívat společné zázemí a infrastrukturu jako jedno evropské město. Díky společné realizaci projektů mohly vzniknout přeshraniční projektové týmy odpovědné za implementaci investic. Členové těchto týmů jsou sice zaměstnáni v různých institucích, přesto však dokážou účinně spolupracovat a řešit veškeré organizační i věcné problémy bez ohledu na to, na které straně hranic vznikly.

V roce 2013 navíc samosprávy evropského města vydaly prohlášení o rozvoji spolupráce ve všech socioekonomických oblastech. Cílem spolupráce je společné plánování a realizace rozvojových projektů evropského města Náchod - Kudowa-Zdrój bez omezení vyplývajících z přítomnosti státní hranice tak, aby to přineslo výhody obyvatelům regionu a turistům, kteří do něj přijíždějí. Aby byly finanční prostředky určené na rozvoj využity efektivně, deklarují samosprávy komplementárnost investic a jejich společné využití všemi obyvateli a turisty, nikoliv dublování investic na polské a české straně evropského města. Toto přelomové prohlášení jasně dokládá připravenost přeložit dosavadní pilotní řešení (např. v oblasti nakládání s odpady) na veškeré oblasti fungování a vytváření evropského města.

Klíčem k úspěchu evropského města je nejdůležitější efekt dosavadní spolupráce – vzájemná důvěra obou měst a připravenost pověřit partnera odpovědností za vybrané oblasti místního společenství tak, aby právě společenství pocítilo největší výhody předpokládané posílené integrace.

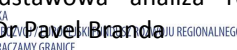

Otoczenie regionalne

Miasto Europejskie Kudowa – Náchod funkcjonuje w określonym otoczeniu terytorialnym związanym z podziałem administracyjnym obowiązującym w obu krajach. Występuje w tym zakresie wyraźne zróżnicowanie ze względu na dodatkowy powiatowy szczebel samorządu występujący w Polsce. Kudowa-Zdrój położona jest w powiecie kłodzkim, który nie posiada swojego odpowiednika po stronie czeskiej, co wyraźnie ogranicza możliwości zaangażowania powiatu w rozwój współpracy. Powiat kłodzki należy do największych powiatów Dolnego Śląska - drugie miejsce pod względem ludności i równocześnie charakteryzuje się wysoką liczbą ośrodków aktywności lokalnej (Kudowa-Zdrój jest jednym spośród 11 miast powiatu). Powyższe czynniki oraz peryferyjne położenie Kudowy-Zdroju na mapie powiatu, sprawiają że możliwości generowania wartości dodanej (wsparcia powiatu wykraczającego poza podstawowe ustawowe zobowiązania tej jednostki) w odniesieniu do Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod są ograniczone. Náchod stanowi gminę z rozszerzonymi uprawnieniami (czes. obce s rozšířenou působností) – tym samym ma on wyższy potencjał oddziaływania w krajowej strukturze administracyjnej w porównaniu do swojego polskiego partnera. Zdecydowanie wyższy potencjał w zakresie wsparcia rozwoju Miasta Europejskiego w porównaniu do szczebla powiatowego odnosi się do współpracy na poziomie regionalnym. Regiony administracyjne - Województwo Dolnośląskie i Kraj Kralowohradecki, charakteryzują się długą historią współpracy. Już w 2003 r. podpisano Porozumienie o współpracy między Województwem Dolnośląskim i Krajem Kralovohradeckim, w ramach którego regiony zrealizowały wspólne przedsięwzięcia o wartości ponad 40 mln euro. Miasto Europejskie może stać się kluczowym elementem wzmacniającym współpracę regionów ze szczebla lokalnego. Współpraca obu regionów w perspektywie 2014-2020 zostanie rozszerzona poprzez powołanie nowego podmiotu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Nowe Sudety Sp. z o.o., które jest wspólnym projektem Dolnego Śląska i Kraju Kralowohradeckiego, Ołomunieckiego, Pardubickiego i Libereckiego oraz polskich i czeskich części euroregionów Nysa i Glacensis. Do najważniejszych zadań Ugrupowania (planowanego do rejestracji w I półroczu 2014 r.) należeć będzie realizacja wspólnych projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych (projektów kluczowych w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska), jak również koordynacja współpracy pomiędzy Dolnym Śląskiem i czeskimi regionami z pogranicza. Pojawienie się Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej w założeniu powinno generować następujące korzyści dla Miasta Europejskiego¹:

- projekty, w ramach których potrzebny jest wspólny podmiot prawny, czyli w praktyce dotyczy to projektów bardziej długotrwałych, ze ściśle współpracującymi partnerami (w szczególności więc projektów transgranicznych), w ramach których partnerzy mają potrzebę nabycia wspólnych składników majątku lub zatrudniania wspólnego personelu – niewątpliwie EUWT może odgrywać kluczową rolę w ramach wsparcia i wdrażania projektów Miasta Europejskiego o wyraźnie ponadlokalnej skali oddziaływania (np. w zakresie infrastruktury transportowej)

¹ „Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej. Podstawowa analiza rozporządzenia i jego potencjalnego zastosowania w Euroregionie Neisse-Nisa-Nysa”. Dr Pavel Branda. 2007. 2008.

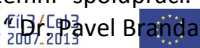

Umístění v rámci regionu

Evropské město Náchod - Kudowa leží na území, které je vymezeno administrativním rozdělením států na obou stranách hranice. V souvislosti s výše uvedeným je vidět jasný rozdíl vyplývající z polského samosprávného dělení na okresy. Kudowa-Zdrój leží v kladském okrese, který na české straně nemá obdobný samosprávný celek. Značně se tak snižují možnosti zapojení okresu do rozvoje spolupráce. Kladský okres (Powiat kłodzki) se řadí mezi největší okresy Dolního Slezska – co do počtu obyvatel je na druhém místě, zároveň má velký počet center místní aktivity (Kudowa-Zdrój je jedním z 11 měst okresu). Výše uvedené faktory a periferní umístění Kudowy na mapě okresu tedy omezují možnosti vytvářet přidanou hodnotu (podpora okresu překračující základní právní povinnosti této jednotky) v rámci evropského města Náchod - Kudowa. Náchod je obec s rozšířenou působností, má tedy větší potenciál zapojit se do administrativní struktury státu než jeho polský partner. Rozhodně větší potenciál v oblasti podpory rozvoje evropského města je na rozdíl od okresní úrovně na úrovni regionální spolupráce. Spolupráce mezi dvěma administrativními jednotkami – Dolnoslezským vojvodstvím a Královéhradeckým krajem – trvá již dlouho. Již v roce 2003 byla podepsána Dohoda o spolupráci mezi Dolnoslezským vojvodstvím a Královéhradeckým krajem, v rámci níž regiony zrealizovaly společné projekty v celkové hodnotě převyšující 40 milionů eur. Evropské město se může stát klíčovým prvkem posilujícím spolupráci regionů na lokální úrovni. V perspektivě období 2014–2020 bude spolupráce obou regionů rozšířena poté, co vznikne nový subjekt Evropského seskupení pro územní spolupráci Nové Sudety s. r. o., což je společný projekt Dolního Slezska a krajů Královéhradeckého, Olomouckého, Pardubického a Libereckého a polských a českých částí Euroregionů Nisa a Glacensis. K nejdůležitějším úkolům seskupení Nové Sudety (jehož registrace je naplánována na první pololetí roku 2014) bude patřit realizace společných projektů spolufinancovaných z vnějších zdrojů (klíčových projektů v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika), ale také koordinace spolupráce mezi Dolním Slezskem a českými příhraničními regiony. Vznik Evropského seskupení pro územní spolupráci předpokládá následující výhody pro evropské město Náchod - Kudowa:²

- projekty, v rámci kterých je potřeba společný právní subjekt; v praxi se to týká projektů připravovaných na delší časové období, jejichž partneři úzce spolupracují (zejména tedy projektů přeshraničních) a v jejichž rámci partneři potřebují získat společný majetek nebo zaměstnat společný personál – ESÚS může bezpochyby sehrát klíčovou roli v rámci podpory a implementace projektů evropského města, jejichž dopad bude jasně překračovat lokální úroveň (např. v oblasti dopravní infrastruktury)

² „Evropské seskupení pro územní spolupráci. Základní analýza nařízení a jeho potenciální využití v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa“ Dr. Pavel Branda

- trwałe struktury współpracy, gdzie wspólny podmiot prawny może podnieść poziom współpracy na poziom o wyższej jakości; EUWT stanowiłoby będzie silne narzędzie koordynacyjne współpracy - ułatwiając podjęcie wspólnych działań regionów administracyjnych, euroregionów i gmin wchodzących w skład ugrupowania. Powstanie tym samym jeden podmiot, który będzie mógł reprezentować wspólne potrzeby województw, euroregionu i Miasta Europejskiego.

Dotychczas poza oficjalną strukturą administracyjną podziału terytorialnego Polski i Czech, Miasto Europejskie jako całość wchodzi w skład Euroregionu Glacensis (Kudowa-Zdrój i Náchod to gminy, które są członkami euroregionu od 1996 r.). Euroregion Glacensis jest jednym z szesnastu funkcjonujących na granicach Polski euroregionów i jednym z sześciu na pograniczu polsko-czeskim. Miasto Europejskie położone jest w centralnej części euroregionu, pomiędzy jego polską (Kłodzko) i czeską (Rychnov nad Kněžnou) siedzibą. Euroregion Glacensis merytorycznie i finansowo wspiera wspólne przedsięwzięcia w ramach Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod. Odgrywa on ważną rolę w dystrybucji środków europejskich, obecnie jako operator funduszu mikroprojektów Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Współpraca Miasta Europejskiego z euroregionem odgrywa zatem istotną rolę z punktu widzenia możliwości realizacji transgranicznych inicjatyw lokalnych (które nie zawsze mogą zostać w całości sfinansowane z własnych budżetów partnerów, a kreują fundamenty trwałości współpracy m.in. związane z zaangażowaniem społecznym czy współpracą kulturalną).

Uwarunkowania strategiczne

Wdrażanie niniejszej strategii następowało będzie w konieczności zachowania zgodności celów i działań z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na szczeblu europejskim, regionalnym i lokalnym.

Na szczeblu europejskim rozwój do 2020 r. programowany jest poprzez „Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020”. W strategii zawarto wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku, której wprowadzenie opierać się będzie o trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety wyznaczające kierunki działań:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Strategia Europa 2020 koncentruje się zaledwie na pięciu, ale posiadających kluczowe znaczenie celach w dziedzinach: wzrostu zatrudnienia, podniesienia poziomu innowacyjności, lepszej edukacji, ograniczenia ubóstwa oraz w zakresie ochrony klimatu i poszanowania energii. Powyższe cele niewątpliwie winny stanowić podstawę odniesienia dla planowanych działań rozwojowych Miasta Europejskiego.

- trvalé struktury spolupráce, při kterých může společný právní subjekt zvýšit kvalitu spolupráce; ESÚS bude představovat silný nástroj pro koordinaci spolupráce – usnadní realizaci společných aktivit administrativních regionů, euroregionů a obcí, které jsou součástí seskupení. Vznikne tedy jeden subjekt, který bude moci reprezentovat společné potřeby vojvodství, euroregionu a evropského města.

Kromě oficiálního administrativního dělení Polska a České republiky je evropské město Náchod - Kudowa jako celek součástí Euroregionu Glacensis (obce Náchod a Kudowa-Zdrój jsou jeho členy od roku 1996). Euroregion Glacensis je jedním ze šestnácti euroregionů působících na polských hranicích a jedním ze šesti euroregionů na polsko-českém pomezí. Evropské město leží ve střední části euroregionu, mezi jeho polským (Kłodzko) a českým (Rychnov nad Kněžnou) sídlem. Euroregion Glacensis finančně podporuje záměry v rámci evropského města Náchod - Kudowa. Hraje důležitou roli při rozdělování evropských prostředků jako správce fondu mikroprojektů Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013. Spolupráce evropského města Náchod - Kudowa s tímto euroregionem tedy hraje důležitou roli z pohledu možné realizace přeshraničních místních iniciativ (které se ne vždy podaří plně financovat z vlastních rozpočtů partnerů a které tvoří základy trvalé spolupráce a mj. souvisí se zapojením místních společenství nebo se spoluprací v oblasti kultury).

Strategický rámec

Implementace této strategie musí probíhat v souladu s cíli a aktivitami stanovenými ve strategických dokumentech platných na evropské, regionální i lokální úrovni.

Na evropské úrovni je rozvoj do roku 2020 stanoven Strategii Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Strategie obsahuje vizi společného tržního hospodářství v Evropě 21. století, jehož uplatňování se bude opírat o tři navzájem provázané priority určující směry aktivit:

- inteligentní růst: rozvoj ekonomiky vycházející ze znalostí a inovací;
- udržitelný růst: podpora ekonomiky, která efektivně využívá zdroje, má příznivější dopad na životní prostředí a její prostředí je konkurenčnější
- růst podporující začlenění: podpora ekonomiky s vysokou mírou zaměstnanosti, zajišťující sociální a územní soudržnost.

Strategie Evropa 2020 se soustředí na pět klíčových cílů: růst zaměstnanosti, investice do výzkumu a vývoje, lepší vzdělávání, boj proti chudobě, otázky změny klimatu a udržitelných energetických zdrojů. Zmíněné cíle by měly bezpochyby tvořit základy rozvojových aktivit evropského města Náchod - Kudowa.

W ujęciu krajowym kwestię współpracy transgranicznej definiuje Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) - kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w ujęciu wojewódzkim. W ramach celu 2. „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych” dokonano wskazania obszarów interwencji strategicznej, którym odpowiada m.in. cel szczegółowy 2.4 Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE. Zgodnie z zapisami KSRR działania dla obszarów przygranicznych, w ramach polityki regionalnej koncentrować się będą z jednej strony na zwiększaniu wzajemnych dostępności w relacjach krajowych i międzynarodowych, a z drugiej na pobudzaniu endogenicznego rozwoju z wykorzystaniem możliwości jakie oferuje współpraca transgraniczna. Co więcej, dla obszarów przygranicznych, ważnym kierunkiem działań jest także wzmocnienie subregionalnych ośrodków miejskich, w tym tych, które przedzielone są granicą państwa, a które wykorzystując swoje położenie geograficzne mogłyby stać się centrami życia gospodarczego i kulturowego dla terenów po obu stronach granicy. KSRR literalnie wskazuje, że dotyczy to miast położonych w bezpośrednim sąsiedztwie po dwóch stronach granicy, takich jak np. Náchod i Kudowa-Zdrój.

Na szczeblu regionalnym działania rozwojowe w województwie dolnośląskim określa Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 – w dokumencie wskazano, iż szczególną rolę odgrywają miasta graniczne, takie jak Kudowa-Zdrój, stąd Strategia dedykuje im opracowanie koncepcji rozwoju wraz z partnerami z regionów sąsiednich (transgranicznych). Co więcej główny cel strategii wskazuje, że Dolny Śląsk ma być regionem intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną. Miasto Europejskie Kudowa – Náchod znajduje się w granicach dwóch obszarów strategicznej interwencji, dla których Zarząd Województwa będzie mógł podejmować szczególne działania wspierające, tj. obszar nr 3 Ziemia Kłodzka oraz obszar nr 9 Obszar Transgraniczny.

Strategia Rozwoju Regionu Hradec Kralove 2006 – 2015 (Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015) – wskazuje, iż region może skorzystać z położenia geograficznego i rozwijać współpracę transgraniczną, m.in. w zakresie rozwoju turystyki i różnych form wypoczynku. Zgodnie z zapisami Strategii, ważnym aspektem jest również wsparcie dla istniejących przedsiębiorstw jako elementu stabilizującego gospodarkę regionalną i zatrudnienie, a istotną rolę w tym aspekcie powinny mieć inicjatywy sektora publicznego obejmujące nawiązywanie, rozwój oraz wspieranie współpracy transgranicznej poza turystyką, także w dziedzinie gospodarki, czy transportu.

W ujęciu subregionalnym Strategia Rozwoju Powiatu Kłodzkiego wskazuje ogólnie współpracę transgraniczną jako priorytetowy obszar współpracy oraz jeden z celów strategicznych. Brakuje jednak wyraźnych odniesień do konkretnych podmiotów tej współpracy.

Na polské národní úrovni definuje přeshraniční spolupráci Národní strategie regionálního rozvoje 2010–2020: Regiony, města, venkov (NSRR). Jedná se o komplexní strategický dokument popisující politiku socioekonomického rozvoje Polska z pohledu jednotlivých vojvodství. V rámci cíle 2 – „Vytváření územní soudržnosti a boj proti marginalizaci problematických regionů“ – byly stanoveny oblasti strategické intervence, kterým odpovídá mj. i konkrétní cíl 2.4 Snaha o zlepšení situace znevýhodněných příhraničních regionů, zejména podél vnějších hranic EU. V souladu se zněním NSRR se budou aktivity ve prospěch příhraničních oblastí v rámci regionální politiky soustředit na posílení dostupnosti na úrovni státní a regionální na jedné straně, na straně druhé pak budou mířit k povzbuzení endogenního rozvoje využívajícího možností vyplývajících z přeshraniční spolupráce. Důležitým směrem aktivit v příhraničních oblastech je rovněž posílení subregionálních městských center, včetně těch, která protíná státní hranice a z nichž by se vzhledem k jejich geografické poloze mohla stát centra ekonomického a kulturního života na obou stranách hranice. V NSRR je doslova uvedeno, že se to týká měst ležících v bezprostřední blízkosti na obou stranách hranice, jako např. Náchod a Kudowa-Zdrój.

Z hlediska regionu popisuje rozvojové aktivity v Dolnoslezském vojvodství Strategie rozvoje Dolnoslezského vojvodství 2020. V dokumentu je uvedeno, že hraniční města, jakým je např. Kudowa-Zdrój, hrají v rozvoji důležitou roli. Ve strategii je proto zpracována koncepce rozvoje těchto měst ve spolupráci s partnery ze sousedních (přeshraničních) regionů. Hlavní cíl strategie navíc popisuje Dolní Slezsko jako region s intenzivním rozvojem moderního cestovního ruchu, jenž se opírá o meziregionální a přeshraniční spolupráci. Evropské město Náchod - Kudowa je zahrnuto do dvou oblastí strategické intervence, které bude moci regionální rada vojvodství podporovat, jsou to oblast č. 3 Kladský region (Ziemia Kłodzka) a č. 9 Přeshraniční oblast.

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006–2015 poukazuje na to, že region může čerpat ze své geografické polohy a rozvíjet přeshraniční spolupráci, mj. v oblasti rozvoje cestovního ruchu a různých forem rekreace. V dokumentu je jako jeden z důležitých aspektů uvedena podpora stávajícího podnikatelského prostředí jako prvku, který stabilizuje regionální ekonomiku a zaměstnanost. Důležitou roli by v tomto ohledu měly sehrávat iniciativy veřejného sektoru, k nimž se řadí navazování, rozvoj a podpora přeshraniční spolupráce, a to nejen v oblasti cestovního ruchu, ale rovněž ekonomiky či dopravy.

V rámci subregionu popisuje Strategie rozvoje okresu Kłodzko přeshraniční spolupráci jako prioritní oblast spolupráce a jeden ze strategických cílů. V textu však nejsou jasně definovány subjekty této spolupráce.

Strategia Rozwoju Miasta Kudowy-Zdroju i Produktów Turystycznych, opracowana jeszcze w 2003 r. (przed wejściem Polski i Czech do Unii Europejskiej) antycypowała konieczność wspólnego programowania rozwoju w ramach Miasta Europejskiego. W działaniach strategii w ramach priorytetu 3 Poprawa Infrastruktury (3.3 Inne działania) znalazł się m.in. zapis dot. „wypracowania wspólnie z władzami miasta Náchod takich form współpracy, które zapewnią uzgadnianie powstawania nowych inwestycji infrastrukturalnych”.

Strategiczny Plan Rozwoju Náchodu (Strategický plán rozvoje Náchodska, czerwiec 2005) – wśród priorytetowych obszarów rozwoju miasta wymienia m.in. przywracanie i nawiązanie ścisłej współpracy z sąsiednim krajem, w ramach możliwości jakie stwarzają Euroregiony i wspólnego zajęcia się kwestiami dostępności, możliwości rekreacji, komunikacji oraz kultury i życia społecznego obszaru.

Obowiązujące dokumenty lokalne odbiegają zatem wyraźnie od potrzeb związanych z integracją działań i celów obu partnerów w ramach Miasta Europejskiego – wskazują jedynie na potrzebę i ogólne zasady współpracy, tym samym zasadnym jest ich uzupełnienie nową strategią Miasta Europejskiego.

Należy podkreślić, że dokumentem nadrzędnym dla strategii Miasta Europejskiego będzie Strategia zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza (w fazie projektu). Strategia będzie stanowiła podstawowy dokument koncepcyjny wskazujący dziedziny możliwej współpracy oraz proponujący działania do wdrożenia na poziomie poszczególnych regionów i euroregionów – obejmując swoim zasięgiem również Miasto Europejskie Kudowa - Náchod.

Uwarunkowania prawne

Strategia miasta europejskiego osadzona jest na fundamencie obowiązujących ramowych dokumentów dotyczących współpracy transgranicznej. Europejska Konwencja Ramowa o Współpracy Transgranicznej między Wspólnotami i Władzami Terytorialnymi, tzw. Konwencja Madrycka, przyjęta przez Radę Europy 21 maja 1980 roku wraz z protokołem Dodatkowym do Konwencji (DzU z 1993 r., nr 61, poz. 268) była pierwszym aktem prawnym, w którym zdefiniowano pojęcie współpracy transgranicznej i co więcej uregulowano ogólne zasady współpracy transgranicznej w odniesieniu do samorządów i jednostek władzy lokalnej, określając także zakres oraz formy i instrumenty współpracy. Konwencja Madrycka definiuje współpracę transgraniczną jako każde wspólnie podjęte działanie mające na celu umocnienie i rozwój sąsiedzkich kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi dwóch lub większej liczby stron, jak również zawarcie porozumień i przyjęcie uzgodnień koniecznych do realizacji takich zamierzeń. W tym wymiarze Kudowa-Zdrój i Náchod stosują zapisy konwencji od początku swojej ustrukturalizowanej współpracy (tj. od momentu zawarcia umowy w 2002 r.).

Strategie rozvoje města Kudowa-Zdrój a produktů cestovního ruchu vypracovaná v roce 2003 (ještě před vstupem Polska a České republiky do Evropské unie) anticipovala potřebu společného plánování rozvoje v rámci evropského města. V aktivitách strategického dokumentu se v rámci priority 3 Zlepšení infrastruktury (3.3 Jiné aktivity) píše: „Vypracovat v součinnosti s představiteli města Náchod takové formy spolupráce, které zajistí sjednání vzniku nových investic v rámci infrastruktury.“

Strategický plán rozvoje Náchodska z června 2005 zmiňuje mezi prioritními oblastmi rozvoje města mj. obnovení a navázání úzké spolupráce se sousední zemí, a to v rámci možností, které přináší euroregion, a společné řešení otázek týkajících se dopravní dostupnosti, rekreačního potenciálu, komunikaci v oblasti kultury a společenského života oblasti.

Platné lokální dokumenty tedy, jak je patrné, poměrně odbíhají od potřeb souvisejících s integrací aktivit a cílů obou partnerů v rámci evropského města. Poukazují pouze na potřebu a všeobecné zásady spolupráce. Nová strategie evropského města tudíž může stanovit opodstatněný dodatek těchto dokumentů.

Na tomto místě je třeba zmínit, že nadřazeným dokumentem strategie evropského města bude Strategie integrované spolupráce česko-polského příhraničí (momentálně ve fázi příprav). Tato strategie bude základním koncepčním dokumentem, ve kterém budou popsány oblasti možné spolupráce a navrženy aktivity, jejichž implementace bude probíhat na úrovni jednotlivých regionů a euroregionů, pod které spadá rovněž evropské město Náchod - Kudowa.

Právní rámec

Strategie evropského města vychází z platných rámcových dokumentů týkajících se přeshraniční spolupráce. 21. května 1980 přijala Rada Evropy Evropskou rámcovou úmluvu o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady. Tato tzv. Madridská úmluva byla spolu s dodatkovým protokolem prvním právním aktem, který definoval pojem přeshraniční spolupráce a stanovil všeobecné zásady přeshraniční spolupráce ve vztahu k samosprávám a místním úřadům a zároveň určoval rozsah, formy a nástroje takové spolupráce. Madridská úmluva definuje přeshraniční spolupráci jako jakékoliv společně odsouhlasené akce, jejichž cílem je propagovat a podporovat dobré sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady v pravomoci dvou nebo více smluvních stran, jakož i uzavírání jakýchkoliv dohod a smluv, které budou nezbytné pro dosažení uvedených cílů. V tomto ohledu dodržují Náchod a Kudowa-Zdrój úmluvu od začátku své strukturalizované spolupráce (tj. od chvíle podpisu partnerské smlouvy v roce 2002).

Wprowadzenie Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego zwanej też Kartą Samorządu Lokalnego, przyjętej przez Radę Europy w dniu 15 października 1985 roku, zagwarantowało prawa społeczności lokalnych do zrzeszania się w międzynarodowych związkach i porozumieniach współpracy transgranicznej. Karta stanowi tym samym jeden z fundamentów dla Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod. Rada Europy określiła również Europejską Kartę Samorządu Regionalnego zwaną Kartą Samorządności Regionalnej przyjęta przez Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (stanowiący organ pomocniczy Rady Europy). Karta stanowi fundament późniejszego kreowania regionów transgranicznych, w tym euroregionu Glacensis, w którym znajduje się Miasto Europejskie Kudowa - Náchod, ale również Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej.

Najistotniejsze ramy prawne odnoszące się do okresu wdrażania strategii stanowią jednak przepisy tzw. pochodnego prawa europejskiego – związane z programowaniem rozwoju w europejskiej perspektywie finansowej 2014-2020.

Wiodącą rolę w tym zakresie odgrywają nowe rozporządzenia dotyczące Polityki Unii Europejskiej w latach 2014-2020:

- rozporządzenie ogólne – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006;
- rozporządzenie EFRR - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1080/2006;
- rozporządzenie EFS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1081/2006;
- rozporządzenie EWT – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna;
- rozporządzenie EUWT - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania.

We Wspólnych Ramach Strategicznych i ww. rozporządzeniach Komisja Europejska wskazała 11 celów tematycznych, które będą musiały uwzględnić państwa członkowskie przygotowując zasady podziału Funduszy Europejskich w latach 2014-2020.

15. října 1985 přijala Rada Evropy Evropskou chartu místní samosprávy, která místním společenstvím zajišťuje právo sdružovat se s jinými místními společenstvími, a to i v jiných státech. Tato charta je tudíž jedním ze základních pilířů fungování evropského města Náchod - Kudowa. Rada Evropy rovněž definovala Evropskou chartu regionální samosprávy, kterou přijal Kongres evropských místních a regionálních samospráv (poradní orgán Rady Evropy). Tato charta představuje základy pozdějšího utváření přeshraničních regionů včetně Euroregionu Glacensis, ve kterém leží evropské město Náchod - Kudowa, ale také Evropských seskupení pro územní spolupráci.

Nejpodstatnější právní rámec týkající se období implementace strategie však stanoví předpisy tzv. sekundárního evropského práva, které souvisí s programováním rozvoje v rozpočtovém období 2014–2020.

Důležitá jsou nová nařízení týkající se politiky Evropské unie na roky 2014–2020:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006
- nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006
- nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1081/2006
- nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce
- nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení EP a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto seskupení.

Ve společném strategickém rámci a výše uvedených nařízeních stanovila Evropská komise 11 tematických cílů, které by měly členské státy při přerozdělování prostředků z evropských fondů v období 2014–2020 zohlednit.

Są to:

1. Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje;
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;
3. Podnoszenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury;
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów;
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych;
8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników;
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;
11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Powyższe cele tematyczne stanowią jeden z wyznaczników dla Strategii Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod, w zakresie tych obszarów współpracy, które mogą zostać wsparte środkami finansowymi UE.

Nowa perspektywa finansowa niesie za sobą także wprowadzenie nowych instrumentów realizacji polityki spójności w zakresie rozwoju terytorialnego (m.in. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne), ale także zmiany w instrumentach już stosowanych (m.in. Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej), na które niniejsza Strategia musi odpowiadać.

Na poziomie krajowym rozporządzenia europejskie wdrażane będą poprzez Umowę Partnerstwa (wraz z ustawą o zasadach realizacji programów operacyjnych) oraz realizujące ją Programy Operacyjne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej Wspólnej Polityki Rybołówstwa – to ona kształtuje relacje Polski wobec Wspólnot Europejskich w latach 2014-2020.

Umowa Partnerstwa (dostępny projekt z dn. 23 października 2013 r.) przedstawia m.in.:

- cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym wraz z podstawowymi wskaźnikami,
- układ programów operacyjnych,
- zarys systemu finansowania oraz wdrażania.

Jsou jimi:

1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím a jejich využití
3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství a rybnářství a akvakultury
4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích
5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik
6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách
8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
10. Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení
11. Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy

Tyto tematické cíle jsou jedním z určujících prvků Strategie evropského města Náchod – Kudowa v rámci těchto oblastí spolupráce, které mohou získat finanční podporu z prostředků EU.

Nové programové období s sebou přináší rovněž zavedení nových nástrojů realizace kohezní politiky v oblasti územního rozvoje (mj. integrované územní investice), ale také změny v již užívaných nástrojích (mj. Evropská seskupení pro územní spolupráci), které musí být v této strategii zohledněny.

Na národní úrovni budou evropská nařízení implementována pomocí Dohody o partnerství (společně se zákonem o zásadách realizace operačních programů) a operačních programů, na základě kterých je Dohoda realizována.

Dohoda o partnerství stanovuje směry intervencí tří unijních politik v Polsku – Kohezní politiky, Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky – na roky 2014–2020.

Dohoda o partnerství (dostupný návrh ze dne 23. října 2013) mj. popisuje:

- cíle a priority (jak z hlediska teritoriálního, tak tematického) a základní ukazatele
- rozvržení operačních programů
- návrh systému financování a implementace

W umowie określono terytorialny wymiar prowadzonej interwencji. W odniesieniu do obszarów przygranicznych projekt przewiduje wsparcie oparte na odpowiednio skoordynowanej wieloszczeblowej interwencji, z uwzględnieniem podejścia ponadregionalnego. Tym samym cele rozwojowe Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod i wynikające z nich działania winny odnosić się zarówno do skali lokalnej jak i wymiaru regionalnego, krajowego i transnarodowego – uwzględniać zakładane szerokie spektrum interwencji ze środków publicznych (w tym zwłaszcza pochodzących z UE). Umowa określa najważniejsze z punktu widzenia Polski obszary tematyczne współpracy terytorialnej (w ramach EWT):

- ochronę środowiska, efektywne gospodarowanie zasobami (w tym zasobami kulturowymi),
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych, wspieranie wspólnego zarządzania zasobami naturalnymi, przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, poprawę bezpieczeństwa przez współpracę służb publicznych,
- promowanie rozwoju społeczno-gospodarczego przyjaznego dla środowiska naturalnego, w tym: przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym (m.in. depopulacji), budowa kapitału społecznego, poprawa dostępu do usług publicznych oraz poprawa dostępu i wspólne wykorzystanie infrastruktury sieciowej oraz wspieranie zmian w kierunku gospodarki niskoemisyjnej,
- współpraca urzędów administracji publicznej, wspieranie małych projektów dotyczących współpracy społeczności lokalnych (przede wszystkim w komponencie transgranicznym).

W umowie partnerstwa podkreślono wysoką jakość i potencjał polsko-czeskiej współpracy wskazując na porównywalny poziom rozwoju i podobne cele rozwojowe, ale również na fakt realizacji przez większość projektów wszystkich warunków dobrego partnerstwa (wspólne przygotowanie, finansowanie, obsługa i realizacja).

Umowa Partnerstwa (projekt z czerwca 2013 r.) w okresie programowania 2014 – 2020 została także przygotowana przez właściwe ministerstwo (Ministerstwo Pro Místní Rozvoj) Republiki Czeskiej, jest kluczowym dokumentem, który określa podstawową strategię i priorytety kraju w celu osiągnięcia celów strategii Europa 2020, przy wykorzystaniu funduszy europejskich. Przedmiotowy dokument określając główne priorytety i obszary działania wskazuje na konieczność realizowania europejskiej współpracy terytorialnej, w tym współpracy transgranicznej z Polską. Realizację niniejszej współpracy, zaplanowano przy udziale środków europejskich m.in. w ramach programu pn.: Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Między Republiką Czeską a Polską. W umowie partnerstwa nie zdefiniowano jeszcze alokacji oraz zakresu działań.

Wobec braku zatwierdzenia rozporządzeń na poziomie UE, dotychczas nie przyjęto żadnego z programów operacyjnych dot. perspektywy 2014-2020, w tym również Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska na lata 2014-2020.

Europejska Współpraca Terytorialna

Wśród instrumentów Unii Europejskiej sprzyjających zawiązywaniu partnerstw pomiędzy podmiotami z całej Europy oraz zacieśnianiu współpracy poprzez realizowanie wspólnych przedsięwzięć przez partnerów z co najmniej dwóch różnych krajów są programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT).

V dohodě je definován teritoriální rozsah intervencí. V souvislosti s příhraničními oblastmi předpokládá návrh dohody podporu vycházející z náležitě koordinované intervence na více úrovních s přihlédnutím k nadregionálnímu přístupu. Rozvojové cíle evropského města Náchod - Kudowa a z nich vyplývající aktivity by se tedy měly týkat jak lokální sféry, tak regionálního, národního a přeshraničního hlediska. Měly by zohledňovat předpokládané široké spektrum intervencí z veřejných prostředků (zejména těch, které pocházejí z EU). Dohoda stanovuje nejdůležitější tematické oblasti územní spolupráce z pohledu Polska (v rámci EÚS):

- ochrana životního prostředí, účinné využívání zdrojů (včetně kulturních zdrojů)
- předcházení dopadům klimatických změn, podpora společného řízení přírodních zdrojů, předcházení rizikům, zlepšení bezpečnosti pomocí spolupráce veřejných služeb
- podpora socioekonomického rozvoje, který má příznivý dopad na životní prostředí – předcházení negativním sociálním jevům (mj. depopulaci), tvoření sociálního kapitálu, zlepšení dostupnosti veřejných služeb a zlepšení dostupnosti a společného využívání síťové infrastruktury, podpora změn směrem k nízkouhlíkovému hospodářství
- spolupráce úřadů státní správy, podpora malých projektů týkajících se spolupráce místních společenství (zejména co se týká přeshraniční spolupráce)

V dohodě o partnerství je popsána vysoká a kvalita a potenciál polsko-české spolupráce, je poukázáno na srovnatelnou úroveň rozvoje a podobné rozvojové cíle, ale i skutečnost, že většina realizovaných projektů splňuje všechny podmínky dobrého partnerství (společná příprava, financování, personál a realizace).

Dohodu o partnerství (návrh z června 2013) na programové období 2014–2020 připravuje rovněž Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Jedná se o klíčový dokument, který stanovuje základní strategii a priority země a zajišťuje jejich provázanost se strategií Evropa 2020. Dokument popisuje hlavní priority a oblasti aktivit a poukazuje na potřebu realizace evropské územní spolupráce včetně přeshraniční spolupráce s Polskem. Spolufinancování realizace této spolupráce je plánováno z evropských prostředků mj. prostřednictvím Operačního programu přeshraniční spolupráce mezi Českou a Polskou republikou. V dohodě o partnerství ještě nejsou definovány alokace a oblasti aktivit.

Vzhledem k tomu, že evropská nařízení dosud nebyla schválena, nebyl dosud přijat žádný z operačních programů na období 2014–2020 včetně Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2014–2020.

Evropská územní spolupráce

Jedním z nástrojů Evropské unie na podporu navazování partnerství mezi subjekty z celé Evropy a navázání užší spolupráce díky realizaci společných záměrů partnerů z alespoň dvou různých zemí jsou programy Evropské územní spolupráce (EÚS).

W ramach programów EWT umożliwiane są 3 typy współpracy, które różni przede wszystkim zakres terytorialny, w ramach którego można realizować wspólne przedsięwzięcia oraz tematyka, jakiej mogą dotyczyć tj.:

- w przypadku **programów współpracy transgranicznej** - przedsięwzięcia realizowane mogą być w obrębie obszarów przylegających do granic państwowych i winny przyczyniać się przede wszystkim do budowania więzi łączących społeczności po obu stronach granicy. Ich realizacja służy wzmocnieniu współpracy poprzez wzrost liczby wspólnych inicjatyw dotyczących między innymi ochrony środowiska, rozbudowy infrastruktury, wymiany kulturalnej, czy wzajemnych kontaktów młodzieży.
- w ramach **programów współpracy transnarodowej** - projekty mogą być realizowane przez duże zgrupowania europejskich regionów z kilku lub kilkunastu państw. Programy transnarodowe stanowią szansę dla wsparcia bardziej innowacyjnych projektów dotyczących zagadnień istotnych dla obszarów należących do kilku państw. Sprzyjają zintegrowanemu rozwojowi UE poprzez inicjowanie planów i koncepcji prowadzących do realizacji ponadnarodowych przedsięwzięć.
- w ramach **współpracy międzyregionalnej** - projekty realizowane mogą być przez wszystkie regiony UE i mają służyć wymianie doświadczeń i dobrych praktyk, a tym samym wzmacniania potencjału instytucji i samorządów w zakresie mechanizmów wspierania rozwoju regionalnego.

Wśród Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski oraz Czech w latach 2007-2013 znalazły się:

- w ramach **współpracy transgranicznej** - Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013;
- w ramach **współpracy transnarodowej** - Program dla Europy Środkowej, w którym oprócz Polski i Czech uczestniczyć mogły: Austria, Słowacja, Słowenia, Węgry oraz wybrane regiony Niemiec, Włoch i Ukrainy;
- w ramach **współpracy międzyregionalnej** - Program Interreg IVC.

Obecnie trwa przygotowanie kolejnych edycji ww. programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2014-2020. Analiza danych historycznych wskazuje, że partnerzy (Kudowa-Zdrój i Náchod) dotychczas w sposób bezpośredni uczestniczyli wyłącznie w projektach realizowanych w ramach współpracy transgranicznej, wykazując się znaczną aktywnością (licznymi i zróżnicowanymi tematycznie wspólnymi projektami). Strategiczne podejście do rozwoju Miasta Europejskiego winno uwzględniać również możliwości płynące ze współpracy na szczeblu międzynarodowym i międzyregionalnym, a zatem związane z włączeniem Miasta Europejskiego we wspólne projekty współpracy transnarodowej i międzyregionalnej.

V rámci programů EÚS jsou podporovány 3 typy spolupráce, které se liší především z hlediska území, v rámci něhož je možné společné záměry realizovat, a tématicky:

- v případě **programů přeshraniční spolupráce** mohou být projektové záměry realizovány v rámci území přiléhajícího ke státní hranici a měly by především přispět ke vzniku vazeb propojujících společenství na obou stranách hranic; realizace těchto záměrů posílí spolupráci pomocí zvýšení počtu společných iniciativ, které se mj. týkají ochrany životního prostředí, rozšíření infrastruktury, výměny v oblasti kultury nebo vzájemných kontaktů mládeže
- v rámci **programů nadnárodní spolupráce** mohou být projekty realizovány velkými seskupeními evropských regionů z několika států; nadnárodní programy představují šanci na podporu inovativních projektů, které se týkají otázek podstatných pro území přiléhající k několika státům; tyto programy mají příznivý dopad na integrovaný rozvoj EU díky iniciování plánů a koncepcí vedoucích k realizaci nadnárodních záměrů
- v rámci **meziregionální spolupráce** jsou realizovány projekty všemi regiony EU a mají sloužit výměně zkušeností a dobré praxe a posílení potenciálu institucí a samospráv v oblasti mechanismů podpory regionálního rozvoje

Z programů evropské územní spolupráce s účastí České republiky a Polska v letech 2007–2013 jmenujme:

- v rámci **přeshraniční spolupráce** – Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013
- v rámci **nadnárodní spolupráce** – Operační program nadnárodní spolupráce Střední Evropa, jehož se kromě Polska a České republiky mohly účastnit rovněž Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko a vybrané regiony Německa, Itálie a Ukrajiny
- v rámci **meziregionální spolupráce** – Program Interreg IVC

V současné době probíhá příprava pokračování výše uvedených programů v rámci evropské územní spolupráce na roky 2014–2020. Dosavadní analýza dokládá, že se partneři (Náchod a Kudowa-Zdrój) bezprostředně účastnili pouze projektů realizovaných v rámci přeshraniční spolupráce, a to poměrně aktivně (četnými a tematicky rozmanitými společnými projekty). Ve strategickém přístupu k rozvoji evropského města by měly být zohledněny rovněž možnosti vyplývající ze spolupráce na mezinárodní a meziregionální úrovni – evropské město by tudíž mělo být zapojeno do společných projektů nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Diagnoza społeczno-gospodarcza

1. Ogólna charakterystyka obszaru

Kudowa-Zdrój oraz Náchod są miastami przygranicznymi, sąsiadującymi ze sobą wzdłuż granicy administracyjnej Polska-Czechy. Region transgraniczny, w którym położone są oba miasta charakteryzuje się wieloma cechami wspólnymi po obu stronach granicy państwowej, jednakże występują również istotne różnice, które decydują o jakości współpracy obu miast w kontekście funkcjonowania jako Miasto Europejskie Kudowa-Náchod.

Miasta charakteryzują się wspólnym tłem historycznym i etnicznym, podobnymi tendencjami demograficznymi, jednakże różnią się znacząco pod względem funkcji gospodarczych, uwarunkowań przestrzennych oraz społecznych.

Kudowa-Zdrój to miasto uzdrowiskowo-turystyczne głównie z usługowymi funkcjami gospodarczymi. W odróżnieniu od polskiego partnera Náchod stanowi ośrodek wielofunkcyjny, w którym funkcjonuje kilkanaście dużych zakładów produkcyjnych.

Kudowa-Zdrój, dzięki wodom mineralnym i unikalnemu klimatowi, zyskała sobie wśród Europejczyków miano pierwszego uzdrowiska sercowego na Wschodzie, stając się po II wojnie światowej jednym z najpopularniejszych uzdrowisk i ośrodków wczasowych w kraju. Náchod jest natomiast dużym ośrodkiem miejskim i stolicą powiatu liczącego ponad 100 tysięcy mieszkańców z rozwiniętą infrastrukturą przemysłowo-turystyczną oraz kulturalną i sportową.

2. Położenie i układ przestrzenny

Kudowa-Zdrój zajmuje powierzchnię 34 km², położoną w południowo-zachodniej części Polski w województwie dolnośląskim, w powiecie kłodzkim. Miasto leży na wysokości 388 – 700 m.n.p.m. w płaskiej kotlinie o długości 9 km i szerokości 6 km, która z trzech stron otoczona jest górami: Stołowymi, Wzgórzami Lewińskimi oraz wzgórzami należącymi do Gór Orlickich.

Náchod, którego odległość od centrum Kudowy wynosi zaledwie 6 km, zlokalizowany jest w północnej części Republiki Czeskiej, w północno-wschodniej części regionu Hradec Kralove (w kraju kralovohradeckim), w dawnym okresie náchodzkim. Rozpościera się ono na wysokości 346 m nad poziomem morza, na obu brzegach rzeki Metuja, na granicy Pogórza Orlickiego i Jestřebích hor. Náchod zajmuje obszar o powierzchni 3 334 ha.

Diagnóza sociálně-ekonomická

1. Všeobecná charakteristika území

Příhraniční města Náchod a Kudowa-Zdrój spolu sousedí podél administrativní hranice mezi Polskem a Českou republikou. Na obou stranách hranice najdeme mnoho společných znaků typických pro příhraniční region, ve kterém obě města leží. Setkáme se však i s podstatnými rozdíly, které rozhodují o kvalitě spolupráce obou jednotek v kontextu fungování v rámci evropského města Náchod - Kudowa.

Společné jsou historické a národnostní otázky a podobné demografické tendence, zásadně se však liší ekonomické funkce měst a jejich a sociální a prostorové uspořádání.

Pro Kudowu-Zdrój je charakteristické lázeňství a cestovní ruch a s tím související nabídka služeb. Náchod je na rozdíl od svého polského partnera polyfunkčním centrem, ve kterém působí několik velkých výrobních podniků.

Kudowa-Zdrój má díky vodním pramenům a unikátnímu klimatu mezi Evropany renomé prvních lázní na léčbu srdečních chorob na Východě. Po 2. světové válce se město stalo jedním z nejpoblábnějších lázeňských a rekreačních středisek v zemi. Náchod je oproti tomu velkým městským centrem, je to sídlo okresu čítajícího více než 100 tisíc obyvatel s rozvinutou průmyslovou infrastrukturou, ale také se službami v oblasti cestovního ruchu, kultury a sportu.

2. Poloha a prostorové uspořádání

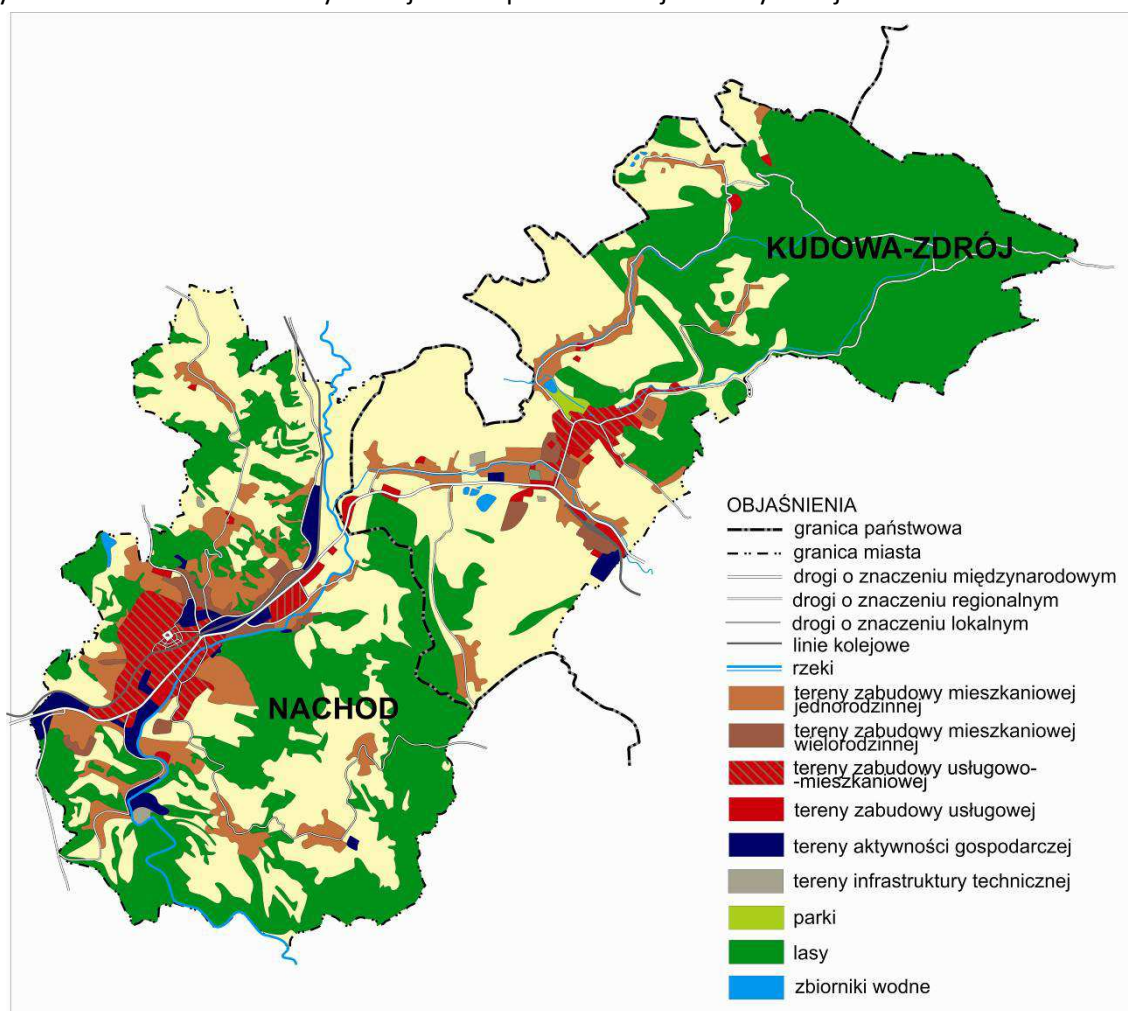
Kudowa-Zdrój se rozkládá na ploše o velikosti 34 km² v jihozápadní části Polska, v Dolnoslezském vojvodství, v kladském okrese. Město leží ve výšce 388 – 700 m n. m. v ploché kotlině o délce 9 km a šířce 6 km, kterou ze tří stran obepínají hory: Stolové hory, Levínská pahorkatina a část Orlických hor.

Náchod, který je od centra Kudowy vzdálen jen asi 6 km, leží u severních hranic České republiky, v severovýchodní části Královéhradeckého kraje. Je to okresní město. Rozkládá se ve výšce 346 m n. m. na obou březích řeky Metuje, v podhůří Orlických a Jestřebích hor. Celková rozloha území města činí 3 334 ha.

Obydwa miasta charakteryzują odmienne układy przestrzenne. Między miastami nie występuje ciągłość zabudowy. Rozwój przestrzenny Kudowy-Zdroju następował wokół historycznego kompleksu uzdrowskiego, w przypadku Náchodu odbywał się on przede wszystkim w otoczeniu średniowiecznego założenia rynkowego. Obydwa miasta posiadają bardzo czytelne i charakteryzujące się wysoką jakością wykonania zespoły urbanistyczne, które stanowią trzon dla ich dalszego rozwoju przestrzennego.

W granicach administracyjnych miasta Kudowy-Zdroju tereny zurbanizowane zajmują 481 ha, co stanowi zaledwie 18,5% całkowitej powierzchni miasta. Największy odsetek powierzchni miasta, bo aż 47,04% (1599 ha) zajmują natomiast lasy i grunty leśne. Nieco mniej użytki rolne – 38,81% (1319 ha). W przypadku Náchodu tereny zurbanizowane zajmują 24,24% całkowitej powierzchni miasta (808,14 ha), niezurbanizowane natomiast 75,76% (2525,38 ha).

Rysunek 1. Schemat struktury funkcjonalno-przestrzennej Kudowy-Zdroju i Náchodu

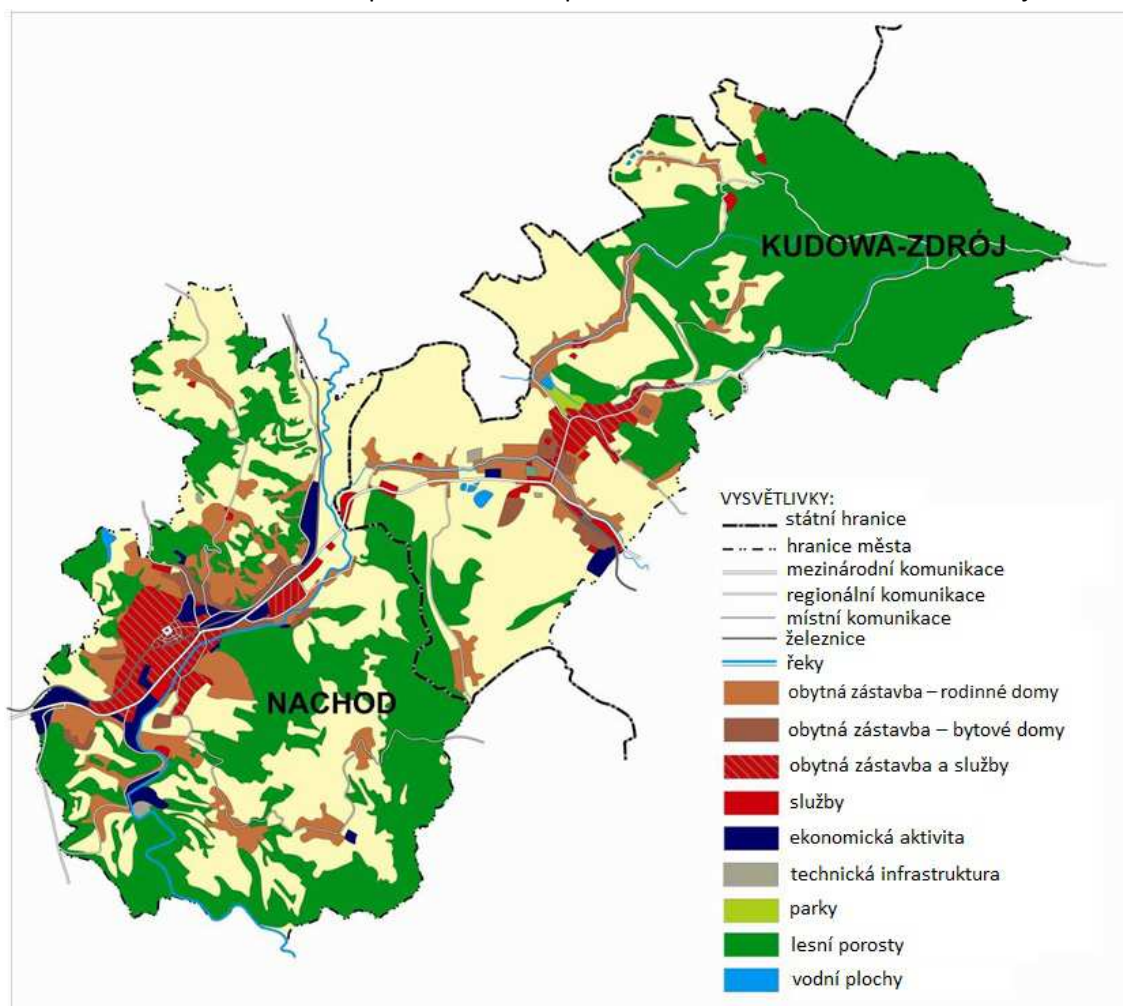
Źródło: Praca magisterska „Wizja rozwoju transgranicznego miasta europejskiego Kudowa-Zdrój - Náchod”, Piotr Michalski

Města mají odlišné prostorové uspořádání. Souvislá zástavba mezi nimi není. K prostorovému vývoji Kudowy-Zdrój docházelo postupně kolem historického lázeňského komplexu, v případě Náchoda k němu docházelo především v okolí původního náměstí středověkého města. Obě města mají velmi výrazné a z hlediska provedení kvalitní urbanistické komplexy, které byly základem jejich dalšího prostorového rozvoje.

V rámci administrativních hranic města Kudowa-Zdrój zaujímá urbanizované území plochu o rozloze 481 ha, což je pouze 18,5 % z celkové rozlohy města. Největší procento z rozlohy města zaujímají lesy a lesní půda – 47,04 % (1599 ha). O něco menší plochu tvoří zemědělská půda – 38,81 % (1319 ha). V případě Náchoda představuje urbanizované území 24,24 % z celkové rozlohy města (808,14 ha), neurbanizovaná část tvoří 75,76 % (2525,38 ha).

Obrázek 1. Náskres funkčního a prostorového uspořádání měst Náchod a Kudowa-Zdrój

Zdroj: *Magisterská diplomová práce „Vize rozvoje přeshraničního evropského města Kudowa-Zdrój – Náchod“, Piotr Michalski*

3. Tło historyczne i etniczne

Kudowa-Zdrój oraz Náchod charakteryzują się wspólnym tłem historycznym i etnicznym. Szereg uwarunkowań historycznych, w tym liczne historyczne zmiany granic doprowadziły do zróżnicowania etniczno- narodowościowego obszaru pogranicza polsko-czeskiego. Obszar ten zamieszkiwany był przede wszystkim przez trzy duże grupy narodowościowe: Czechów, Polaków oraz Niemców, które wspólnie koegzystowały w jego granicach. Począwszy od okresu średniowiecza, praktycznie do zakończenia II wojny światowej, tereny dzisiejszej Kudowy-Zdroju, zamieszkiwała przede wszystkim ludność czeska. Ponadto obszar dzisiejszego miasta od początku XV w. aż do końca II wojny światowej znajdował się pod panowaniem Pruskim, a następnie Niemieckim, wiązało się to także z napływem tamtejszej ludności.

Obecnie zróżnicowanie narodowościowe pogranicza jest o wiele mniejsze. Polską część pogranicza zamieszkują przede wszystkim Polacy, a czeską Czesi, chociaż niektóre miejscowości położone w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwowej zamieszkuje ludność i polska, i czeska. Tym samym, zarówno Kudowa-Zdrój, jak i Náchod są miastami raczej jednolitymi pod względem struktury etnicznej zamieszkującej je ludności z niewielkim odsetkiem mniejszości narodowych.

Kudowa przez okres praktycznie całego średniowiecza należała do władców czeskich. Następnie znalazła się pod panowaniem pruskim, a Náchod austriackim. Dopiero po zakończeniu działań wojennych został unormowany przebieg granicy państwowej między Czechosłowacją i Polską. Wielokrotne historyczne zmiany panowania na ziemiach náchodzkiej i kudowskiej, ulegający ciągłym zmianom przebieg granicy państwowej w tym rejonie oraz wymiany ludności przyczyniły się do tego, że mieszkańcy obydwóch miast praktycznie od zawsze funkcjonowali w społeczeństwach multikulturowych. Jednak po II wojnie światowej społeczności Kudowy, jak i Náchodu stawały się coraz mniej zróżnicowane pod względem etnicznym. Polacy mieszkają przede wszystkim po polskiej stronie granicy, a Czesi po czeskiej. Integracja mieszkańców miast nie jest w związku z tym zbyt duża. Ma na to wpływ w dużym stopniu bariera językowa. Tylko nieliczni Kudowianie mówią po czesku. Wśród mieszkańców Náchodu język polski jest jeszcze mniej popularny niż czeski wśród mieszkańców Kudowy. W náchodzkiej szkołach nie naucza się języka polskiego, a w polskich języka czeskiego. Z drugiej strony faktem jest, że język polski i czeski wywodzą się z grupy języków zachodniosłowiańskich i są do siebie nieco podobne, co ułatwia komunikację polsko-czeską. Jednak, żeby kontakty mieszkańców Náchodu i Kudowy mogły rozwijać się nie tylko na szczeblu społecznym, naukowym, czy też gospodarczym konieczne jest dosyć płynne posługiwanie się językiem sąsiada zarówno w mowie, jak i w piśmie.

3. Historické a národnostní otázky

Náchod a Kudowu-Zdrój sblíží společné historické a národnostní otázky. Řada dějinných událostí, které provázely četné změny hranic, vedla k národnostní diferenciaci příhraničního regionu. Území bok po boku obývaly především tři velké národnostní skupiny – Češi, Poláci a Němci. Od středověku prakticky do konce 2. světové války žilo na území dnešní Kudowy-Zdrój české obyvatelstvo. Území dnešního města navíc od počátku 15. století do konce 2. světové války spadalo pod pruskou a posléze německou nadvládu, což s sebou přinášelo i příliv tamních obyvatel.

V současné době jsou národnostní rozdíly tohoto příhraničního regionu mnohem menší. Polskou část regionu obývají především Poláci, českou Češi, i když v některých obcích ležících v bezprostřední blízkosti státní hranice žijí zástupci obou skupin. Náchod a Kudowa-Zdrój jsou národnostně prakticky jednotné. Národnostní menšiny v obou městech tvoří jen malé procento z celkového počtu obyvatel.

Prakticky během celého období středověku patřila Kudowa českým panovníkům. Poté se dostala pod pruskou nadvládu, zatímco Náchod připadl pod nadvládu rakouskou. Průběh státní hranice mezi Československem a Polskem byl ustanoven až po skončení války. Mnohé změny vlády v náchodském i kudowském regionu v průběhu dějin, měnící se hraniční linie a proměny obyvatelstva vedly k tomu, že obyvatelé obou měst prakticky vždy fungovali v multikulturní společnosti. Po 2. světové válce se však národnostní složení obyvatelstva Náchoda i Kudowy značně zjednodušilo. Poláci žijí především na polské straně hranic, Češi na straně české. Integrace obyvatel obou měst tudíž není nijak velká. Do jisté míry to ovlivňuje i jazyková bariéra. Jen málo obyvatel Kudowy hovoří česky a mezi Náchodany je polština méně oblíbená než čeština mezi obyvateli Kudowy. V náchodských školách se polština nevyučuje, stejně tak nabídce kudowských škol není výuka češtiny. Na druhou stranu je třeba připomenout, že čeština a polština vycházejí ze západoslovanské jazykové skupiny, najdeme v nich tedy jisté podobnosti, které mohou vzájemnou komunikaci usnadnit. Aby se však vzájemné kontakty obyvatel Náchoda a Kudowy mohly rozvíjet nejen na sociální, vědecké nebo ekonomické úrovni, je potřeba poměrně plynulá znalost jazyka sousedů, a to jak slovem, tak písmem.

4. Dostępność komunikacyjna

Jednym z podstawowych problemów współpracy Kudowy-Zdroju i Náchodu jest słabo rozwinięty układ komunikacyjny łączący obydwie miasta. Cały ruch samochodowy między miastami odbywa się tylko i wyłącznie wzdłuż trasy międzynarodowej E67, łączącej Kudowę-Zdrój z Náchodem. Ruch rowerowy i pieszy odbywa się wzdłuż tej samej trasy, a także wzdłuż jedynej transgranicznej trasy rowerowej. Obydwie przekraczają granicę przy dawnym przejściu granicznym Kudowa-Zdrój Słone – Náchod Beloves. Droga krajowa nr 8 (łącząca Kudowę z Lewinem Kłodzkim, Dusznikami-Zdrój, Polanicą-Zdrój, Kłodzkiem, a dalej Wrocławiem, Warszawą), która jest częścią drogi międzynarodowej E-67 przebiegającej przez miasto Kudowa-Zdrój, prowadzi bezpośrednio od byłego przejścia granicznego między Polską a Republiką Czeską: Kudowa Słone-Náchod. Następnie międzynarodowa trasa E-67, drogą krajową nr 33, biegnie przez Náchod, łącząc miasto z resztą kraju (droga biegnie m.in. przez następujące miejscowości: Náchod – Jaroměř - Hradec Králové –Kutná Hora).

Odcinek drogi krajowej nr 8 w Kudowie-Zdroju i odcinek drogi krajowej nr 33 są głównymi elementami szkieletu sieci drogowej obydwóch miast. Przez Náchod przebiega jeszcze jedna droga krajowa tj. droga krajowa nr 14, łącząca Ústí nad Orlicí, Nové Město nad Metují, Náchod, Trutnov, Harrachov oraz Liberec. Ponadto w układzie sieci drogowej Náchodu istotną rolę pełni także droga nr 303, która łączy miasto z Hronovem oraz Broumovem. W przypadku Kudowy-Zdroju drugą najważniejszą drogą przebiegającą przez miasto, zaraz po drodze krajowej nr 8, jest droga wojewódzka nr 387, skupiająca znaczną część ruchu, często wykorzystywana również przez turystów odwiedzających Park Narodowy Gór Stołowych.

Sieć drogową obydwóch miast uzupełniają liczne ulice o znaczeniu lokalnym, doprowadzające ruch samochodowy do poszczególnych osiedli oraz ulice osiedlowe rozdysponowujące ruch wewnątrz nich. Drogi lokalne Kudowy-Zdroju charakteryzują się tym, że około 30 % jest w stanie dobrym, 50 % w stanie dostatecznym, a aż 20 % jest w złym stanie. Z kolei problematyczną kwestią w odniesieniu do dróg Náchodu jest niska przepustowość istniejących dróg. Możliwe działania mające na celu usprawnienie przemieszczania się pojazdów przez miasto (obejmujące poszerzenie istniejących dróg, poprawę ruchu na skrzyżowaniach dzięki wykorzystaniu sygnalizacji świetlnej, czy też tworzenie rond) zostały już w zasadzie wyczerpane.

Likwidacja celnych kontroli granicznych po wejściu obu krajów do UE doprowadziła do polepszenia warunków transportu towarowego. Skutkowało to liberalizacją transportu, która doprowadziła do jego procentowego wzrostu. Ten wzrost wystąpił zwłaszcza na europejskich korytarzach transportowych. Jeden z korytarzy europejskich, biegnący z Europy Zachodniej do Rosji, który prowadzi przez polskie niziny to droga międzynarodowa E67, oznaczona też jako droga kat. I nr 33. Wiedzie ona przez miasto Náchod, następnie przechodzi przez granicę z Polską i podąża jako droga nr 8 przez miasta Kudowa-Zdrój w stronę Wrocławia.

4. Dopravní dostupnost

Jedním z hlavních problémů spolupráce Náchoda a Kudowy-Zdrój je slabě rozvinutý komunikační systém propojující obě města. Veškerá automobilová doprava mezi městy probíhá pouze po mezinárodní silnici E67, která Náchod a Kudowu-Zdrój spojuje. Cyklistický a pěší provoz využívá stejnou trasu nebo jedinou přeshraniční cyklostezku. Obě překračují hranici v místě bývalého hraničního přechodu Kudowa-Zdrój Stone – Náchod Běloves. Státní silnice č. 8 (spojující Kudowu s obcemi Lewin Kłodzki, Duszniki-Zdrój, Polanica-Zdrój, Kłodzko a dále s Wrocławí, Varšavou), která je částí mezinárodní silnice E67 protínající město Kudowa-Zdrój, vede přímo od bývalého hraničního přechodu mezi Polskem a Českou republikou. Mezinárodní silnice E67 na české straně vede po silnici I/33, protíná Náchod a spojuje město se zbytkem země (vede mj. přes tyto obce: Náchod, Jaroměř, Hradec Králové, Kutná Hora).

Úsek státní silnice č. 8 v Kudowě-Zdrój a úsek silnice I/33 jsou hlavní součástí páteře silniční sítě obou měst. Náchodem vede také silnice I/14, která spojuje Ústí nad Orlicí, Nové Město nad Metují, Náchod, Trutnov, Harrachov a Liberec. Důležitou roli v systému silniční sítě Náchoda plní rovněž silnice II/303, která město spojuje s Hronovem a Broumovem. V případě Kudowy-Zdrój je po státní silnici č. 8 druhou nejdůležitější komunikací, která město protíná, krajská silnice č. 387, na níž se koncentruje značná část provozu. Využívaná je často také turisty, kteří chtějí navštívit Národní park Stolové hory.

Silniční síť obou měst doplňují četné ulice lokálního významu, které přivádějí automobilový provoz k jednotlivým sídlištím, a sídlištní komunikace, které provoz dále rozdělují. Zhruba 30 % místních komunikací v Kudowě-Zdrój je v dobrém stavu, 50 % je ve stavu uspokojivém a až 20 % je ve špatném stavu. Naproti tomu v Náchodě je problémem průjezdnost stávajících silnic. Eventuální aktivity, které by si kladly za cíl zlepšení průjezdu vozidel po městě (zahrnující rozšíření stávajících cest, úpravu provozu na křižovatkách pomocí světelné signalizace nebo stavbu kruhových objezdů), již byly v podstatě vyčerpány.

Zrušení pohraničních celních kontrol po vstupu obou zemí do EU se projevilo ve zlepšení podmínek zejména pro silniční nákladní dopravu. To mělo za následek liberalizaci nákladní dopravy, která zároveň způsobila její částečný nárůst. Tento nárůst byl zaznamenán zejména na evropských dálkových přepravních trasách. Jednou z dálkových přepravních tras směřující ze západní Evropy do Ruska, která využívá polské nížiny, je i mezinárodní silnice E67, respektive silnice I. třídy číslo 33 vedoucí intravilánem města Náchod, která pokračuje za hranicí s Polskou republikou jako sil. č. 8 městem Kudowa-Zdrój a dále na Wrocław.

W przypadku transportu drogowego oraz tranzytowego ważne jest zwiększanie:

- przepustowości ciągów komunikacyjnych
- płynności transportu
- bezpieczeństwa ruchu
- należy ograniczać zatłoczenia

To może prowadzić do zmniejszania opłacalności i zwiększania wpływu na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców. Transport drogowy i ciężarowy staje się ogromnym źródłem hałasu i emisji szkodliwych substancji oraz emisji wpływającej na klimat globalny. Hałas drogowy ma znaczący wpływ na zdrowie publiczne i środowisko naturalne na dużych przestrzeniach. Działania prowadzące do ograniczania tego wpływu na poziomie regionalnym i lokalnym obejmują przede wszystkim: budowę obwodnic miast, rozwój inteligentnych systemów transportowych, systemów parkowania, ograniczanie ruchu w centrach miast, wsparcie transportu publicznego i bezsilnikowego, ograniczanie wjazdu do niektórych dzielnic miast, wspieranie i polepszanie jakości publicznego transportu miejskiego, opracowywanie regulaminów dotyczących rozwiązywania problemów ze smogiem, itp.

Dla spójności Miasta Europejskiego Kudowa-Zdrój – Náchod wymagane jest zapewnienie efektywniejszej, bardziej komfortowej i dostępnejszej cenowo mobilności przewozu towarów i osób, z jak najmniejszym wpływem na środowisko naturalne i zmiany globalne. Ważny potencjał obu miast to ruch turystyczny, który jest także zależny od dobrej dostępności i jakości infrastruktury komunikacyjnej. W przyszłości, oprócz północnej obwodnicy miasta Náchod, która proponuje rozwiązanie tranzytowego transportu drogowego prowadząc go poza obszar miejski po stronie czeskiej, ale wprowadzając go na obszar miejski Kudowy Zdroju- należy rozważyć i ocenić również tzw. „wariant południowy”, który wprowadza rozwiązanie obwodnicy obu miast za pomocą połączenia tunelowego. Ten wariant po pierwsze minimalizuje wpływ na środowisko naturalne obu miast i najbliższej okolicy oraz wyraźnie poprawia obsługę transportową i społeczną obu miast. Po drugie pomaga zapewnić porównywalną jakość infrastruktury drogowej w innych województwach Czech i ich wzajemne powiązania, co jest zgodne z długoterminowym programem operacyjnym Ministerstwa Transportu Republiki Czeskiej.

Połączenie kolejowe trasy nr 026 z Tyniště n/O przez Náchod do Broumova z trasą kolejową Kudowa-Zdrój – Kłodzko znacznie poprawi obsługę komunikacyjną obu miast oraz innych części Czech i Polski, gdyż jednym z priorytetów europejskiej polityki transportowej jest przeniesienie 50 % transportu drogowego na kolejowy, szczególnie na średnich i dużych odległościach.

U nákladní silniční dopravy, respektive tranzitní dopravy, je důležité zvyšovat:

- propustnost a kapacitu komunikací,
- plynulost provozu,
- snižovat kongesce a
- dopravní nehodovost.

To může vést k nehospodárnosti provozu a větším dopadům na životní prostředí a veřejné zdraví. Silniční nákladní doprava, respektive tranzitní doprava, se tak stává velkým zdrojem hluku a emisí zdraví škodlivých látek, jakož i emisí ovlivňujících globální klima. Hluk z dopravy představuje velmi významný vliv na veřejné zdraví a životní prostředí s velkoplošným dopadem. Opatření ke zlepšení těchto dopadů, právě na regionálních a lokálních úrovních, zahrnují zejména: budování městských okruhů, rozvoj integrovaných dopravních systémů, parkovací politiku, omezení provozu v centrech měst, podporu veřejné a nemotorizované dopravy, omezení vjezdu do některých částí měst, zavedení zón snížené rychlosti ve městech, placené vjezdy do vybraných částí měst, podporu a zlepšování kvality MHD, vypracování regulačního řádu při řešení smogových situací, apod.

Pro kompatibilitu Evropského města Náchod – Kudowa-Zdrój je vyžadována efektivnější, spolehlivější a cenově dostupnější mobilita osob i věcí s co nejmenšími dopady na životní prostředí a globální změny. Pro obě města je důležitým potenciálem cestovní ruch, který je rovněž závislý na kvalitní dopravní dostupnosti a infrastruktuře. Proto je třeba v budoucnu zvážit, zda pokračovat v projektu obchvatu města Náchoda (tzv. severní varianta), neboť tento projekt řeší výhradně tranzitní silniční dopravu vedoucí extravilánem na území České republiky, ale intravilánem Kudowa Zdrój. Proto je třeba aktivně podporovat projekt tzv. „jižní varianty“, která řeší obchvat obou měst pomocí tunelového propojení. Tato varianta primárně minimalizuje dopad na životní prostředí obou měst i blízkého okolí a hlavně výrazně zvýší dopravní i sociální obslužnost obou měst. Sekundárně pak pomůže zajistit srovnatelnou kvalitu dopravní infrastruktury v jiných krajích ČR, a tím i její vzájemné prolínání, které je součástí dlouhodobého operačního programu Ministerstva dopravy ČR.

Propojením železniční trati č. 026 z Tyniště n/O přes Náchod do Broumova s železniční tratí Kudowa-Zdrój - Kłodzko se výrazně zvýší dopravní obslužnost obou měst, ale i dalších oblastí České republiky a Polské republiky, neboť jednou z priorit jednotného evropského dopravního prostoru je převést 50% silniční dopravy na železniční trasu, zejména na středních a delších vzdálenostech.

Mimo iż w obu miastach znajdują się linie kolejowe, to połączenie między nimi nie istnieje, tym samym jedynym funkcjonującym publicznym środkiem transportu pomiędzy Kudową-Zdrojem a Náchodem jest komunikacja autobusowa. Lokalna linia autobusowa, obsługiwana przez CDS Náchod, kursuje z częstotliwością uzależnioną od pory dnia na trasie Kudowa-Zdrój - Náchod.

W najbliższej okolicy miasta i gminy Kudowy-Zdroju brak jest lotniska mogącego obsłużyć pasażerów z odległych miejsc, których docelowym miejscem dotarcia byłyby Kudowa. Najbliższe lotniska znajdują się we Wrocławiu (120 km od Kudowy) i w Pradze (170 km od Kudowy), ważne jest również lotnisko w Pardubicach (odległość 70 km). Także w bezpośrednim sąsiedztwie Náchodu, podobnie jak to ma miejsce w Kudowie-Zdroju, nie ma portów lotniczych do transportu pasażerskiego. W gminie Vysokov i w miasteczku Velké Poříčí zlokalizowane jest jedynie lotnisko sportowe, przeznaczone wyłącznie dla małych samolotów.

5. Rozwój demograficzny

Kudowa-Zdrój, jak i Náchod są miastami doświadczającymi negatywnych zmian w strukturze demograficznej, które w konsekwencji mogą znacznie spowolnić ich rozwój. W odniesieniu do obu miast zauważyć można stale zmniejszającą się liczbę mieszkańców (jedynie w 2010 r. w Kudowie-Zdroju nastąpił wzrost, będący wynikiem migracji do miasta kilkuset osób), co jest spowodowane przede wszystkim malejącą liczbą urodzeń, a w konsekwencji utrzymującym się od kilku lat ujemnym lub bliskim zeru przyroście naturalnym. Ponadto wyzwaniem stojącym przed oboma miastami jest starzejące się społeczeństwo, zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz rosnąca liczba osób już nieaktywnych zawodowo.

W odniesieniu do obu miast konieczny jest zatem silny bodziec pobudzający rozwój, dzięki któremu możliwe byłoby zahamowanie odpływu z obydwóch miast ludzi młodych (widoczne jest to szczególnie w Náchodzie, dla którego saldo migracji jest stosunkowo duże) **wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa w obszarze wsparcia** oraz poprawienie warunków ekonomicznych mieszkańców, pozwalających na zakładanie rodziny oraz posiadanie większej liczby dzieci (obecna, pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców regionu nie zachęca do zakładania rodziny).

Kudowa-Zdrój to miasto zamieszkiwane przez 10 350 osób (stan na 31.12.2012 r.), czyli zaledwie 0,03% mieszkańców Polski. Gęstość zaludnienia miasta wynosi 305 osób/km². W ostatnich latach liczba ludności spada, jednak w roku 2010 miał miejsce znaczący wzrost populacji miasta, co było wynikiem migracji wewnątrz gminy i napływem mieszkańców do miasta.

Přestože se v obou městech nachází železniční trať, propojení mezi nimi není. Proto je také jediným fungujícím veřejným dopravním prostředkem mezi Náchodem a Kudowou-Zdrój autobusová linka. Místní autobusová linka, kterou provozuje CDS Náchod, jezdí v intervalech závislých na denní době na trase Náchod - Kudowa-Zdrój.

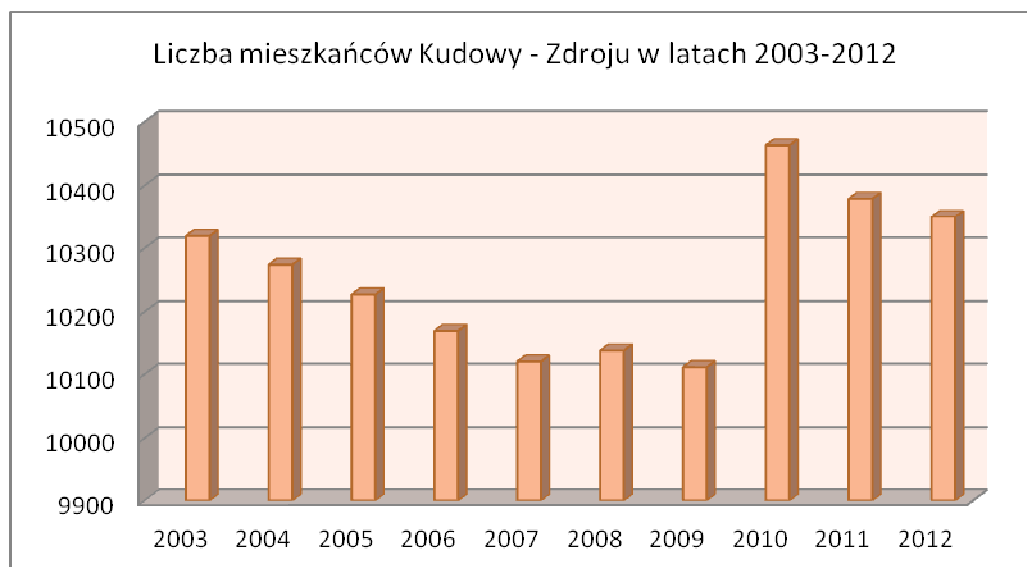
V nejbližším okolí města a obce Kudowa-Zdrój chybí letiště, které by mohli využívat cestující ze vzdálenějších míst, jejichž cílem je právě Kudowa. Nejbližší letiště se nacházejí ve Wroclawi (vzdáleno 120 km) a v Praze (vzdáleno 170 km), významné je i letiště v Pardubicích (vzdálenost 70 km). Také v bezprostřední blízkosti Náchoda není letiště pro osobní přepravu. V obci Vysokov a v městysu Velké Poříčí se nachází jen sportovní letiště, které je však určené pouze pro malá letadla.

5. Demografický rozvoj

Města Náchod a Kudowa-Zdrój pociťují negativní změny v demografické struktuře, které mohou v důsledku značně zpomalit jejich rozvoj. U obou měst můžeme pozorovat neustále se snižující počet obyvatel (pouze v roce 2010 došlo následkem přílivu několika stovek osob k demografickému nárůstu v Kudowě-Zdrój), což je způsobeno především klesající porodností a s tím souvisejícím záporným či téměř nulovým přirozeným přírůstkem obyvatelstva, který se drží na podobné úrovni již několik let. Kromě toho stojí obě města před výzvou, kterou je stárnoucí společnost, snižující se počet osob v produktivním věku a rostoucí počet osob, které již nejsou ekonomicky aktivní.

Pro obě města je tedy nutný silný stimul, který by povzbudil jejich rozvoj a díky kterému by bylo možné zbrzdit odliv mladých lidí (ten je patrný zejména v Náchodě, kde je migrační saldo poměrně vysoké), **posílení pocitu bezpečí veřejnosti v podporované oblasti** a úprava ekonomických podmínek obyvatel tak, aby lidem dovolovaly zakládat rodiny a mít větší počet dětí (současná, zhoršující se ekonomická situace obyvatel regionu k zakládání rodin spíše neláká).

Ve městě Kudowa-Zdrój žije 10 350 osob (stav ke dni 31. 12. 2012), tedy sotva 0,03 % obyvatel Polska. Hustota zalidnění města je 305 osob/km². V posledních letech počet obyvatel klesá, avšak v roce 2010 došlo k podstatnému nárůstu, což byl výsledek migrace uvnitř obce a přílivu obyvatel do města.

Liczba kobiet w mieście znacznie przekracza liczbę mężczyzn, na 100 mężczyzn przypada 111 kobiet. Dzieci i młodzież, czyli ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 16,3% wszystkich mieszkańców, z kolei ludność w wieku poprodukcyjnym to 20,5% mieszkańców, tym samym wskaźnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym to 58,2 (wskaźnik dla całego kraju wynosi 48,9). Zmiany struktury wiekowej mieszkańców miasta na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Struktura demograficzna mieszkańców Kudowy-Zdroju na przestrzeni 2003-2012 roku.

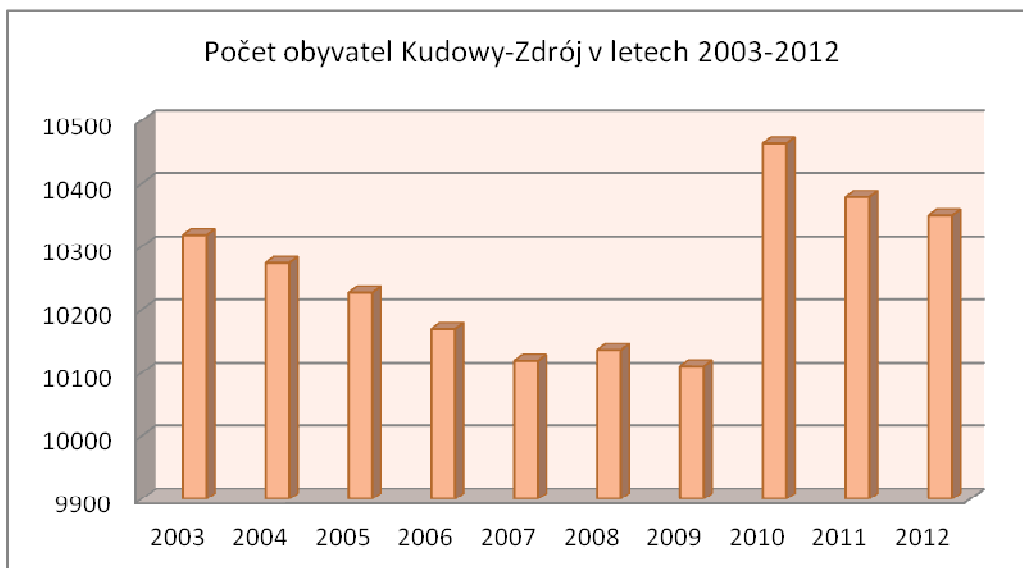
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkańców:		10319	10274	10227	10170	10120	10137	10111	10463	10379	10350
w tym, w wieku :	Przedprodukcyjnym* %	2043 19,8	1982 19,3	1905 18,6	1851 18,2	1786 17,6	1758 17,3	1728 17,1	1762 16,8	1726 16,6	1689 16,3
	Produkcyjnym* %	6577 63,7	6558 63,8	6562 64,2	6527 64,2	6518 64,4	6521 64,3	6493 64,2	6719 64,2	6602 63,6	6544 63,2
	Poprodukcyjnym* %	1699 16,5	1734 16,9	1760 17,2	1792 17,6	1816 17,9	1858 18,3	1890 18,7	1982 18,9	2051 19,8	2117 20,5

*Zgodnie z definicją GUS:

- wiek przedprodukcyjny – wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat;
- wiek produkcyjny – wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat;
- wiek poprodukcyjny - wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Počet žen ve městě významně překračuje počet mužů, na 100 mužů připadá 111 žen. Děti a mládež, tedy populace v předproduktivním věku, činí 16,3 % všech obyvatel, naproti tomu populace v postproduktivním věku činí 20,5 % obyvatel. Index ekonomického zatížení, který je vyjádřen počtem osob v neproduktivním věku na 100 osob ve věku produktivním, je tedy 58,2 (index pro celou zemi je 48,9). Změny ve věkové struktuře obyvatel města v období posledních deseti let představujeme v níže uvedené tabulce.

Tabulka 1. Demografická struktura obyvatel Kudowy-Zdrój v rozmezí let 2003–2012.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel:		10 319	10 274	10 227	10 170	10 120	10 137	10 111	10 463	10 379	10 350
věk:	<i>Předproduktivní*</i>	2 043	1 982	1 905	1 851	1 786	1 758	1 728	1 762	1 726	1 689
	%	19,8	19,3	18,6	18,2	17,6	17,3	17,1	16,8	16,6	16,3
	<i>Produktivní*</i>	6 577	6 558	6 562	6 527	6 518	6 521	6 493	6 719	6 602	6 544
	%	63,7	63,8	64,2	64,2	64,4	64,3	64,2	64,2	63,6	63,2
	<i>Postproduktivní*</i>	1 699	1 734	1 760	1 792	1 816	1 858	1 890	1 982	2 051	2 117
	%	16,5	16,9	17,2	17,6	17,9	18,3	18,7	18,9	19,8	20,5

*V souladu s definicí polského Hlavního statistického úřadu:

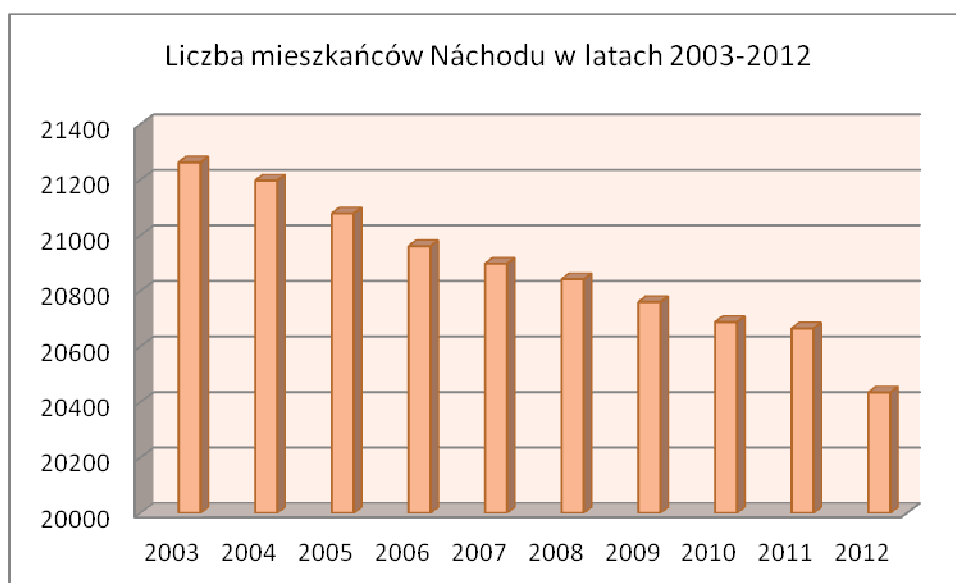
- předproduktivní věk – věk, ve kterém populace ještě není ekonomicky aktivní, tj. skupina ve věku 0–17 let;
- produktivní věk – věk ekonomické aktivity, tj. u mužů skupina ve věku 18–64 let, u žen 18–59 let;
- postproduktivní věk – věk, ve kterém lidé většinou ukončují profesní kariéru, tj. u mužů – 65 let a více, u žen – 60 let a více.

Zdroj: Hlavní statistický úřad Polské republiky

W Kudowie-Zdroju, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, na przestrzeni ostatnich 10 lat wyraźnie widać tendencję zwiększania się odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym malejącym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym. Już od roku 2007 liczba ludności w wieku, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, przewyższa liczbę dzieci i młodzieży, którzy jeszcze nie osiągnęli wieku umożliwiającego podjęcie aktywności zawodowej. W roku 2012 wskaźnik obrazujący ludność Kudowy-Zdroju w wieku poprodukcyjnym przypadają na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 125,3. Przyczyną takiego stanu rzeczy, jak podają dane GUS jest m.in. ujemny lub bardzo mały przyrost naturalny, w roku 2012 wyniósł on -1,3, w roku poprzedzającym -3,9, a dwa lata wcześniej -0,7. Saldo migracji jest niewielkie, wynosi zaledwie od kilku do kilkudziesięciu osób migrujących w ciągu roku.

Miasto Náchod zamieszkiwane jest przez 20 434 mieszkańców (stan na 31.12.2012 r.), co stanowi 0,19% ludności Republiki Czeskiej, czyli niemal dwukrotnie więcej mieszkańców niż w Kudowie-Zdroju. Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 613 osób na km² i wraz ze zmniejszającą się liczbą ludności, również maleje.

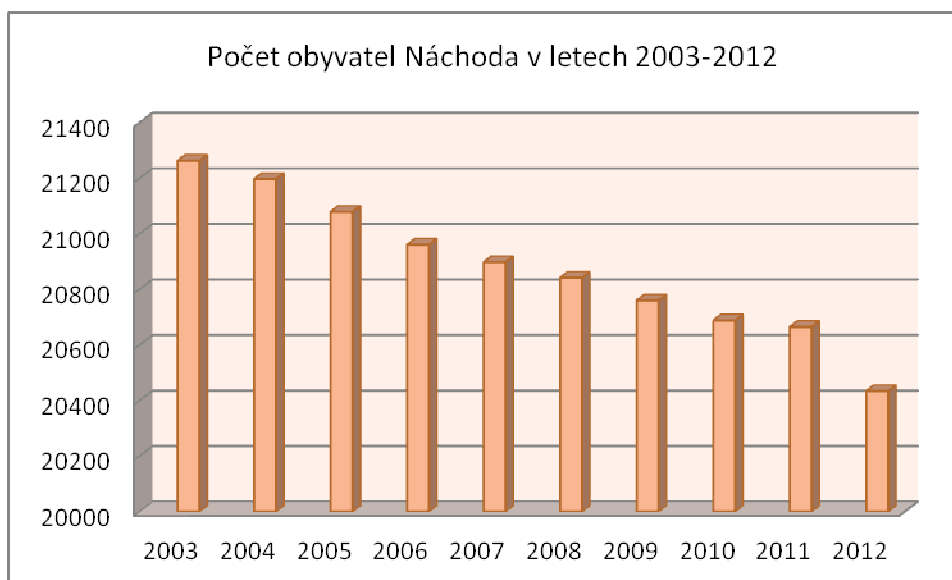

Wśród mieszkańców 96,5% stanowią obywatele Republiki Czeskiej, w tym ponad połowa z nich to rdzenni mieszkańcy Náchodu, natomiast cudzoziemcy stanowią zaledwie 3,5% wszystkich mieszkańców. Liczba kobiet nieznacznie przekracza liczbę mężczyzn, kobiety stanowią 52,5% społeczeństwa. Ludności w wieku produkcyjnym (tj. w wieku 15-64 lata) to blisko 67% społeczeństwa. Liczba mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym (tj. 65+) wynosi 3 906 osoby, z kolei liczba osób poniżej 15 roku życia wynosi 2 907, co stanowi niecałe 15% społeczeństwa. Poniżej przedstawiono zmiany struktury wiekowej mieszkańców Náchodu na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat.

V Kudowě-Zdrój, obdobně jako v celém Polsku, můžeme během posledních 10 let sledovat výraznou tendenci ke zvyšování procenta obyvatel v postproduktivním věku a zároveň ke snižování procenta osob ve věku předproduktivním. Již od roku 2007 převyšuje počet osob ve věku, kdy se blíží konec profesní kariéry, nad počtem dětí a mláďat, kteří ještě nedosáhli věku, ve kterém by mohli aktivně vykonávat povolání. V roce 2012 vycházel index znázorňující populaci Kudowy-Zdrój v postproduktivním věku tak, že na 100 osob ve věku předproduktivním připadá 125,3 osob v postproduktivním věku. Důvodem takovéto situace, jak ukazují výsledky polského Hlavního statistického úřadu, je mj. záporný či velice malý přirozený přírůstek. V roce 2012 byl -1,3, v předcházejícím roce -3,9 a o dva roky dříve -0,7. Migrační saldo není velké, činí sotva několik až několik desítek migrujících osob během roku.

V Náchodě žije 20 434 obyvatel (stav ke dni 31. 12. 2012), což je 0,19 % obyvatel České republiky. Je to tedy téměř dvakrát více obyvatel než v Kudowě-Zdrój. Hustota zalidnění ve městě činí 613 osob na km² a spolu se snižujícím se počtem obyvatel také klesá.

96,5 % obyvatelstva města tvoří občané České republiky, z toho více než polovina z nich jsou rodilí obyvatelé Náchoda, cizinci tvoří zhruba 3,5 % všech obyvatel. Počet žen je nepatrně vyšší než počet mužů, ženy tvoří 52,5 % společnosti. Populace v produktivním věku (tj. ve věku 15–64 let) tvoří téměř 67 % společnosti. Počet obyvatel města v postproduktivním věku (tj. 65+) činí 3 906 osob, naproti tomu počet osob ve věku pod 15 let života činí 2 907, což je necelých 15 % společnosti. Níže jsou uvedeny změny věkové struktury obyvatel Náchoda během posledních deseti let.

Tabela 2. Struktura demograficzna mieszkańców Náchodu na przestrzeni 2003-2012 roku.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkańców:		21 263	21 197	21 079	20 961	20 898	20 842	20 760	20 688	20 665	20 434
w tym, w wieku:	0 - 14	3 347	3 255	3 120	3 029	3 007	2 996	2 984	2 964	2 958	2 907
	%	15,74	15,35	14,80	14,45	14,39	14,37	14,37	14,33	14,31	14,23
	15 - 64	14 700	14 710	14 715	14 624	14 532	14 393	14 231	14 104	13 898	13 621
	%	69,13	69,40	69,81	69,77	69,54	69,06	68,55	68,17	67,26	66,66
	65 +	3 216	3 232	3 244	3 308	3 359	3 453	3 545	3 620	3 809	3 906
	%	15,13	15,25	15,39	15,78	16,07	16,57	17,08	17,50	18,43	19,11

Źródło: Czech Statistical Office

Średnia wieku mieszkańców równa jest obecnie 42,4 lata i systematycznie się zwiększa, w roku 2003 wynosiła ona 39,8 lat, natomiast pięć lat później już 41,2 lata. Widoczny jest tu także wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze demograficznej obszaru. W całościowym ujęciu, liczba mieszkańców w mieście Náchod stale maleje, w okresie 2002-2012 spadła o 829 osób, w tym w roku 2012 w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił spadek o 231 osoby, czyli o 1,12%. Przyczyną zmniejszania się ilości mieszkańców jest zarówno malejąca liczba urodzeń (w konsekwencji obserwuje się ujemny przyrost naturalny), jak również emigracja mieszkańców (w roku 2012 wyemigrowały z miasta aż 572 osoby, co przy imigracji na poziomie 393 osoby, tworzy saldo migracji na poziomie -179).

6. Edukacja

Poziom wykształcenia mieszkańców Náchodu oraz Kudowy–Zdroju, a w szczególności duży odsetek mieszkańców posiadających co najmniej wykształcenie średnie, niewątpliwie może sprzyjać rozwojowi obu miast, zarówno w aspekcie społecznym (w tym integracji), jak również gospodarczym. Wyzwaniem stojącym przed miastami partnerskimi jest wykorzystanie potencjału społecznego do rozwoju regionu.

W Kudowie–Zdroju funkcjonują dwie placówki wychowania przedszkolnego, a także jeden żłobek. Placówki przedszkolne dysponują obecnie (wg danych GUS na dzień 31.12.2012 r.) 343 miejscami, a uczęszcza do nich łącznie 267 dzieci, przy czym należy zauważyć, że liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli stale rośnie, co najmniej o kilka procent rocznie (w roku 2012, w porównaniu do roku 2011 nastąpił wzrost aż o 15%). W Kudowie funkcjonują także trzy szkoły podstawowe, dwie szkoły gimnazjalne, jedna ponadgimnazjalna zasadnicza szkoła zawodowa dla młodzieży oraz jedno liceum ogólnokształcące, a także jedna szkoła policealna dla dorosłych.

Tabulka 2. Demografická struktura obyvatel Náchoda během let 2003–2012.

		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel:		21 263	21 197	21 079	20 961	20 898	20 842	20 760	20 688	20 665	20 434
Věk:	0 -14	3 347	3 255	3 120	3 029	3 007	2 996	2 984	2 964	2 958	2 907
	%	15,74	15,35	14,80	14,45	14,39	14,37	14,37	14,33	14,31	14,23
	15 -64	14 700	14 710	14 715	14 624	14 532	14 393	14 231	14 104	13 898	13 621
	%	69,13	69,40	69,81	69,77	69,54	69,06	68,55	68,17	67,26	66,66
	65+	3 216	3 232	3 244	3 308	3 359	3 453	3 545	3 620	3 809	3 906
	%	15,13	15,25	15,39	15,78	16,07	16,57	17,08	17,50	18,43	19,11

Zdroj: ČSÚ

Průměrný věk obyvatel je v této chvíli 42,4 let a systematicky se zvyšuje, v roce 2003 byl průměrný věk 39,8 let, kdežto o pět let později již 41,2 let. V demografické struktuře území je zřejmý také nárůst počtu osob v postproduktivním věku. V souhrnu se počet obyvatel města Náchod stále snižuje, v období 2002–2012 klesl o 829 osob, v roce 2012 došlo v porovnání s rokem předchozím k poklesu o 231 osob, čili o 1,12 %. Příčinou snížení počtu obyvatel je jak klesající počet nově narozených (což s sebou přináší záporný přirozený přírůstek), tak emigrace obyvatel (v roce 2012 se z města odstěhovalo až 572 osob, při imigraci pohybující se na úrovni 393 osob je tedy hodnota migračního salda -179).

6. Vzdělávání

Úroveň vzdělání obyvatel Náchoda a Kudowy-Zdrój, zejména velké procento obyvatel s minimálně středoškolským vzděláním, může bez pochyby přispět k rozvoji obou měst, a to jak z hlediska sociálního (integrace), tak ekonomického. Partnerská města před sebou mají výzvu v podobě využití sociálního potenciálu k rozvoji regionu.

W Kudowě-Zdrój působí dvě instituce předškolního vzdělávání a jedny jesle. Mateřské školy v současnosti (podle údajů polského Hlavního statistického úřadu platných ke dni 31. 12. 2012) disponují 343 místy. Mateřské školy navštěvuje celkem 267 dětí, je však třeba mít na paměti, že počet dětí v předškolních zařízeních neustále roste, minimálně o několik procent ročně (v roce 2012 došlo v porovnání s rokem předchozím k nárůstu o 15 %). V Kudowě působí rovněž tři základní školy prvního stupně, dvě základní školy druhého stupně, jedno střední odborné učiliště, jedno všeobecné gymnázium a rovněž jedna nástavbová škola pro dospělé.

System kudowskiej oświaty, tj. istniejące w Kudowie-Zdroju szkolnictwo średnie ogólnokształcące, daje możliwość przygotowania miejscowej młodzieży do studiowania na uczelniach wyższych. W Kudowie nie ma jednak tego typu szkół, najbliższe uczelnie zlokalizowane są m.in. w Kłodzku, Wałbrzychu, czy też we Wrocławiu, tym samym niniejsza sytuacja przyczynia się do migracji do dużych aglomeracji miejskich związanych z osiągnięciem wyższego specjalistycznego wykształcenia przez młode osoby i często wiąże się z pozostaniem w nich.

Tabela 3. Jednostki oświatowe w mieście Kudowa-Zdrój (stan na dzień 31.12.2012 r.)

Lp.	Jednostki oświatowe	ilość	
1.	Placówki wychowania przedszkolnego	2	
2.	Szkoły Podstawowe	3	
3.	Szkoły Gimnazjalne	2	
4.	Szkoła średnia	Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży	1
5.		Licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży	1
7.	Szkoły policealne dla dorosłych	1	

Źródło: GUS

W Náchodzie funkcjonują jednostki oświatowe zapewniające edukację na niemal wszystkich szczeblach, począwszy od edukacji przedszkolnej, kończąc na edukacji w zawodowej szkole policealnej. Podział i ilość jednostek oświatowych w Náchodzie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Jednostki oświatowe w mieście Náchod (Rok szkolny 2010/2011)

Lp.	Jednostki oświatowe	ilość	
1.	Przedszkole	7	
2.	Szkoła Podstawowa - niższy poziom (od 1. do 5. klasy)	3	
3.	Szkoła Podstawowa - wyższy poziom (od 6. do 9. klasy)	4	
4.	Szkoła średnia	Licea ogólnokształcące	2
5.		Średnie zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły praktyczne	4
6.		Średnie szkoły zawodowe i szkoły zawodowe	1
7.	Szkoła artystyczna	1	
8.	Zawodowa szkoła policealna	1	

Źródło: Czech Statistical Office

Zarówno ilość i dostępność placówek oświatowych, jak również oferta edukacyjna Kudowy-Zdrój i Náchodu, zapewnia kształcenie dzieci i młodzieży na podstawowym i średnim stopniu. Zasadniczą barierą utrudniającą korzystanie przez polskie dzieci i młodzież z placówek w Náchodzie i odwrotnie przez uczniów z Náchodu z placówek kudowskich jest jednak inny język, w którym prowadzone są zajęcia. Niestety obecnie w żadnej z kudowskich szkół nie jest prowadzona nauka czeskiego, a w náchodzkiej polskiego. Organizowane są jedynie płatne kursy językowe.

Systém středního všeobecného vzdělávání v Kudowě-Zdrój umožňuje místním mladým lidem připravit se na budoucí studium na vysokých školách. V Kudowě však vysoké školy nejsou, nejbližší univerzity mají své zastoupení např. Kłodzku, Wałbrzychu nebo ve Wrocławu. Tato situace tudíž vede k migraci do velkých městských aglomerací, kam se mladí lidé stěhují za účelem dosažení odborného vysokoškolského vzdělání; mnohdy v těchto městech už zůstávají.

Tabulka 3. Vzdělávací instituce v Kudowě-Zdrój (stav ke dni 31. 12. 2012)

Č.	Vzdělávací instituce	počet	
1.	Předškolní zařízení	2	
2.	Základní škola – první stupeň	3	
3.	Základní škola – druhý stupeň	2	
4.	Střední škola	Střední odborné učiliště	1
5.		Všeobecné gymnázium	1
7.	Nástavbová škola pro dospělé	1	

Zdroj: Hlavní statistický úřad Polské republiky

V Náchodě působí vzdělávací instituce připravující děti a mládež na téměř všech úrovních, od předškolního vzdělávání, po vyšší odbornou školu. Rozdělení a podíl vzdělávacích institucí v Náchodě je uveden v následující tabulce.

Tabulka 4. Vzdělávací instituce v Náchodě (školní rok 2010/2011)

Č.	Vzdělávací instituce	počet	
1.	Mateřská škola	7	
2.	Základní škola – první stupeň (1.–5. třída)	3	
3.	Základní škola – druhý stupeň (6.–9. třída)	4	
4.	Střední škola	Gymnázium	2
5.		Střední odborná škola a praktická škola	4
6.		Střední odborné učiliště a učiliště	1
7.	Základní umělecká škola	1	
8.	Vyšší odborná škola	1	

Zdroj: ČSÚ

Dostupnost vzdělávacích institucí a jejich nabídka zajišťuje v Náchodě i v Kudowě-Zdrój vzdělávání dětí a mládeže na základní a střední úrovni. Zásadní bariérou, která brání polským dětem a mladým lidem využít nabídky vzdělávání v Náchodě a naopak českým dětem ubírá možnost vzdělávat se v Polsku, je jazyk výuky. V současnosti se v žádné z kudowských škol čeština bohužel nevyučuje. Ani v Náchodě se polština ve školách nevyučuje. Lidé mají možnost využít pouze placené jazykové kurzy.

7. Rynek pracy i bezrobocie

Kudowa-Zdrój leży w powiecie kłodzkim, charakteryzującym się jednym z najwyższych w kraju poziomem bezrobocia, w 2013 roku (w miesiącach: styczeń – październik) stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła ponad 26%, w roku ubiegłym oscylowała wokół 25%, podczas gdy wskaźniki bezrobocia dla Polski wynosiły w 2012 roku – 13,6%, w roku 2013 (w miesiącach: styczeń – październik) – 12,8%.³ Mimo swojej lokalizacji, wskaźniki zatrudnienia w Kudowie-Zdroju odbiegają od poziomu wskaźników przedstawiających ogólną sytuację w powiecie. Począwszy od roku 2009, bezrobocie w mieście rosło, w roku 2012 (stan na 31.12) liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wyniosła 1004, tym samym ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowił 15,3% (dla porównania, w roku 2008 wielkość ta równa była 11,1%). Jednak aktualne statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Kłodzku wskazują, iż w drugiej połowie roku 2013 sytuacja na rynku pracy w Kudowie-Zdroju uległa poprawie. W lipcu liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy wyniosła 964, w sierpniu i wrześniu – 955, natomiast w październiku w urzędzie pracy zarejestrowane były 966 osoby, tym samym wskaźnik bezrobocia oscylował wokół 14%.

Podobnie, liczba osób bezrobotnych (zarejestrowanych w urzędach pracy) w Náchodzie wynosi średnio 1 tys. osób. Stopa bezrobocia w mieście kształtuje się jednak na dużo niższym poziomie aniżeli w Kudowie-Zdroju, tj. na poziomie 7% (stan na 31.12.2012 r.), podczas gdy w tym samym okresie w regionie Královéhradecký kraj, wskaźnik ten był wyższy o 0,5 punktów procentowych. Natomiast w dwóch ubiegłych latach stopa bezrobocia w Náchodzie przewyższała średnią w regionie, wynosząc 7,4% w 2011 i 8,0% w 2010, z kolei w analogicznym okresie w regionie wynosiła ona kolejno 7,2% i 7,7%. Na tle całego kraju, w którym stopa bezrobocia sięga 8,6% (w 2012r., 8,6% w 2011r., 9% w 2010r.) miasto Náchod wypada tym samym nieco lepiej pod względem poziomu zatrudnienia.

Stopa bezrobocia wyraźnie wskazuje, iż dużo gorsza sytuacja na rynku pracy panuje w Kudowie-Zdroju. Pomimo tego, że miasto to jest o połowę mniejsze pod względem liczby ludności od Náchodu, to bezrobocie w nim jest dwukrotnie wyższe. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim brak dużych zakładów produkcyjnych w Kudowie, które zwykle oferują znaczną ilość miejsc pracy. Mieszkańcy Kudowy-Zdroju znajdują zatrudnienie przede wszystkim w handlu, gastronomii oraz w usługach związanych z obsługą ruchu turystycznego i nierzadko są to prace sezonowe bądź też tymczasowe.

³ <http://pup.klodzko.pl/strona/podstawowe-informacje-statystyczne/177>

7. Trh práce a nezaměstnanost

Kudowa-Zdrój leží v klodzkém okrese (powiat kłodzki), kde je jedna z nejvyšších měr nezaměstnanosti v Polsku. V roce 2013 (v období leden – říjen) představovala míra registrované nezaměstnanosti v tomto regionu více než 26 %, v roce předešlém se pohybovala kolem 25 %. Ukazatele nezaměstnanosti v Polsku v roce 2012 dosahovaly 13,6 %, v roce 2013 (v období leden – říjen) – 12,8 %.⁴ Ukazatele zaměstnanosti v Kudowě-Zdrój se, i přes lokalizaci v problémovém regionu, od míry ukazatelů dokládajících všeobecnou situaci v oblasti liší. Od roku 2009 nezaměstnanost ve městě stoupala, v roce 2012 (stav ke dni 31. 12. 2012) byl počet nezaměstnaných 1 004, při čemž jejich podíl na obyvatelstvu v produktivním věku byl 15,3 % (pro srovnání – v roce 2008 toto číslo představovalo 11,1 %). Aktuální statistiky Okresního úřadu práce v Kłodzku však dokládají, že ve druhém pololetí roku 2013 se situace na trhu práce v Kudowě-Zdrój zlepšila. Počet nezaměstnaných registrovaných na úřadu práce byl v červenci 964, v srpnu a září pak 955, v říjnu bylo na úřadu práce zaregistrováno 966 osob, ukazatel nezaměstnanosti tedy osciloval kolem 14 %.

V Náchodě je situace podobná – počet nezaměstnaných (registrovaných na úřadu práce) je v průměru 1 000. Míra nezaměstnanosti ve městě je však mnohem nižší než v Kudowě, na úrovni 7 % (stav ke dni 31. 12. 2012); ve stejném období byl tento ukazatel pro celý Královéhradecký kraj vyšší o 0,5 %. Ve dvou předcházejících letech však byla míra nezaměstnanosti v Náchodě vyšší než regionální průměr – 7,4 % v roce 2011 a 8,0 % v roce 2010. Ve stejném období byl tento ukazatel v rámci celého regionu na úrovni 7,2 % (2011) a 7,7 % (2010). Z hlediska úrovně zaměstnanosti je na tom tudíž město Náchod ve srovnání s krajem, ve kterém míra nezaměstnanosti dosahuje 8,6 % (v r. 2012; 8,6 % v r. 2011, 9 % v r. 2010), o něco lépe.

Míra nezaměstnanosti jasně dokládá, že situace na trhu práce je v Kudowě-Zdrój mnohem horší. I když je město podle počtu obyvatel dvakrát menší než Náchod, nezaměstnanost je v něm dvakrát vyšší. Příčinou je především nedostatek velkých výrobních závodů, které by kudowským obyvatelům nabídly dostatek pracovních míst. Obyvatelé města nacházejí uplatnění především ve sféře obchodu, v gastronomii a službách souvisejících s cestovním ruchem, často se jedná o sezónní či dočasné práce.

⁴ <http://pup.klodzko.pl/strona/podstawowe-informacje-statystyczne/177>

2007-2013

Z kolei w Náchodzie pracę mogą znaleźć osoby posiadające wykształcenie na różnym poziomie i w różnych dziedzinach gospodarki. W przeciwieństwie do Kudowy, funkcjonuje tu kilkanaście dużych zakładów produkcyjnych, spośród których każdy zatrudnia ponad 100 osób oraz kilkadziesiąt mniejszych zatrudniających od 20 do 100 pracowników (dla porównania liczba firm z Kudowy, zatrudniających więcej niż 10 pracowników to około 40 podmiotów, podczas gdy liczba analogicznych podmiotów gospodarczych w Náchodzie wynosi ponad 70). Wielu mieszkańców Náchodu znajduje zatrudnienie także w rozwiniętej na terenie miasta branży handlowej i gastronomicznej oraz w administracji publicznej.

Należy także wskazać, iż náchodzkie przedsiębiorstwa są miejscem pracy dla wielu mieszkańców Kudowy, którzy decydują się na pracę po czeskiej stronie nie tylko ze względu na brak wolnych miejsc pracy w Kudowie-Zdroju, ale także z uwagi na możliwość osiągnięcia wyższego wynagrodzenia oraz atrakcyjniejsze warunki zatrudnienia. Z Kudowy-Zdroju do Náchodu kursują nawet specjalne autobusy pracownicze. Z kolei mieszkańcy Náchodu zatrudnieni w kudowskich zakładach pracy stanowią wyjątki, większość ludności Náchodu czynnej zawodowo znajduje pracę na terenie własnego miasta.

8. Struktura gospodarki regionalnej i przedsiębiorczość

Zmiany systemowe wprowadzane od 1989 r. oraz likwidacja przedsiębiorstw państwowych posiadających nieodpowiednią strukturę, tj. Kudowskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego, które w szczytowym okresie zatrudniały ponad dwa i pół tysiąca ludzi, zmieniły radykalnie sytuację na rynku pracy w Kudowie-Zdroju. Likwidacja Kudowskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego była dotkliwą stratą dla mieszkańców Kudowy, tym bardziej że na miejscu tak dużego pracodawcy nie zaistniał żaden inny duży podmiot, który mógłby zrekompensować tę stratę. Obecnie na bazie majątku zlikwidowanego przedsiębiorstwa funkcjonują niewielkie firmy, prowadzącego różnego rodzaju działalność, natomiast część byłych pracowników Kudowskich Zakładów, po przekwalifikowaniu się znalazła zatrudnienie w rozwijającej się „branży uzdrowskiej”, która ostatecznie zdeterminowała strukturę gospodarki regionu.

W Kudowie-Zdroju, jak wskazują dane GUS, działa ponad 1000 podmiotów gospodarczych, wśród których ważną rolę odgrywają podmioty działające w handlu. Stanowią one niemal 40% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Odnośnie pozostałych branż, ilościowo dużą rolę odgrywają podmioty prowadzące działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz podmioty działające w budownictwie, których jest obecnie kolejno 114 i 87. Liczbę podmiotów gospodarczych działających w Kudowie-Zdroju oraz ich udział w strukturze gospodarki regionalnej w podziale na branże przedstawiono w poniższej tabeli.

V Náchodě najdou uplatnění lidé s různým vzděláním a v různých ekonomických odvětvích. Na rozdíl od Kudowy ve městě působí několik velkých výrobních podniků, ze kterých každý zaměstnává více než 100 lidí, a několik desítek menších podniků, které mají 20 – 100 zaměstnanců (pro srovnání: v Kudowě působí zhruba 40 firem s více než 10 zaměstnanci, zatímco počet obdobných ekonomických subjektů v Náchodě převyšuje číslo 70). Značná část obyvatel Náchoda pracuje také v obchodním odvětví a v gastronomii, které jsou ve městě poměrně rozvinuté, a ve veřejné správě.

Na tomto místě je rovněž třeba zmínit, že náchodské podniky zaměstnávají poměrně dost obyvatel Kudowy, kteří se pro práci na české straně rozhodují nejen z důvodu nedostatku volných pracovních míst v Kudowě-Zdrój, ale rovněž s ohledem na možnost lepšího platového ohodnocení a atraktivnější pracovní podmínky. Z Kudowy do Náchoda jsou pro pracovníky vypravovány dokonce speciální autobusy. Naopak obyvatelé Náchoda pracující v kudowských podnicích jsou spíše výjimkou, většina obyvatel Náchoda nachází práci na území svého města.

8. Struktura regionální ekonomiky a podnikatelská sféra

Systémové změny, ke kterým docházelo po roce 1989, a likvidace státního podniku s neodpovídající strukturou, tj. Kudowského podniku bavlněného průmyslu, který ve vrcholném období zaměstnával více než dva a půl tisíce osob, radikálně proměnily trh práce v Kudowě-Zdrój. Likvidaci Kudowského podniku bavlněného průmyslu obyvatelé Kudowy bolestně pocítili, zvláště když namísto tohoto velkého zaměstnavatele nevznikl žádný velký subjekt, který by citelnou ztrátu mohl vyrovnat. V současné době působí v areálu bývalého podniku nevelké firmy, které se věnují různým činnostem. Část bývalých zaměstnanců podniku našla po rekvalifikaci uplatnění v rozvíjejícím se „lázeňském odvětví“, které v poslední době značně ovlivnilo strukturu regionální ekonomiky.

Podle údajů polského Hlavního statistického úřadu působí v Kudowě-Zdrój více než 1 000 ekonomických subjektů. Důležitou roli sehrávají subjekty z obchodní sféry. Ty představují téměř 40 % všech registrovaných ekonomických subjektů. Pokud jde o zbývající odvětví, poměrně velkou roli sehrávají subjekty, jejichž činnost souvisí s ubytovacími službami a pohostinstvím (v současnosti celkem 114 subjektů), a subjekty podnikající ve stavebnictví (87). Počet ekonomických subjektů působících v Kudowě-Zdrój, jejich podíl na struktuře regionální ekonomiky a rozdělení podle odvětví je představen v níže uvedené tabulce.

Tabela 5. Struktura gospodarki regionalnej miasta Kudowa-Zdrój w podziale na branże (stan na 31.12.2012r.)

Lp.	Branża	liczba	udział
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	1,3%
2.	Przetwórstwo przemysłowe	52	5,0%
3.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,3%
4.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0,4%
5.	Budownictwo	87	8,3%
6.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	399	38,1%
7.	Transport i gospodarka magazynowa	58	5,5%
8.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	114	10,9%
9.	Informacja i komunikacja	8	0,8%
10.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	40	3,8%
11.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	24	2,3%
12.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	35	3,3%
13.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	24	2,3%
14.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	0,6%
15.	Edukacja	40	3,8%
16.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	42	4,0%
17.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	30	2,9%
18.	Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	67	6,4%
	SUMA	1047	100%

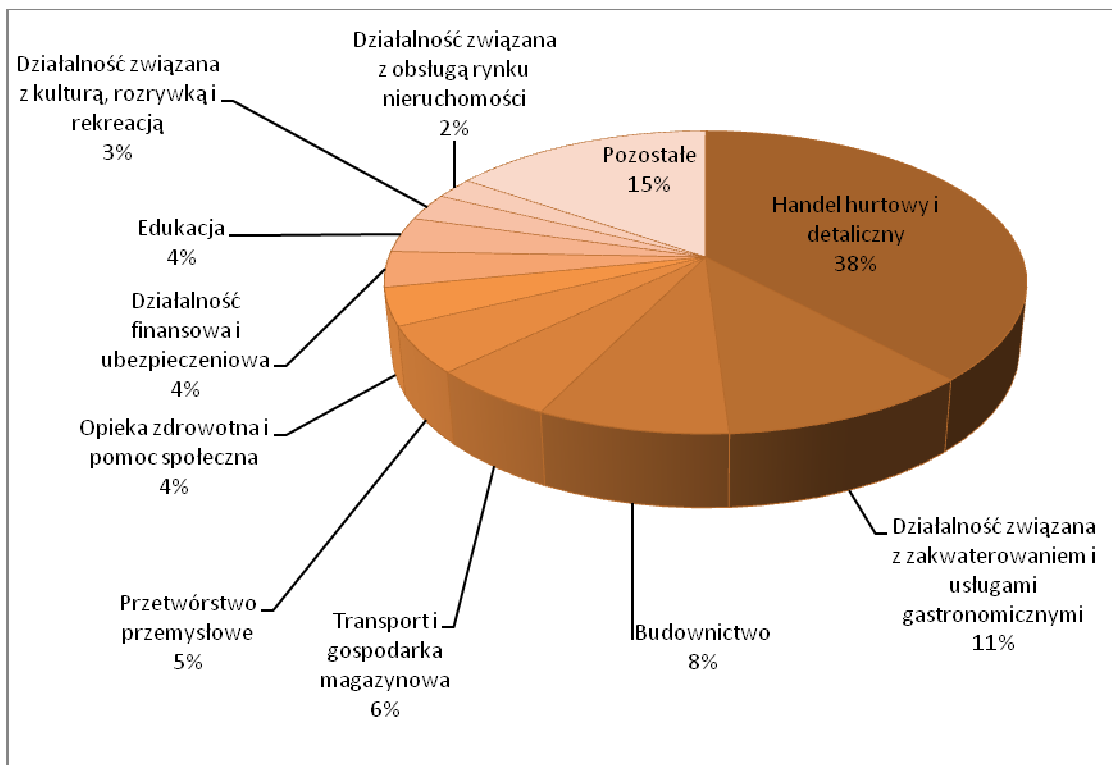
Źródło: GUS

Tabulka 5. Struktura regionální ekonomiky města Kudowa-Zdrój, rozdělení podle odvětví (stav ke dni 31. 12. 2012)

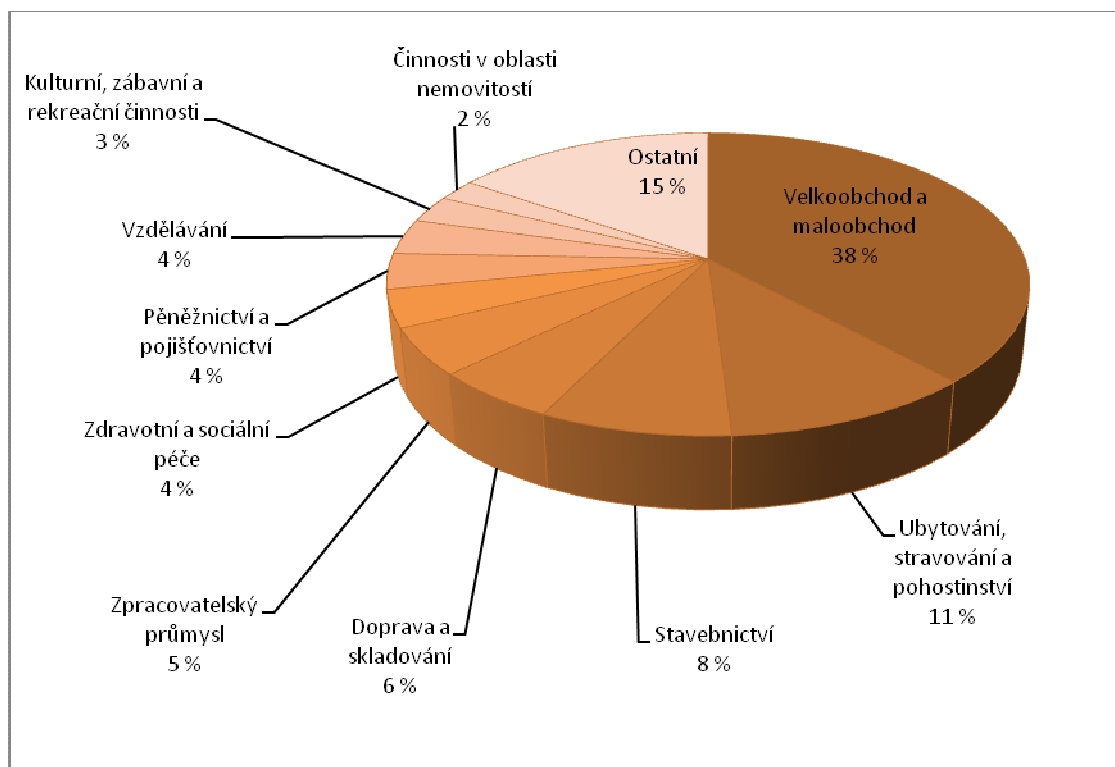
Č.	Odvětví	Počet	Podíl
1.	Zemědělství, lesnictví, lov a rybolov	14	1,3 %
2.	Zpracovatelský průmysl	52	5,0 %
3.	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, vodní páry, teplé vody a klimatizovaného vzduchu	3	0,3 %
4.	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	4	0,4 %
5.	Stavebnictví	87	8,3 %
6.	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (včetně motocyklů)	399	38,1 %
7.	Doprava a skladování	58	5,5 %
8.	Ubytování, stravování a pohostinství	114	10,9 %
9.	Informační a komunikační činnosti	8	0,8 %
10.	Peněžnictví a pojišťovnictví	40	3,8 %
11.	Činnosti v oblasti nemovitostí	24	2,3 %
12.	Profesní, vědecké a technické činnosti	35	3,3 %
13.	Administrativní a podpůrné činnosti	24	2,3 %
14.	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	6	0,6 %
15.	Vzdělávání	40	3,8 %
16.	Zdravotní a sociální péče	42	4,0 %
17.	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	30	2,9 %
18.	Ostatní služby; činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	67	6,4 %
	CELKEM	1 047	100 %

Zdroj: Hlavní statistický úřad Polské republiky (GUS)

Zmiany systemowe zapoczątkowane w latach 80-tych, przyczyniły się do dominacji podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego nad sektorem publicznym (obecnie w Kudowie funkcjonuje zaledwie 30 podmiotów z sektora publicznego). Wśród 1047 podmiotów gospodarczych, jak wskazuje rejestr REGON, dominującą formą prawną jest działalność gospodarcza realizowana przez osoby fizyczne (nie zatrudniające żadnych lub do 9 pracowników), podmiotów tego typu jest bowiem aż 804.

Pod względem wielkości przedsiębiorstwa, podobnie jak w gospodarce krajowej, w Kudowie-Zdroju dominują mikroprzedsiębiorstwa (czyli podmioty nie zatrudniające lub zatrudniające nie więcej niż 9 osób) – stanowią one 96% wszystkich podmiotów gospodarczych. Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające od 10 do 49 pracowników – stanowią zaledwie 3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z Kudowy, a średnie firmy w mieście, to zaledwie 6 podmiotów. W obrębie Kudowy-Zdroju nie ma żadnego dużego przedsiębiorstwa, czyli podmiotu, który stwarzałby więcej niż 250 miejsc pracy.

Systémové změny zaváděné od 80. let vedly k dominantnímu postavení ekonomických subjektů ze soukromého sektoru v porovnání se sektorem veřejným (v současné době v Kudově působí asi 30 subjektů z veřejného sektoru). Podle polského registru ekonomických subjektů (REGON) představuje většina ekonomických subjektů z celkového počtu 1 047 fyzické osoby (podnikatelé bez zaměstnanců nebo s maximálním počtem 9 zaměstnanců) – takových subjektů je v Kudově-Zdrój 804.

Co se týká velikosti podniku, v Kudově-Zdrój, stejně jako v celostátním hospodářství, převažují mikropodniky (podnikatelé bez zaměstnanců nebo s maximálním počtem 9 zaměstnanců) – představují 96 % všech ekonomických subjektů. Malé podniky s 10–49 zaměstnanci představují asi 3 % všech registrovaných ekonomických subjektů v Kudově, střední firmy jsou ve městě zastoupeny 6 subjekty. Na území Kudowy-Zdrój není žádný velký podnik, tedy takový, který by vytvořil více než 250 pracovních míst.

Tabela 6. Struktura gospodarki regionalnej miasta Kudowa-Zdrój według formy własności i liczby pracujących (stan na 31.12.2012r.)

Lp.	Forma prawna	liczba	udział
1.	Podmioty gospodarcze z sektora publicznego, wg liczby pracujących:	30	2,87%
2.	0-9	15	1,43%
3.	10-49	13	1,24%
4.	50-249	2	0,20%
5.	250 i więcej	0	0%
6.	Podmioty gospodarcze z sektora prywatnego, wg liczby pracujących:	1 017	97,13%
7.	0-9	992	94,75%
8.	10-49	21	2,00%
9.	50-249	4	0,38%
10.	250 i więcej	0	0%
	SUMA	1 047	100%

Źródło: Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej REGON

Wśród podmiotów działających w Kudowie na uwagę zasługują przede wszystkim podmioty związane z działalnością uzdrowiskową, w tym zespół uzdrowiskowy działający w ramach Uzdrowiska Kłodzkie S.A., który obejmuje obiekty uzdrowiskowe w Polanicy-Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Kudowie-Zdroju. W każdym z tych miast jest wydzielony zespół z bazą zabiegową i noclegową.

W gospodarce miasta Náchod ogromna zmiana nastąpiła także po roku 1989 r., kiedy to w wyniku zmian ustrojowych w całej republice, powrócono do gospodarki wolnorynkowej i własności prywatnej. W mieście powstało szereg nowych firm, w tym mikro- małych i średnich przedsiębiorstw zajmujących się świadczeniem różnego rodzaju usług.

Obecny profil gospodarczy miasta Náchod jest charakterystyczny dla miasta powiatowego, które pełni funkcję centrum gospodarki lokalnej (w szczególności dla ościennych gmin), z uwagi na możliwość zaoferowania dobrych warunków i szeregu udogodnień dla rozwoju firm, a tym samym pośrednio stworzyć miejsca pracy w swoim otoczeniu. Profil gospodarczy obszaru ukształtowany został także w pewnym stopniu za pośrednictwem przejścia granicznego z Polską. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej, ten fakt zaczął tracić na znaczeniu, niemniej jednak z uwagi na swoje usytuowanie Náchod nadal jest miastem przez które przebiega ruch tranzytowy z Polski do Republiki Czeskiej, jak i odwrotnie.

W zakresie przygotowywanego nowego planu zagospodarowania miasta Náchod jest wyznaczenie nowych terenów produkcyjnych w lokalizacji Běloves – Babí, na obszarze pomiędzy linią kolejową i planowaną trasą 303 Náchod – Hronov z jednej strony, a rzeką Metują ze strony drugiej.

Tabulka 6. Struktura regionální ekonomiky města Kudowa-Zdrój, rozdělení podle formy vlastnictví a počtu zaměstnanců (stav ke dni 31. 12. 2012)

Č.	Právní forma	Počet	Podíl
1.	Ekonomické subjekty veřejného sektoru, podle počtu zaměstnanců:	30	2,87 %
2.	0–9	15	1,43 %
3.	10–49	13	1,24 %
4.	50–249	2	0,20 %
5.	250 a více	0	0 %
6.	Ekonomické subjekty soukromého sektoru, podle počtu zaměstnanců:	1 017	97,13 %
7.	0–9	992	94,75 %
8.	10–49	21	2,00 %
9.	50–249	4	0,38 %
10.	250 a více	0	0 %
	CELKEM	1 047	100 %

Zdroj: Státní úřední registr subjektů národního hospodářství Polské republiky (REGON)

Ze subjektů působících v Kudově zmiňme především subjekty podnikající v oblasti lázeňství, mj. společnost Uzdrowiska Kłodzkie S.A. pod níž spadají lázeňské domy v Polanici-Zdrój, Dusznikach-Zdrój a v Kudově-Zdrój. V každém z uvedených měst má společnost své zastoupení, nabízí lázeňské procedury a ubytování.

Rovněž v ekonomice Náchoda došlo po roce 1989 k velkým změnám, kdy se v rámci přeměny systému přešlo k tržnímu hospodářství a soukromému vlastnictví. Ve městě vznikla řada nových firem včetně mikro-, malých a středních podniků, které poskytují různé služby.

Současný ekonomický profil města Náchod je typický pro okresní město, které plní funkci centra lokálního hospodářství (zejména pro sousední obce), a to s ohledem na možnosti využít dobré podmínky a řadu výhod pro rozvoj firem. Nepřímo tak dochází ke vzniku pracovních míst. Ekonomický profil oblasti se do jisté míry vytvářel prostřednictvím hraničního přechodu s Polskem. Po vstupu do Evropské unie již toto hledisko ztrácí význam, nicméně Náchod je vzhledem ke své poloze důležitým městem, kterým probíhá doprava z Polska do České republiky a naopak.

V zadání připravovaného nového územního plánu města Náchod je prověřen ploch nových výrobních areálů v lokalitě Běloves – Babí v území mezi železniční tratí a plánovanou přeložkou komunikace 303 Náchod – hronov na jedné straně a řekou Metují na straně druhé.

W obszarze miasta Náchod funkcjonuje 5 535 podmiotów gospodarczych (dane z dnia 31.12.2012 r.). Blisko 30% spośród powyższych, działa w branży handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, tj. 1 628 podmiotów. Ponad 13% to podmioty z sektora budowlanego, a niecałe 12% z branży przemysłowej.

Dokładny podział obecnej struktury gospodarki regionalnej miasta Náchod przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Struktura gospodarki regionalnej miasta Náchod w podziale na branże (stan na 31.12.2012r.)

Lp.	Branża	liczba	udział
1.	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	127	2,29%
2.	Przemysł ogółem	659	11,91%
3.	Budownictwo	731	13,21%
4.	Handel hurtowy, detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych	1 628	29,41%
5.	Transport i magazynowanie	96	1,73%
6.	Zakwaterowanie i wyżywienie, działalność usługowa	364	6,58%
7.	Informacja i komunikacja	79	1,43%
8.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	108	1,95%
9.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	234	4,23%
10.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	516	9,32%
11.	Administrowanie i działalność wspierająca	72	1,30%
12.	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	10	0,18%
13.	Edukacja	91	1,64%
14.	Zdrowie i opieka społeczna	101	1,82%
15.	Kultura, rozrywka i rekreacja	154	2,78%
16.	Pozostała działalność	475	8,58%
17.	Nieskwalifikowane	90	1,64%
	SUMA	5 535	100%

Źródło: Czech Statistical Office

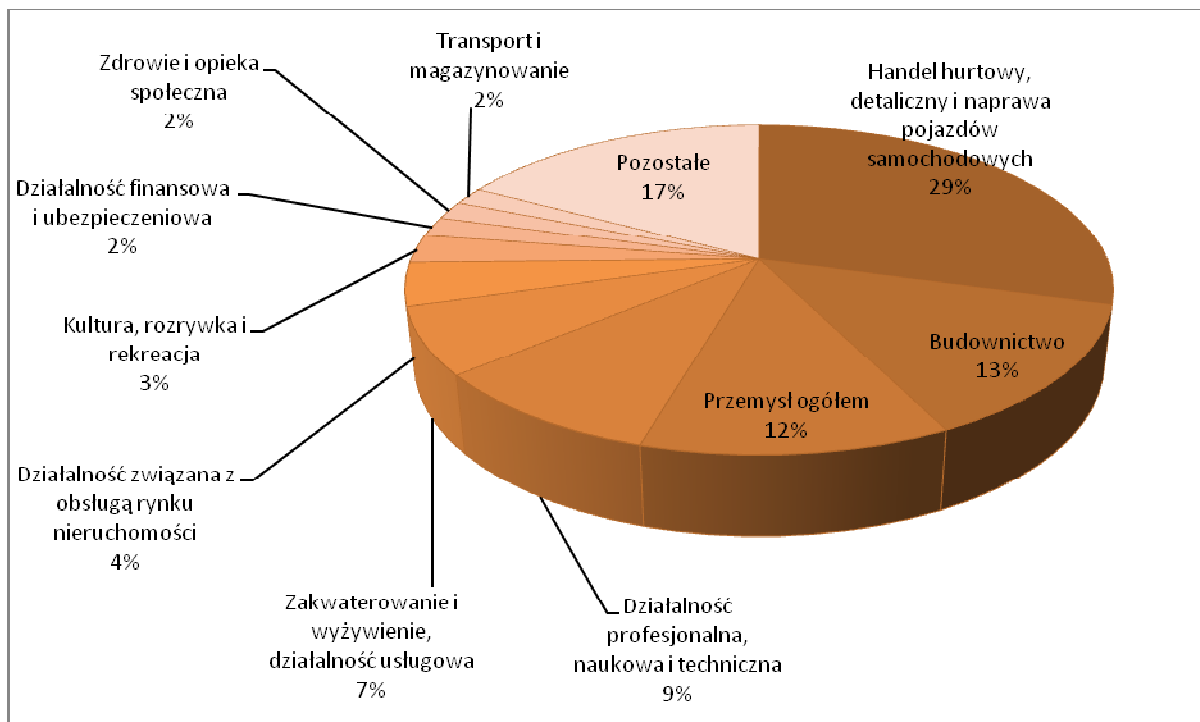
Na území Náchoda působí 5 535 ekonomických subjektů (údaje platné ke dni 31. 12. 2012). Téměř 30 % těchto subjektů působí v oblasti velkoobchodu a maloobchodu a opravy a údržby motorových vozidel – 1 628. Více než 13 % z celkového počtu představují subjekty podnikající ve stavebnictví a necelých 12 % subjektů působí v průmyslu.

Podrobné rozdělení současné ekonomické struktury Náchoda představujeme v níže uvedené tabulce.

Tabulka 7. Struktura regionální ekonomiky města Náchod, rozdělení podle odvětví (stav ke dni 31. 12. 2012)

Č.	Odvětví	Počet	Podíl
1.	Zemědělství, lesnictví, lov a rybolov	127	2,29 %
2.	Průmysl celkem	659	11,91 %
3.	Stavebnictví	731	13,21 %
4.	Velkoobchod a maloobchod a opravy a údržba motorových vozidel	1 628	29,41 %
5.	Doprava a skladování	96	1,73 %
6.	Ubytování, stravování a pohostinství	364	6,58 %
7.	Informační a komunikační činnosti	79	1,43 %
8.	Peněžnictví a pojišťovnictví	108	1,95 %
9.	Činnosti v oblasti nemovitostí	234	4,23 %
10.	Profesní, vědecké a technické činnosti	516	9,32 %
11.	Administrativní a podpůrné činnosti	72	1,30 %
12.	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	10	0,18 %
13.	Vzdělávání	91	1,64 %
14.	Zdravotní a sociální péče	101	1,82 %
15.	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	154	2,78 %
16.	Ostatní činnosti	475	8,58 %
17.	Jiné	90	1,64 %
	CELKEM	5 535	100 %

Zdroj: ČSÚ

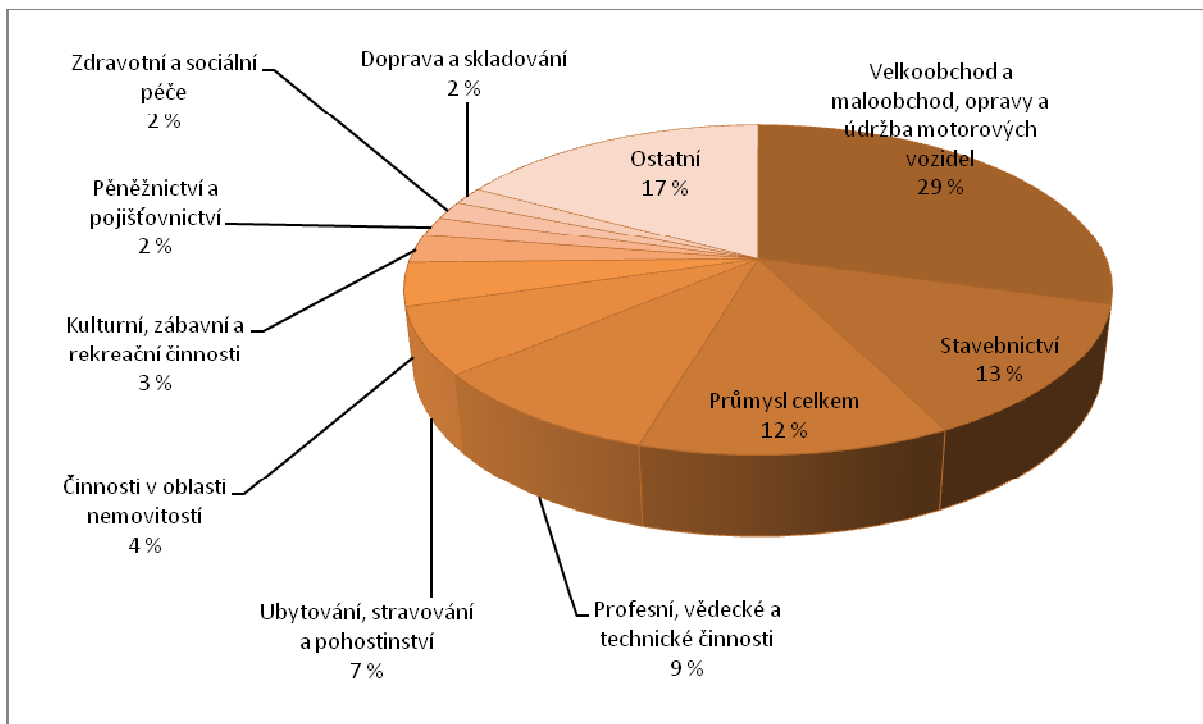

Pod względem formy własności, w Náchodzie dominują prywatne działalności gospodarcze, a w szczególności jednoosobowe działalności gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne (osoby samozatrudniające się), których jest w regionie 4 028, co stanowi 72,77% wszystkich podmiotów gospodarczych. Dokładną strukturę gospodarki regionalnej miasta Náchod według formy prawnej przedstawiono poniżej.

Tabela 8. Struktura gospodarki regionalnej miasta Náchod według formy prawnej/struktury własnościowej (stan na 31.12.2012r.)

Lp.	Forma prawna	liczba	udział
1.	Podmioty publiczne	28	0,51%
2.	Spółki akcyjne	36	0,65%
3.	Przedsiębiorstwa handlowe	519	9,38%
4.	Spółdzielnie	20	0,36%
5.	Jednoosobowe działalności gospodarcze osób fizycznych (samozatrudniające się osoby)	4 028	72,77%
6.	Wolne zawody	202	3,65%
7.	Przedsiębiorcy rolni	30	0,54%
8.	Inne formy prawne	672	12,14%
	SUMA	5 535	100%

Źródło: Czech Statistical Office

Co se týká právní formy, převládají v Náchodě soukromé podniky, nejčastěji se jedná o fyzické osoby, zejména tzv. samozaměstnavatele (OSVČ), kterých je v dané oblasti 4 028, tedy 72,77 % všech ekonomických subjektů. Podrobnou strukturu regionálního hospodářství v Náchodě podle právní formy uvádíme v tabulce níže.

Tabulka 8. Struktura regionální ekonomiky města Náchod, rozdělení podle právní formy/formy vlastnictví (stav ke dni 31. 12. 2012)

Č.	Právní forma	Počet	Podíl
1.	Veřejné subjekty	28	0,51 %
2.	Akciové společnosti	36	0,65 %
3.	Obchodní společnosti	519	9,38 %
4.	Družstva	20	0,36 %
5.	Samozaměstnavatelé (OSVČ)	4 028	72,77 %
6.	Svobodná povolání	202	3,65 %
7.	Zemědělství podnikatelé	30	0,54 %
8.	Jiné právní formy	672	12,14 %
	CELKEM	5 535	100 %

Zdroj: ČSÚ

Jak wskazuje powyższa analiza w Kudowie-Zdroju powstaje i rozwija się coraz więcej małych i średnich przedsiębiorstw, działających głównie w sektorze handlu, gastronomii oraz w usługach związanych z obsługą ruchu turystycznego. W Kudowie-Zdroju brakuje natomiast firm mogących tworzyć znaczną ilość miejsc pracy. Z kolei w odniesieniu do gospodarki Náchodu, zauważalny jest znaczący udział branży przemysłowej w jej strukturze, która tworzy w mieście kilka tysięcy miejsc pracy. W Náchodzie funkcjonuje kilkanaście dużych zakładów produkcyjnych, spośród których większość powstała na przełomie XIX i XX w. Technologia oraz rodzaj produkcji dostosowywany był do trendów produkcyjnych w danym okresie czasu, przez co działalność większości zakładów była i jest opłacalna.

Istnienie dużych zakładów produkcyjnych, jest niewątpliwie dużym atutem, jednak w przypadku upadłości, któregośkolwiek z náchodzkiej dużych zakładów produkcyjnych pracę może stracić wielu mieszkańców regionu. Tym samym oba miasta Kudowa-Zdrój i Náchod chcąc rozwijać się gospodarczo, powinny umacniać w szczególności sektor małych i średnich przedsiębiorstw, które odgrywają kluczową rolę w zrównoważonym funkcjonowaniu gospodarki i przyspieszają rozwój gospodarczy w regionie. Mając na uwadze fakt, iż najwięcej małych firm działa w branży handlu i usług, w szczególności związanych z obsługą ruchu turystycznego, oba miasta powinny podejmować działania umożliwiające jego intensyfikację oraz wydłużenie sezonu turystycznego.

9. Atrakcje i zaplecze turystyczne regionu

Uzdrowski charakter Kudowy-Zdroju, bogate walory przyrodolecznicze, ciekawe szlaki rowerowe i turystyczne, unikalne obiekty muzealne i kulturowe, oraz rozbudowana baza noclegowa, a przy tym sąsiedztwo granicy z Czechami powoduje, że Kudowa-Zdrój stanowi atrakcyjne miejsce zarówno dla turystów i kuracjuszy z kraju, jak i zagranicy. Z kolei Náchod stanowi atrakcyjne i warte odwiedzenia miejsce wypoczynku, dzięki bogatej ofercie do uprawiania turystyki aktywnej, nowoczesnemu zapleczu sportowemu jak również unikalnym obiektem pozwalającym na bliższy kontakt z historią i poznawaniem dziedzictwa kulturowego.

Kudowa-Zdrój to kurort posiadający tradycję uzdrowsko-sanatoryjną sięgającą XVII wieku. Panuje tu łagodny klimat charakteryzujący się niezbyt upalnym latem i łagodną zimą, co w połączeniu z leczniczą właściwością kudowskich wód sprawia, że kurort jest licznie odwiedzany przez osoby chcące poprawić zdrowie. Miasto oprócz swoich walorów sanatoryjnych posiada również wiele atrakcji turystycznych, takich jak ciekawe obiekty architektoniczne, unikalne muzea oraz bazę dla amatorów aktywnego spędzania wolnego czasu na łonie przyrody. Kudowa-Zdrój posiada rozbudowaną bazę noclegową, zarówno w sanatoriach (które stwarzają możliwość korzystania z zabiegów przyrodoleczniczych), jak i w licznych pensjonatach i hotelach.

Výše uvedená analýza dokládá, že v Kudowě-Zdrój vzniká a rozvíjí se stále více malých a středních podniků působících zejména v oblasti obchodu, gastronomie a služeb cestovního ruchu. Ve města ovšem chybí firmy, které by mohly vytvořit velký počet pracovních míst. Naopak v ekonomické struktuře Náchoda je ve velkém zastoupeno průmyslové odvětví, které ve městě vytváří několik tisíc pracovních míst. V Náchodě působí několik velkých výrobních podniků, z nichž většina vznikla na přelomu 19. a 20. století. Technologie a typ výroby se v průběhu času přizpůsobovaly výrobním trendům pro dané období. Činnost většiny těchto závodů byla a nadále je rentabilní.

Působení velkých výrobních podniků je bezesporu velkou výhodou. Případný bankrot některého z těchto podniků by však pro mnoho obyvatel regionu mohl znamenat ztrátu zaměstnání. Pokud se tedy Náchod a Kudowa-Zdrój chtějí ekonomicky rozvíjet, měly by posilovat zejména sektor malých a středních podniků, které hrají v udržitelném fungování ekonomiky klíčovou roli a přispívají k rychlejšímu hospodářskému růstu regionu. Vezmeme-li v potaz fakt, že nejvíce malých firem působí v oblasti obchodu a služeb, zejména pak v cestovním ruchu, měla by obě města podniknout takové kroky, které umožní zintenzivnění cestovního ruchu a povedou k prodloužení turistické sezony.

9. Cestovní ruch v regionu

Kudowa-Zdrój je atraktivním místem jak pro domácí, tak zahraniční turisty a lázeňské hosty, které láká především lázeňský charakter města, bohaté přírodní léčebné zdroje, zajímavé cyklistické a turistické stezky, unikátní muzejní a kulturní objekty, rozsáhlá ubytovací kapacita a blízkost České republiky. Rovněž Náchod je atraktivní místo odpočinku, které stojí za návštěvu. Lidé sem přijíždějí za bohatou nabídkou aktivní turistiky, moderním sportovním zázemím, ale také za jedinečnými památkami, které umožňují bližší kontakt s historií a poznání kulturního dědictví.

Kudowa-Zdrój je lázeňské středisko a sanatorium, jehož tradice sahá až do 17. století. Převládá zde mírné podnebí, pro které je charakteristické nepříliš horké léto a mírná zima. Příznivé podmínky a léčivé vlastnosti kudowských vod do města lákají všechny, kdo chtějí zlepšit své zdraví. Město se navíc může chlubit mnohými turistickými atrakcemi, zmiňme zajímavou architekturu, unikátní muzea nebo široké zázemí pro milovníky volnočasových aktivit v přírodě. Kudowa-Zdrój má rovněž rozsáhlé ubytovací kapacity, jak v sanatoriích (které tak skýtají možnost využít léčebných procedur), tak v mnoha penzionech a hotelech.

Náchod dzięki posiadanej infrastrukturze turystycznej, kulturalnej i sportowej oraz dbałości o zlokalizowane w nim zabytki jest turystycznym centrum regionu z licznymi unikalnymi atrakcjami architektonicznymi, muzeami i zabytkami. Historyczne centrum miasta, stanowiące strefę zabytkową, obfituje w architekturę XIX i XX w. w stylu funkcjonalizmu według projektów najlepszych czeskich architektów. W mieście znajdują się zabytkowe kościoły, a do największej atrakcji miasta należy renesansowy zamek z ogrodem francuskim. Ten rozległy zabytkowy kompleks oferuje obecnie 5 ekspozycji, programy kulturalne obejmujące zwiedzanie wieczorne i kostiumowe, walki rycerskie, zloty historyczne, rauty, wystawy, śluby, msze święte itp. Na dziedzińcu zamku odbywają się organizowane przez miasto tzw. Kurońskie Uroczystości, w których biorą udział mieszkańcy oraz przedstawiciele miasta Kudowy Zdroju i Náchodu. Ród Kurońskich władał na terenach Czech i Polski i wspierał oświatę, kulturę itd. Wszystkie ekspozycje zamku są dostępne również w języku polskim, a niektóre wydarzenia kulturalne są zsynchronizowane z terminami polskich świąt. Przed wejściem do zamku umieszczona jest duża czesko-polska tablica informacyjna dotycząca zabytków w regionie polsko-czeskiego pogranicza. Klienci z Polski tworzą znaczący procent spośród zwiedzających. Zamek objęty jest polsko-czeskim paszportem turystycznym.

Elementem uzupełniającym ofertę turystyczną Náchodu są liczne obiekty i placówki sportowe, a w jego sąsiedztwie znajdują się liczne szlaki turystyczne, w tym szlaki rowerowe i piesze, umożliwiające bezpośredni kontakt z przyrodą. Uzupełnieniem oferty jest baza noclegowa, którą stanowi 30 ośrodków, w tym ponad 20 hoteli i pensjonatów oraz około 10 kwater prywatnych oraz duża ilość placówek gastronomicznych.

Walory turystyczne po obu stronach granicy dają możliwość turystom odwiedzającym te tereny do skorzystania z atrakcji zlokalizowanych w obydwu miastach, co w znaczący sposób uatrakcyjnia ofertę zarówno Náchodu, jak i Kudowy-Zdroju. **Podstawowa kwestia związana z ruchem turystycznym to zapewnienie porządku publicznego, bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych i ogólnego poczucia bezpieczeństwa w regionie pogranicza."**

Region Náchod (Pogranicze Kłodzkie) – Kudowa-Zdrój jest w ogólnokrajowej i europejskiej skali mało rozpoznawalny. Według danych statystycznych zwiedzający nie znają turystycznej oferty regionu – tj. tego co region może im zaproponować. Przede wszystkim konieczne są większe inwestycje w reklamę i marketing. Obszerna, powtarzalna, wielkoformatowa, celowa regionalna kampania reklamowa zwiększyłaby odwiedzalność i utrzymała ruch turystyczny w lepszej kondycji ekonomicznej przez okres całego roku. Wzrost powodowałby nie tylko poprawę jakości usług w ruchu turystycznym, ale przede wszystkim przyczynił się do poprawy ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw. Region Kudowa-Zdrój – Náchod jest jednym z najpiękniejszych obszarów w środkowej Europie. Takiej ilości atrakcji przyrodniczych i kulturowych na obszarze 20 km nie oferuje żaden region w Czechach i Polsce. Ponadto możliwe jest wykorzystanie tak dziś poszukiwanej oferty uzdrowiskowo – turystycznej z uzupełniającymi usługami wellness. Również w sezonie zimowym można zaoferować odwiedzającym wiele interesujących celów, także w obszarze relaksu i sportu.

Náchod je díky své turistické, kulturní, sportovní infrastruktury a péči o památky turistickým centrem regionu s mnoha unikátními architektonickými zajímavostmi, muzei a pamětihodnostmi. V historickém centru města, které je městskou památkovou zónou, se setkáme s funkcionalistickou architekturou 19. a 20. století podle projektů nejlepších českých architektů. Ve městě se nachází starobylé kostely a k jeho největší atrakci patří renesanční zámek s francouzskou zahradou. Tento rozsáhlý historický komplex má v současnosti 5 expozic, kulturní programy zahrnující večerní a kostýmované prohlídky, šermy, veterány, rauty, výstavy, svatby, mše svaté atd. V areálu zámku jsou Městem pořádány tzv. Kuronské slavnosti, kterých se účastní i občané a představitelé města Kudowy Zdrój a Náchoda. Kuronští vlastnili panství v Čechách i v Polsku - osvěta, kultura atd. Všechny zámecké expozice jsou prováděny i v polském jazyce a některé kulturní akce jsou synchronizovány s termíny polských svátků. Před vstupem do zámku je velký česko-polský poutač památek v příhraničním (česko-polském) regionu. Polská klientela je v návštěvnosti zámku velmi silná, fungují česko-polské slevové pasy.

Turistickou nabídku Náchoda doplňují četné sportovní objekty a areály. V okolí města se nacházejí turistické stezky a cyklostezky, které umožňují bezprostřední kontakt s přírodou. Celkovou nabídku doplňuje velká ubytovací kapacita, která zahrnuje 30 středisek včetně více než 20 hotelů a penzionů a zhruba 10 možností ubytování v soukromí. Dále je možné využít velké množství stravovacích zařízení.

Na obou stranách hranic najdeme turistické zajímavosti. Návštěvníci mají možnost využít pestrou paletu volnočasových aktivit v obou městech, což značným způsobem ztraktivňuje nabídku Náchoda i Kudowy-Zdrój. **V souvislosti s cestovním ruchem je také podstatné zajištění veřejného pořádku, bezpečnosti na pozemních komunikacích a celkového pocitu bezpečí veřejnosti na území příhraničních regionů.**

Region Náchod (Kladské pomezí) – Kudowa-Zdrój je v celorepublikovém či evropském měřítku stále značně opomíjen. Dle statistických údajů návštěvníci neznají turistickou nabídku regionu – tj. co vše jim může region nabídnout apod. Především je nutná vyšší investice do reklamy a marketingu. Rozsáhlá, pravidelná, celoplošná, účelová reklamní kampaň v regionu by zvýšila celkovou návštěvnost a udržela by cestovní ruch v lepší ekonomické kondici po dobu celého roku. Takové zvýšení by přineslo nejen zkvalitnění služeb v cestovním ruchu a jeho ekonomický rozvoj, ale především hospodářský růst ve všech službách malých a středních podniků v regionu. Region Náchod – Kudowa-Zdrój je jeden z nejkrásnějších ve střední Evropě. Tolik přírodních a kulturních památek v okruhu 20 km nenabízí žádný region v České ani Polské republice. Navíc je možné využít dnes velice žádaného lázeňsko-turistického ruchu s doplňující nabídkou wellness služeb. I v zimním období je možné nabídnout návštěvníkům regionu celou řadu zajímavých míst, a to ať už za účele relaxace či sportu.

10. Kultura i sztuka

Oba miasta przejawiają dużą aktywność w sferze kultury i sztuki. W Kudowie-Zdrój funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna oraz Dom Pracy Twórczej Cyganeria.

W ofercie kulturalnej Kudowy jest również teatr oraz sala koncertowa, w których co roku, oprócz innych wydarzeń, organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Moniuszkowski, którego głównym organizatorem jest Moniuszkowskie Towarzystwo Kulturalne. Niniejsze wydarzenie jest jedną z najbardziej renomowanych imprez odbywających się w Kudowie-Zdroju.

Náchod również posiada bogatą ofertę kulturalną, na którą składają się między innymi Teatr Miejski Dr. Josefa Čížka, kino Vesmír, Muzeum Regionalne Náchod oraz Galeria Sztuk Plastycznych Náchod. W mieście regularnie organizowanych jest także szereg wydarzeń kulturalnych, m.in. coroczny, odbywający się w maju festiwal kreatywności „Prima sezon”, a pod koniec maja miejsce ma również przegląd zespołów kameralnych „Camerata Nova Náchod”. Kolejnym dużym tradycyjnym wydarzeniem kulturalnym są Náchodské Kurońskie Uroczystości, organizowane we wrześniu na zamku w Náchodzie. W miesiącach jesiennych regularnie odbywają się w mieście w ramach orlicko - kłodzkiego festiwalu muzyki organowej koncerty, ponadto corocznie organizowane są konkursy skrzypcowe Věnceslava Metelky z udziałem skrzypków z kraju i zagranicy. Regularnie w maju odbywa się festiwal Prima Sezona. Nowością są letnie Piaskowe Gry, podczas których czescy i polscy uczestnicy biorą udział w konkursach budowy zamku, rzeźby lub tortu z piasku.

Wydarzenia kulturalne odbywające się zarówno po jednej, jak i drugiej stronie granicy, są jedną z podstawowych okazji lokalnej społeczności do spotkań oraz wspólnej integracji. To one obecnie, w głównej mierze, budują stosunki pomiędzy mieszkańcami obu miast.

10. Kultura a umění

Obě města jsou v oblasti kultury a umění velice aktivní. V Kudowě-Zdrój výtečně funguje Středisko kultury, sportu a propagace, které zajišťuje kulturní život města, pořádá pravidelné i příležitostné akce. V rámci střediska funguje také Městská veřejná knihovna a Dům tvůrčích prací Cyganeria.

V nabídce kulturního vyžití v Kudowě najdeme také kino, divadlo a koncertní sál, kde je každý rok, kromě jiných událostí, organizován Mezinárodní Moniuszkův festival, jehož hlavním organizátorem je Moniuszkova kulturní společnost. Tato událost je jednou z nejrenomovanějších akcí, které se v Kudowě-Zdrój konají.

Náchod má také bohatou kulturní nabídku, ke které mezi jinými přispívají Městské divadlo Dr. Josefa Čížka, Kino Vesmír, Regionální muzeum Náchod a Galerie výtvarného umění Náchod. Ve městě se také pravidelně organizuje řada kulturních událostí, mj. každoroční festival studentské tvořivosti „Náchodská Prima sezóna“, který se koná v květnu. Na konci května pak probíhá přehlídka komorních sdružení „Camerata Nova Náchod“. Další větší tradiční kulturní akcí jsou Náchodské Kuronské slavnosti, které se pořádají v měsíci září na náchodském zámku. Na podzim se ve městě pravidelně konají koncerty v rámci Orlicko-kladského varhanního festivalu, kromě toho se zde každý rok pořádá Houslařská soutěž Věnceslava Metelky, které se účastní domácí i zahraniční houslaři. Pravidelně v měsíci květnu se také koná Prima sezóna. Novinkou jsou i letní Písečné hrátky, kdy mohou čeští i polští účastníci soutěžit ve stavbě hradu, sochy nebo dortu z písku.

Kulturní události, které se konají na jedné i druhé straně hranice, jsou jednou z hlavních příležitostí k setkávání a integraci místních společenství. A především místní společenství v současnosti budují vztah mezi obyvateli obou měst.

11. Ochrona środowiska

Náchod i Kudowa-Zdrój są współzależne w zakresie ochrony środowiska, co więcej powiązania te mają charakter dwustronny.

W zakresie zasobów wodnych Miasto Europejskie znajduje się w zlewni rzeki Metuji (dorzecze Łaby, zlewisko Morza Północnego), a tym samym charakteryzuje się nietypowym ukierunkowaniem układu rzeczno-geograficznego w kierunku południowo-zachodnim i zachodnim. Czystość wód powierzchniowych w Náchodzie zależy zatem nie tylko od własnych działań strony czeskiej, ale również od jakości wód dopływających do rzeki Metuji od strony polskiej. Partnerzy wspólnie podejmują działania na rzecz ochrony wód – przykładem w tym zakresie może być projekt „Poprawa gospodarki wodnej oraz jakości wód dorzecza Metuji na Pograniczu Kłodzkim przez budowę sieci kanalizacyjnej w rejonie miast Kudowy i Náchodu” – przedsięwzięcie pozwoliło na wyeliminowanie w całości problemu odprowadzenia ścieków w Słonem (część Kudowy). Kudowa-Zdrój w wyniku specyficznego układu przestrzennego (periferyzacja poszczególnych części miejscowości) narażona jest na kosztochłonność uzupełniania sieci kanalizacyjnej. Systematyczność podejmowanych działań inwestycyjnych zapewnia współczynnik skanalizowania przekraczający 90%. Na terenach nieskanalizowanych w większości ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpornych, skąd wożem asenizacyjnym dowożone są do oczyszczalni ścieków (wydajność oczyszczalni z wyraźną nadwyżką zabezpiecza potrzeby Kudowy). Również w Náchodzie w ostatnich latach zrealizowano działania na rzecz ochrony wód przebudowując oczyszczalnię ścieków i uzupełniając kanalizację w Náchodzie. Nowa technologia pozwoliła wyraźnie zredukować poziom azotu i fosforu w ściekach.

Przeciwny kierunek oddziaływania odnosi się do zasobów przyrodniczych – cenna flora i fauna zlokalizowana jest przede wszystkim po stronie polskiej. Kudowa-Zdrój położona jest w obrębie otuliny Parku Narodowego Gór Stołowych i Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Góry Stołowe (PLB020006). Kluczowe znaczenie ma zatem troska o eliminowanie niekorzystnych oddziaływań transgranicznych. Miasto Náchod m.in. realizuje w tym zakresie program wsparcia finansowego działań na rzecz edukacji ekologicznej, ale również „zazieleniania” miasta (ograniczającego występowanie hałasu i uciążliwość zanieczyszczeń powietrza). Ponadto aktywnie podejmowane są działania na rzecz likwidacji źródeł niskiej emisji (kontynuacja gazyfikacji małych miejscowości wokół Náchodu).

Obszar ochrony środowiska kreuje wspólne potrzeby i warunki integracyjne (czego wyrazem poza wyżej opisanymi kwestiami kluczowymi są również wspólne przedsięwzięcia partnerów w obszarze gospodarki odpadami i edukacji ekologicznej).

11. Ochrana životního prostředí

V otázkách ochrany životního prostředí fungují Náchod a Kudowa-Zdrój souztažně.

Co se týče vodních zdrojů, leží evropské město v povodí řeky Metuje (povodí Labe, úmoří Severní moře) a pro dané území je charakteristické netypické uspořádání říčního systému v jihozápadním a západním směru. Čistota povrchových vod v Náchodě nezávisí jen na vlastním působení české strany, ale rovněž na kvalitě vody, která do Metuje přitéká ze strany polské. Partneri se ochraně vodních zdrojů věnují společně – příkladem může být projekt „Optimalizace hospodaření s vodou a zlepšení kvality vod v povodí řeky Metuje v Kladském pomezí výstavbou kanalizací v okolí měst Chudoby a Náchoda“. Tento projekt umožnil celkově eliminovat problém odvodu splašků v kudowské části Stone. V důsledku specifického prostorového uspořádání Kudowy-Zdrój (periferizace jednotlivých městských částí) je rozšiřování tamní kanalizační sítě poměrně nákladné. Systematicky uskutečňované investiční aktivity zajišťují ukazatel míry zavedení kanalizace více než 90 %. Na území bez kanalizace jsou odpadní vody odváděny do bezodtokých jímek, ze kterých jsou fekálním vozem odváženy do čistírny odpadních vod (výkonnost čistírny s dostatečnou rezervou zajišťuje potřeby Kudowy). I v Náchodě byly v posledních letech zrealizovány aktivity ve prospěch ochrany vod – byla přestavěna čistírna odpadních vod a rozšířena kanalizační síť. Díky nové technologii došlo k výraznému poklesu hladiny dusíku a fosforu v odpadní vodě.

Další směr působení v rámci ochrany ŽP se týká přírodního bohatství – především na polské straně najdeme vzácnou faunu a flóru. Kudowa-Zdrój leží v bezprostřední blízkosti Národního parku Stolové hory a ptačí oblasti Natura 2000 Stolové hory (PLB020006). Klíčový význam má tedy snaha eliminovat nepříznivý přeshraniční dopad. Město Náchod v tomto směru mimo jiné realizuje program finanční podpory ekologického vzdělávání, ale také „zazelenání“ města (omezení hluku a dopadu znečištění ovzduší). Dále se město aktivně podílí na snížení emisí (pokračující plynofikace malých místních částí Náchoda).

V rámci oblasti ochrany ŽP se vytvářejí společné potřeby a podmínky pro integraci (což kromě výše zmíněných klíčových otázek dokládají rovněž společné aktivity partnerů v oblasti odpadového hospodářství a ekologického vzdělávání).

Strategia Rozwoju Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod

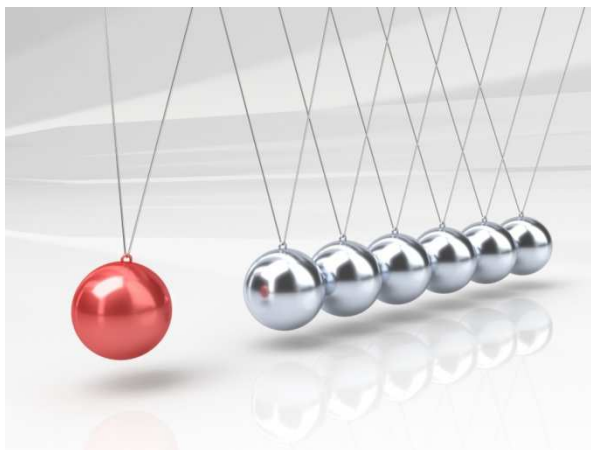
1. Analiza SWOT

Podstawą budowy koncepcji strategicznej rozwoju Miasta Europejskiego jest analiza SWOT opracowana w ramach warsztatu roboczego, w którym uczestniczyli główni interesariusze Strategii. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu).

Analiza SWOT pozwoliła na dwukierunkową analizę możliwości rozwojowych poprzez odpowiedzi na pytania:

- I. Ukierunkowane na wewnętrzne uwarunkowania Miasta Europejskiego:
  - Czy mocne strony pozwolą zniwelować zauważone zagrożenia?
  - Czy słabe strony ograniczą możliwość wykorzystania zidentyfikowanych szans?
  - Czy słabe strony spotęgują ryzyko związane z wystąpieniem zagrożeń?
- II. Ukierunkowane na zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Miasta Europejskiego:
  - Czy szanse wzmocnią silne strony?
  - Czy szanse pozwolą zniwelować słabości?
  - Czy zagrożenia zniwelują silne strony?
  - Czy zagrożenia wypuklą słabości?

Odpowiedzi na powyższe pytania stanowiły podstawę budowy struktury logicznej strategii rozwoju.

Strategie rozvoje evropského města Náchod – Kudowa

1. SWOT analýza

Základem koncepce strategického rozvoje evropského města je SWOT analýza zpracovaná v rámci pracovního workshopu, kterého se účastnili zástupci hlavních zainteresovaných skupin. Název metody je zkratkou anglických slov *strengths* (silné stránky), *weaknesses* (slabé stránky), *opportunities* (příležitosti – potenciální, nebo existující), *threats* (hrozby – pravděpodobné, nebo existující).

Na základě SWOT analýzy bylo možné provést rozbor rozvojových možností pomocí odpovědí na níže uvedené otázky:

III. Otázky týkající se vnitřních podmínek evropského města:

- Umožní silné stránky zmírnit dopad poznanych hrozeb?
- Omezí slabé stránky možnosti využití zjištěných příležitostí?
- Zesílí slabé stránky riziko spojené s hrozbami?

IV. Otázky týkající se vnějších podmínek rozvoje evropského města:

- Posílí příležitosti silné stránky?
- Umožní příležitosti zmírnit dopad slabých stránek?
- Ohrožují hrozby silné stránky?
- Akcentují hrozby slabé stránky?

Odpovědi na uvedené otázky byly základem pro výstavbu logické struktury rozvojové strategie.

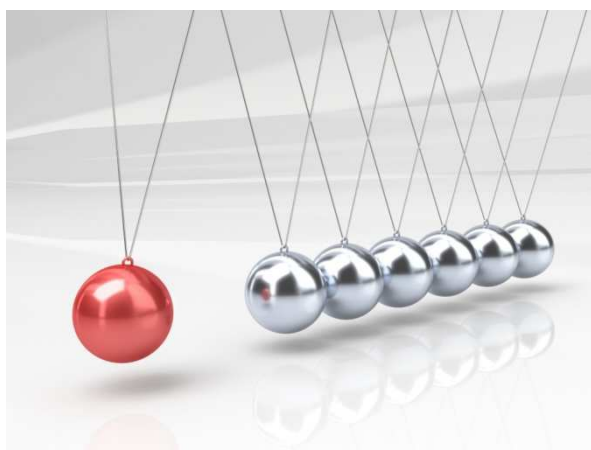

Tabela 9. Analiza SWOT

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Strategiczne położenie miast - bliskość głównych węzłów komunikacyjnych • Podobieństwo kulturowe, historyczne • Podobne tradycje, zbliżające społeczność • Gotowość władz do zbudowania trwałej współpracy po obu stronach • Podwójny budżet na wspólne przedsięwzięcia – „większy może więcej” • Większy potencjał kadrowy oraz techniczny do realizacji dużych przedsięwzięć • Dotychczasowe doświadczenia współpracy - dobre praktyki dotychczasowej realizacji wspólnych projektów • Rozwinięty system edukacji na poziomie średnim • Wzajemne uzupełnianie się różnych funkcji gospodarczych i społecznych po obu stronach granicy • Bogata oferta kulturalna miast budująca tożsamość i integrację mieszkańców • Bogate walory turystyczne i kulturowe miast • Pozytywne nastawienie społeczne w stosunku do tendencji integracyjnych i idei Miasta Europejskiego • Silna marka – rozpoznawalność poszczególnych miast w swoich krajach 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wspólnej strategii - brak bazy do realizacji wspólnych działań • Niedostateczna sprawność funkcjonowania obiegu informacji pomiędzy obu miastami – zarówno w ujęciu administracji samorządowej, kultury, turystyki, jak i codziennej problematyki dotyczącej bezpośrednio mieszkańców • Brak wypracowanych jednolitych procedur w zakresie współpracy w różnych obszarach: transport, kultura, ochrona środowiska, turystyka, edukacja • Brak informacji praktycznych i prawnych związanych z funkcjonowaniem na obszarze danego kraju (szczególnie w aspekcie gospodarczym) • Obciążenie komunikacyjne ciężarowym ruchem tranzytowym skutkujące ograniczoną dostępnością komunikacyjną oraz uciążliwością w bieżącym funkcjonowaniu miast • Niekorzystne trendy demograficzne – stale malejąca liczba mieszkańców, odpływ ludzi młodych do większych miast, starzejące się społeczeństwo • Brak umiejętności porozumiewania się w języku partnera przez służby samorządowe odpowiedzialne za realizację usług publicznych • Niedostatecznie wypracowane modele współpracy przedsiębiorstw funkcjonujących w miastach - różnica strukturalna pomiędzy gospodarkami obu miast (brak wykorzystania wzajemnego potencjału branżowego na zasadach komplementarności) • Brak spójności przestrzennej miast - brak kontynuacji przestrzennej pomiędzy miastami (obszar nadgraniczny jest zagospodarowany w niewielkim stopniu) • Różnice walutowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość wsparcia współpracy ze środków zewnętrznych – nowy budżet Unii Europejskiej 2014-2020 • Kontynuacja polityki UE w zakresie integracji europejskiej i wzrost znaczenia współpracy między regionami w Europie • Powołanie organizmu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej Nowe Sudety Sp. z o.o. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpływ firm i mieszkańców z regionu do większych ośrodków miejskich • Wahania koniunktury – przedłużający się kryzys gospodarczy / cykle koniunkturalne • Przedłużające się procedury tworzenia dokumentów na przyszłą perspektywę finansową 2014-2020 • Ograniczona dostępność środków europejskich po 2020 r. • Czasochłonność podejmowania decyzji przez organy na poziomie regionalnym i centralnym w aspektach kluczowych dla Miasta Europejskiego (m.in. w obszarze międzynarodowych połączeń drogowych)

Źródło: Opracowanie własne

Tabulka 9. SWOT analýza

SWOT analýza	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Strategická poloha měst – blízkost hlavních komunikačních uzlů • Podobnosti v oblasti kultury a historie • Podobné tradice sblížující společenství • Orgány měst připravené vypracovat trvalou spolupráci na obou stranách • Dvojí rozpočet na společné záměry – „větší může víc“ • Větší potenciál v oblasti lidských zdrojů a techniky využitelný při realizaci velkých záměrů • Dosavadní zkušenosti ze spolupráce – dobrá praxe z dosavadní realizace společných projektů • Rozvinutý systém středoškolského vzdělávání • Různé ekonomické a sociální funkce se na obou stranách hranic doplňují • Bohatá kulturní nabídka měst, která se podílí na identitě a integraci obyvatel • Bohaté kulturní a turistické zázemí měst • Integrovaná tendence a ideje evropského města jsou společností přijímány kladně • Silná značka – obě města jsou ve svých zemích dobře známá 	<ul style="list-style-type: none"> • Chybí společná strategie – není základ pro realizaci společných aktivit • Nedostatečná účinnost co se týká oběhu informací mezi městy – jak na úrovni samosprávy, kultury a cestovního ruchu, tak v oblasti každodenních problémů obyvatel • Chybí zpracování jednotných procedur v oblasti spolupráce v různých oblastech: v dopravě, kultuře, ochraně ŽP, vzdělávání • Chybí praktické informace a informace o právním systému v souvislosti s životem na druhé straně hranic (zejména v oblasti ekonomiky) • Zatížení nákladní tranzitní dopravou, což vede k omezení dopravní dostupnosti a s tím souvisejícím problémům v každodenním životě ve městech • Nepříznivé demografické tendence – klesající počet obyvatel, odliv mladých lidí do větších měst, stárnoucí společnost • Chybí schopnost dorozumět se v jazyce partnera na úrovni samosprávy odpovídající za realizaci veřejných služeb • Nedostatečně vypracované modely spolupráce mezi podniky působícími ve městech – strukturální rozdíly v ekonomice obou měst (chybí komplementární využití potenciálu v jednotlivých odvětvích) • Města nejsou prostorově soudržná – prostor mezi městy není kontinuálně využit (přihraniční pásmo je využíváno jen v malé míře) • Rozdílná měna
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost podpory spolupráce z vnějších zdrojů – nový rozpočet EU na období 2014–2020 • Kontinuální politika EU v oblasti evropské integrace a posílení významu meziregionální spolupráce v Evropě • Vznik Evropského seskupení pro územní spolupráci Nové Sudety s. r. o. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odliv firem a obyvatel z regionu do větších městských center • Kolísání konjunktury – prodlužující se ekonomická krize / konjunkturální cykly • Prodlužující se procedury tvorby dokumentů pro budoucí finanční období 2014–2020 • Omezená dostupnost evropských prostředků po r. 2020 • Časová náročnost rozhodovacího procesu orgánů na regionální i centrální úrovni v otázkách, které jsou pro evropské město klíčové (mj. v oblasti mezinárodních dopravních spojení)

Zdroj: vlastní návrh

2. Cele strategiczne i operacyjne

Cel główny:

Podniesienie konkurencyjności i spójności społeczno-gospodarczej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod w oparciu o rozwój endogenicznego potencjału oraz niwelowanie obszarów problemowych.

Miasto Europejskie Kudowa-Náchod znajduje się w fazie budowy nowych i wzmacniania już istniejących powiązań wewnętrznych i zewnętrznych z bliskim i dalszym otoczeniem. Na bazie tego, cel główny Strategii rozwoju został określony dualnie, łącząc wzmacnianie spójności społeczno-gospodarczej, jako fundamentalnej idei miasta europejskiego, z dążeniem do sprostania współczesnym wyzwaniom konkurencyjności terytorialnej. W świetle kryzysu demograficznego, jakim dotknięta jest Europa, miarą sukcesu współczesnych miast europejskich jest w tym kontekście ich zdolność do rozszerzania bazy społecznej. Z punktu widzenia obu partnerów nadrzędnym staje się tym samym uczynienie z Miasta Europejskiego atrakcyjnego miejsca zamieszkania, zaspokajającego w stopniu ponadprzeciętnym potrzeby mieszkańców. Realizacja celu głównego możliwa jest jedynie poprzez skuteczne wykorzystanie wspólnego potencjału wewnętrznego (m.in. unikatowej w skali europejskiej komplementarności funkcjonalnej obu miast-partnerów) oraz eliminowanie wszelkich barier (problemów) uniemożliwiających wykorzystanie tego potencjału. Autorzy strategii dążą w pierwszym rzędzie do pogłębiania integracji Kudowy-Zdrój i Náchodu w perspektywie najbliższych 10 lat, co w dalszej przyszłości, dzięki systematycznemu, wspólnie skoordynowanemu rozwojowi i konsekwentnym działaniom kilku pokoleń powinno pozwolić na pełne urzeczywistnienie idei Miasta Europejskiego – w układzie społecznym, funkcjonalnym i przestrzennym.

Cel strategiczny 1

Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod.

Cel strategiczny odnosi się do uzyskania zdolności obu miast-partnerów do integracji – zarówno w wymiarze infrastrukturalnym jak i funkcjonalnym **oraz mając na uwadze potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa osób i środków materialnych mieszkańców, inwestorów i turystów regionu..** W wymiarze przestrzennym Kudowa-Zdrój i Náchod funkcjonują wciąż jako niezależne organizmy, kluczowe znaczenie ma tym samym realizacja przez obu partnerów spójnej polityki przestrzennej, która umożliwi w długim okresie połączenie obu części Miasta Europejskiego. Kudowa i Náchod oddzielane są naturalną barierą - rzeką, co jest typowym problemem wielu miast europejskich, przekładającym się wprost na kwestie podziału organizmu miejskiego na części, ale również kosztowność budowy połączeń. Miasto Europejskie Kudowa-Náchod by funkcjonować jako jeden organizm musi mieć możliwość efektywnego wykorzystania obecnego układu transportowego, niwelującego istniejące bariery lokalne **i jednocześnie wspierać bezpieczeństwo całego regionu** – układ ten niestety aktualnie zaspokaja w głównej mierze potrzeby związane z transportem międzynarodowym, a nie lokalne potrzeby transgraniczne mieszkańców i turystów. Funkcjonowanie Miasta Europejskiego wiąże się również z jego efektywną strukturą funkcjonalną – unikaniem rozproszenia zasobów poprzez dublowanie działań i infrastruktury w różnych obszarach usług publicznych.

2. Strategické a operativní cíle

Hlavní cíl:

Posílit konkurenceschopnost a socioekonomickou soudržnost evropského města Náchod - Kudowa na základě rozvoje vnitřního potenciálu a překlenout problematické oblasti

Evropské město Náchod - Kudowa se nyní nachází ve fázi navazování nových a posilování stávajících vnějších a vnitřních vazeb s bližším i vzdálenějším okolím. Na základě této skutečnosti byl hlavní strategický cíl popsán duálně a propojuje posílení socioekonomické soudržnosti, chápané z hlediska ideje evropského města jako fundamentální, se snahou poradit si se stávajícími výzvami územní konkurenceschopnosti. Ve světle demografické krize, která postihuje Evropu, je mírou úspěchu moderních evropských měst jejich schopnost rozšiřovat svou sociální základnu. Z pohledu obou partnerů má tedy snaha vytvořit z evropského města Náchod - Kudowa atraktivní místo pro život, které nadprůměrně uspokojí potřeby svých obyvatel, mezi ostatními úkoly nadřazené postavení. Realizace hlavního cíle je možná pouze díky efektivnímu využití společného vnitřního potenciálu (mj. funkční komplementárnosti obou měst-partnerů, která je v evropském měřítku unikátní) a za současné eliminace veškerých překážek (problémů), které využití tohoto potenciálu znemožňují. Autoři strategie se snaží především prohloubit integraci Náchoda a Kudowy-Zdrój v perspektivě nadcházejícího desetiletí. V budoucnosti by to mělo díky systematickému, společně koordinovanému rozvoji a důsledným aktivitám několika generací vést k naplnění ideje evropského města – v jeho sociálním, funkčním i prostorovém uspořádání.

Strategický cíl 1

Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa

Strategický cíl by měl přispět ke schopnosti integrace obou měst-partnerů – a to jak v infrastruktuře, tak z hlediska funkčního uspořádání **a také s ohledem na potřebu zajistit bezpečnost osob a majetku jak obyvatel a investorů, tak i návštěvníků regionu.** Z hlediska prostorového uspořádání fungují Náchod a Kudowa-Zdrój stále jako nezávislé organizmy. Klíčová je tedy pro oba partnery realizace soudržné prostorové politiky, která umožní v dlouhodobé časové perspektivě obě části evropského města Náchod -Kudowa spojit. Náchod a Kudowa jsou odděleny přirozenou bariérou – řekou. Jedná se o typický problém mnoha evropských měst. Bezprostředně to souvisí s rozdělením městského organismu na části, ale rovněž s nákladnou výstavbou propojení. Aby mohlo evropské město Náchod – Kudowa fungovat jako jeden celek, musí mít možnost efektivně využít stávající dopravní uspořádání tak, aby došlo k odstranění existujících lokálních bariér **a zároveň k podpoře bezpečnosti celého regionu.** Toto uspořádání bohužel v současné době uspokojuje především potřeby mezinárodní dopravy, nikoliv místní přeshraniční potřeby obyvatel a přijíždějících návštěvníků. Fungování evropského města rovněž souvisí s jeho efektivní funkční strukturou – bylo by dobré vyhnout se rozptýlení potenciálu tím, že se dublují aktivity a infrastruktura v různých oblastech veřejných služeb.

Na schemacie poniżej uszczegółowiono cel strategiczny na cele operacyjne oraz kierunkowe:

STRATEGICKÝ CÍL 1

Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Nachod

Operativní cíl 1.1

Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego obu miast

Operativní cíl 1.2

Zmniejszenie uciążliwości transgranicznego tranzytowego połączenia transportowego

Operativní cíl 1.3

Planowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji usług publicznych

Operativní cíl 1.4

Podniesienie jakości układu komunikacyjnego wewnątrz Miasta Europejskiego

Operativní cíl 1.5

Zwiększenie bezpieczeństwa Miasta Europejskiego Kudowa – Nachod

Kierunki działań:

- 1.1.1 Uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego
- 1.1.2 Realizacja wspólnych projektów

Kierunki działania:

- 1.2.1 Wspólne oddziaływanie na podmioty kształtujące i wdrażające krajowe polityki w obszarze transportu
- 1.2.2 Stałe gromadzenie i udostępnianie aktualnych danych analitycznych związanych z intensywnością i oddziaływaniem ruchu tranzytowego na Miasto Europejskie

Kierunki działania:

- 1.3.1 Identyfikacja obszarów wdrażania wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych
- 1.3.2 Realizacja projektów pilotażowych
- 1.3.3 Tworzenie warunków do zacieśniania współpracy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych

Kierunki działania:

- 1.4.1 Poprawa stanu dróg lokalnych
- 1.4.2 Doskonalenie oferty i promocja transportu publicznego

Kierunki działania:

- 1.5.1 Wsparcie kontroli bezpieczeństwa w płynności ruchu drogowego
- 1.5.2 Wsparcie współpracy jednostek odpowiadających za bezpieczeństwo przy przeciwdziałaniu, wykrywaniu i ściganiu przestępstw
- 1.5.3 Poprawa jakości służb świadczonych obywatelom

Cel operacyjny 1.1.

Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego obu miast

Kierunki działań

- 1.1.1 Uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego
- 1.1.2 Realizacja wspólnych projektów (w obszarze planowania/zagospodarowania przestrzennego)

Realizacja wspólnej polityki przestrzennej służyć ma wypracowaniu przez obu partnerów wspólnej wizji przestrzennej Miasta Europejskiego, która będzie realizowana w kolejnych dziesięcioleciach. Polityka ta będzie realizowana poprzez komplementarne dokumenty planistyczne tworzące prawo miejscowe, inwestycje publiczne, publiczno – prywatne i prywatne, oraz wdrażanie zasad gospodarowania nieruchomościami, a także programy i zadania wynikające z polityk: transportowej, mieszkaniowej, opieki nad zabytkami, ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych i innych.

V níže uvedeném schématu je strategický cíl rozdělen do cílů operativních a dále na dílčí aktivity.

STRATEGICKÝ CÍL 1

Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa

Operativní cíl 1.1

Navázat užší spolupráci v oblasti územního plánování obou měst

Operativní cíl 1.2

Zmírnit dopad přeshraniční tranzitní dopravy

Operativní cíl 1.3

Plánovat společné záměry v oblasti realizace veřejných služeb

Operativní cíl 1.4

Zvýšit kvalitu dopravního uspořádání v rámci evropského města

Operativní cíl 1.5

Zvýšit bezpečnost evropského města Náchod - Kudowa

Aktivity:

- 1.1.1 Koordinace v projednávání územních plánů
- 1.1.2 Realizace společných projektů

Aktivity:

- 1.2.1 Působení na subjekty, které se podílejí na tvorbě a implementaci státní dopravní politiky
- 1.2.2 Stálý sběr a zpřístupnění aktuálních analytických dat souvisejících s intenzitou a dopadem tranzitní dopravy v evropském městě

Aktivity:

- 1.3.1 Určení oblastí implementace společných záměrů ve sféře veřejných služeb
- 1.3.2 Realizace pilotních projektů
- 1.3.3 Vytváření podmínek pro těsnější spolupráci při realizaci společných záměrů v oblasti veřejných služeb

Aktivity:

- 1.4.1 Zlepšení stavu místních komunikací
- 1.4.2 Zlepšování nabídky a propagace veřejné dopravy

Aktivity:

- 1.5.1 Podpora zajišťování dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu
- 1.5.2 Posílení spolupráce bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a objasňování protizákonné činnosti
- 1.5.3 Zvýšení kvality služeb poskytovaných veřejnosti

Operativní cíl 1.1

Navázat užší spolupráci v oblasti územního plánování obou měst

Aktivity

- 1.1.1 Koordinace v projednávání územních plánů
- 1.1.2 Realizace společných projektů

Realizace společné politiky v oblasti prostorového uspořádání by měla vést k tomu, že oba partneři vypracují společnou vizi prostorového uspořádání evropského města, jež bude realizována v následujících desetiletích. Uvedené aktivity budou realizovány prostřednictvím komplementárních dokumentů územního plánování – místní právo, veřejné investice, PPP investice, soukromé investice a implementace pravidel pro nakládání s nemovitostmi – a také prostřednictvím programů a úkolů vyplývajících z následujících politik: dopravní, bytové, péče o památky, ochrany ŽP, přírodního bohatství ad.

Cel operacyjny 1.2.

Zmniejszenie uciążliwości transgranicznego tranzytowego połączenia transportowego

Kierunki działań

- 1.2.1 Wspólne oddziaływanie na podmioty kształtujące i wdrażające krajowe polityki w obszarze transportu
- 1.2.2 Stałe gromadzenie i udostępnianie aktualnych danych analitycznych związanych z intensywnością i oddziaływaniem ruchu tranzytowego na Miasto Europejskie

Transgraniczny ruch tranzytowy (związany z przemieszczaniem się przez Miasto Europejskie tysiące pojazdów ciężarowych) stanowi uciążliwość dla wszystkich mieszkańców oraz turystów. Z jednej strony obecna sytuacja prowadzi do utrudnień komunikacyjnych w połączeniu Miasta Europejskiego z głównym polskim ośrodkiem subregionalnym (Kłodzko), z drugiej zaś przebieg drogi tranzytowej bezpośrednio przez część Kudowy-Zdroju oraz ściśle centrum Náchodu przekłada się wprost na warunki życia mieszkańców oraz komfort przebywających w regionie turystów. Odpowiedzialność za międzynarodową infrastrukturę transportową spoczywa na władzach centralnych, jednak problemy z nią związane dotyczą bezpośrednio Miasta Europejskiego, które musi być głównym inspiratorem zmian. Należy przy tym podkreślić, że istniejąca droga stanowi dogodną arterię łączącą obie części Miasta Europejskiego i w przyszłości winna spełniać kluczową rolę dla ruchu lokalnego.

Cel operacyjny 1.3.

Planowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji usług publicznych

Kierunki działań

- 1.3.1 Identyfikacja obszarów wdrażania wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych
- 1.3.2 Realizacja projektów pilotażowych
- 1.3.3 Tworzenie warunków do zacieśniania współpracy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych

Dotychczasowe wspólne przedsięwzięcia Kudowy i Náchodu koncentrowały się na równoległym wspieraniu istotnych dla partnerów usług publicznych równolegle po obu stronach granicy (np. w zakresie gospodarki odpadami, edukacji ekologicznej). Działania te tworzą korzystne warunki do późniejszego połączenia potencjałów. Istnieje jednak wiele obszarów współpracy, w ramach których jeden z partnerów dysponuje potencjałem do realizacji usług publicznych na poziomie całego Miasta Europejskiego. Wobec braku doświadczeń w tym zakresie oraz różnic w obowiązujących przepisach prawnych (niwelowanych stopniowo poprzez regulacje na poziomie europejskim) należy dokonać weryfikacji możliwości wdrażania modelu „wymiany” usług publicznych w oparciu o wybrane obszary pilotażowe. Równocześnie należy zidentyfikować kolejne obszary, które w dłuższej perspektywie będą mogły podlegać „wymianie”. Cel operacyjny pozwoli tym samym stworzyć warunki do rozszerzenia dotychczasowego modelu współpracy o wzajemne świadczenie usług publicznych.

Operativní cíl 1.2

Zmírnit dopad přeshraniční tranzitní dopravy

Aktivita

- 1.2.1 Společné působení na subjekty, které se podílejí na tvorbě a implementaci státní dopravní politiky
- 1.2.2 Stálý sběr a zpřístupnění aktuálních analytických dat souvisejících s intenzitou a dopadem tranzitní dopravy v evropském městě

Přeshraniční tranzitní doprava (s níž souvisí tisíce nákladních automobilů projíždějících evropským městem) má na všechny obyvatele i přijíždějící návštěvníky nepříjemný dopad. Současná situace vede na jedné straně ke ztížené dopravní dostupnosti ve spojení evropského města s hlavním polským subregionálním centrem (Kłodzkem), na straně druhé má tranzitní komunikace procházející částí Kudowy-Zdrój a samotným centrem Náchoda přímý vliv na životní podmínky obyvatel obou měst a komfort turistů, kteří region navštíví. Odpovědnost za mezinárodní dopravní infrastrukturu mají centrální orgány, problémy, které s ní souvisejí, se však bezprostředně dotýkají evropského města Náchod - Kudowa, které by tudíž mělo stát u zrodu návrhů na změny. Na tomto místě je třeba zdůraznit, že stávající silnice představuje výhodnou tepnu spojující obě části evropského města a v budoucnu by měla plnit klíčovou roli v místní dopravě.

Operativní cíl 1.3

Plánovat společné záměry v oblasti realizace veřejných služeb

Aktivita

- 1.3.1 Určení oblastí implementace společných záměrů ve sféře veřejných služeb
- 1.3.2 Realizace pilotních projektů
- 1.3.3 Vytváření podmínek pro těsnější spolupráci při realizaci společných záměrů v oblasti veřejných služeb

Doposud se společné záměry Náchoda a Kudowy soustředily na paralelní podpoře veřejných služeb podstatných pro oba partnery na obou stranách hranic (např. v oblasti odpadového hospodářství a ekologického vzdělávání). Tyto aktivity vytvářejí příznivé podmínky pro pozdější spojení potenciálů. V mnoha oblastech spolupráce však jeden z partnerů disponuje takovým potenciálem, který by stačil k realizaci veřejných služeb v rámci celého evropského města. Vzhledem k tomu, že v tomto směru partneři nemají zkušenosti a vzhledem k rozdílům v platných právních předpisech (které se díky úpravám na evropské úrovni postupně stírají) by bylo dobré ověřit možnost implementace modelu „výměny“ veřejných služeb ve vybraných pilotních oblastech. Operativní cíl tak vytvoří podmínky pro rozšíření dosavadního modelu spolupráce o vzájemné poskytování veřejných služeb.

Cel operacyjny 1.4

Podniesienie jakości układu komunikacyjnego wewnątrz Miasta Europejskiego

Kierunki działań

- 1.4.1 Poprawa stanu dróg lokalnych
- 1.4.2 Doskonalenie oferty i promocja transportu publicznego

Cel Operacyjny 1.5

Zwiększenie bezpieczeństwa Miasta Europejskiego Kudowa – Nachod

Kierunki działań:

- 1.5.1 Wsparcie kontroli bezpieczeństwa w płynności ruchu drogowego
- 1.5.2 Wsparcie współpracy jednostek odpowiadających za bezpieczeństwo przy przeciwdziałaniu, wykrywaniu i ściganiu przestępstw
- 1.5.3 Poprawa jakości służb świadczonych obywatelom

Członkostwo Czech i Polski w strefie Schengen i związane z tym zniesienie kontroli granicznej niesie ze sobą konieczność zwiększenia współpracy policji i innych służb. Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia i własności mieszkańców, potencjalnych inwestorów i turystów w regionie po obu stronach granicy jest związana ze wszystkimi innymi celami Strategii, ponieważ bez zapewnienia bezpieczeństwa w regionach nie jest możliwy rozwój edukacji, przedsiębiorczości, turystyki a to spowoduje niemożność osiągnięcia wytyczonych celów i oczekiwanych rezultatów w obszarze przygranicznym.

Za pośrednictwem koordynacji wspólnych działań policji Czech i Polski po obu stronach granicy dojdzie do zwiększenia jakości współpracy i efektywności wymiany informacji jednostek policji krajów partnerskich we wspieranym obszarze. Wspólne działania obejmą zarówno zapewnienie porządku publicznego, kontrolę przestrzegania przepisów kodeksu drogowego na zatłoczonych kluczowych ciągach komunikacyjnych oraz trasach rowerowych, łącznie z czynnościami prowadzonymi przy wypadkach drogowych i katastrofach. Ważnym obszarem będzie wymiana informacji i doświadczeń związanych z transgranicznymi postępowaniami karnymi, co doprowadzi do zwiększenia skuteczności poszczególnych jednostek i do szybkiej wspólnej koordynacji operacyjnej konkretnych postępowań po obu stronach granicy. W ramach poprawy jakości usług świadczonych społeczeństwu należy zapewnić odpowiednie warunki dla kontaktów policji z ofiarami przestępstw, uczestnikami wypadków drogowych i osób, które doznały uszczerbku na zdrowiu lub własności oraz świadkom wydarzeń powodujących reakcje traumatyczne.

Operativní cíl 1.4

Zvýšit kvalitu dopravního uspořádání v rámci evropského města

Aktivita

- 1.4.1 Zlepšení stavu místních komunikací
- 1.4.2 Zlepšování nabídky a propagace veřejné dopravy

Operativní cíl 1.5

Zvýšit bezpečnost evropského města Náchod - Kudowa

Aktivita

- 1.5.1 Podpora zajišťování dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu
- 1.5.2 Posílení spolupráce bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a objasňování protizákonné činnosti
- 1.5.3 Zvýšení kvality služeb poskytovaných veřejnosti

Členství ČR a Polska v schengenském prostoru a s tím spojené zrušení hraničních kontrol s sebou přináší zvýšené nároky na spolupráci policie a jiných orgánů. Potřeba zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví a majetku obyvatel, případných investorů a návštěvníků regionů po obou stranách hranice se prolíná napříč všemi cíli Strategie, protože bez zajištění bezpečnosti v regionech není možný rozvoj vzdělávání, podnikání, cestovního ruchu, a tím nebude možné dosáhnout vytyčených cílů a očekávaných výsledků v přeshraničních územích.

Ke zvýšení účinnosti spolupráce a efektivity výměny informací policejních složek partnerských států v rámci podporovaného regionu dojde prostřednictvím koordinace společného působení policie ČR a PL na obou stranách hranice. Společné prováděné činnosti obsáhnou jak oblast zajištění veřejného pořádku, kontrolu dodržování dopravních předpisů na přetížených páteřních komunikacích a cyklostezkách včetně řešení případných dopravních nehod a havárií, tak i spolupráci kriminální policie obou států zahrnující výměnu informací a zkušeností souvisejících s trestnou činností překračující státní hranice, která povede ke sjednocení postupů jednotlivých složek a ke vzájemné rychlé operativní koordinaci konkrétních zásahů na obou stranách hranice. V rámci zvýšení kvality služeb poskytovaných veřejnosti je třeba také podpořit vytvoření odpovídajících důstojných podmínek pro jednání policie s oběťmi trestných činů, účastníky dopravních nehod a osob, kterým bylo ublíženo na zdraví, na cti, případně jim byla způsobena majetková újma, nebo byly svědky událostí spojených s traumatizujícím zážitkem.

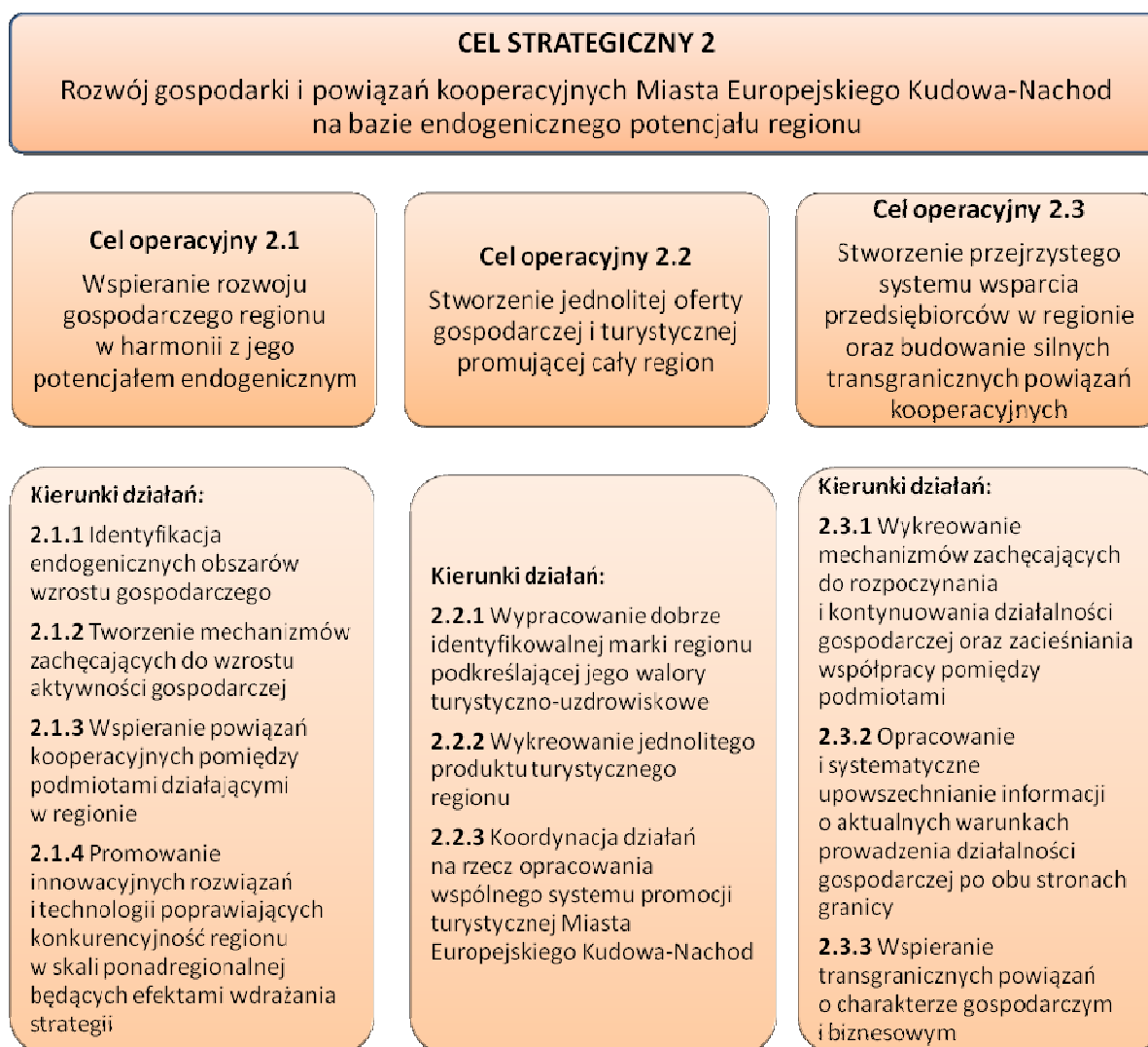

Cel strategiczny 2

Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu

Wzmacnianie podstaw ekonomicznych funkcjonowania Miasta Europejskiego jest elementem niezbędnym dla jego rozwoju. Realizacja założeń integracyjnych może znacząco wydłużyć się w czasie jeśli władze obu miast nie będą tworzyły bodźców zachęcających obecne i nowe podmioty gospodarcze do realizacji inwestycji w Mieście Europejskim. Obecnie stosowane narzędzia zachęt nie wykorzystują istniejącego potencjału transgranicznego, bowiem bazują na standardowych rozwiązaniach. Dlatego też, w celu wzmocnienia konkurencyjności gospodarczej Miasta Europejskiego niezbędne jest wykorzystanie jego wewnętrznego potencjału endogenicznego, między innymi poprzez aktywne wspieranie przedsiębiorstw działających na jego obszarze.

Na schemacie poniżej uszczegółowiono cel strategiczny na cele operacyjne oraz kierunkowe:

Strategický cíl 2

Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu

Nezbytnou součástí rozvoje je posílení ekonomického základu fungování evropského města. Realizace integračních záměrů se může značně prodloužit, pokud orgány měst nebudou vytvářet podněty, které nalákají stávající a nové podnikatelské subjekty, aby v rámci evropského města investovaly. Nástroje pobídek, které jsou v současné době používány, vycházejí ze standardních řešení a nevyužívají stávající přeshraniční potenciál. Proto je za účelem posílení ekonomické konkurenceschopnosti evropského města Náchod - Kudowa nutné využít jeho vnitřní potenciál, mj. díky aktivní podpoře podniků působících na jeho území.

V níže uvedeném schématu je strategický cíl rozdělen do cílů operativních a dále na dílčí aktivity.

Cel operacyjny 2.1.

Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu w harmonii z jego potencjałem endogenicznym

Kierunki działań

- 2.1.1 Identyfikacja endogenicznych obszarów wzrostu gospodarczego
- 2.1.2 Tworzenie mechanizmów zachęcających do wzrostu aktywności gospodarczej
- 2.1.3 Wspieranie powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami działającymi w regionie
- 2.1.4 Promowanie innowacyjnych rozwiązań i technologii poprawiających konkurencyjność regionu w skali ponadregionalnej będących efektami wdrażania strategii

Miasto Europejskie dysponuje znaczącym potencjałem gospodarczym, który jednak jest postrzegany wciąż przez pryzmat tylko jednej specjalizacji gospodarczej - turystyki uzdrowskiej zlokalizowanej przede wszystkim w Kudowie-Zdroju. Doświadczenia związane z rozwojem i promocją tej specjalizacji winny zostać wykorzystane na rzecz funkcjonujących innych dziedzin gospodarki, dających szanse generowania ponadprzeciętnej wartości dodanej. Dziedziny te winny zostać określone w oparciu o pogłębione analizy. Wykorzystanie potencjału endogenicznego dotyczy również wspierania przedsięwzięć, które wnoszą nową jakość do lokalnej gospodarki – związanych z kooperacją podmiotów po obu stronach granicy czy też przedsięwzięć o ponadlokalnej skali innowacyjności (zarówno w ujęciu procesowym jak i produktowym). Promowanie tego typu działań wpłynie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Europejskiego.

Cel operacyjny 2.2.

Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region

Kierunki działań

- 2.2.1 Wypracowanie dobrze identyfikowalnej marki regionu podkreślającej jego walory turystyczno-uzdrowskie
- 2.2.2 Wykreowanie jednolitego produktu turystycznego regionu
- 2.2.3 Koordynacja działań na rzecz opracowania wspólnego systemu promocji turystycznej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod

Kudowa-Zdrój poprzez swoją historię stanowi uzdrowisko rozpoznawalne nie tylko w Polsce i Czechach, ale również w Niemczech. Funkcje prozdrowotne dostępne są w wielu stale konkurujących i rozwijających się ośrodkach polskich i czeskich. Realizacja wyżej postawionych celów ma pozwolić na integrację potencjałów turystycznych Kudowy-Zdrój i Náchodu. Funkcja uzdrowska ma charakter dominujący, jednak równie istotną staje się funkcja turystyczna – możliwość zapoznania się ze zróżnicowanym dorobkiem kulturowym na relatywnie niewielkim obszarze. Oferta dla kuracjuszy i turystów winna tym samym tworzyć spójną całość, zachęcając do maksymalnego wydłużenia pobytu lub powrotu poprzez różnorodność atrakcji.

Operativní cíl 2.1

Podpora ekonomického rozvoje regionu v souladu s jeho vnitřním potenciálem

Aktivita

- 2.1.1 Stanovení vnitřních oblastí ekonomického růstu
- 2.1.2 Tvorba mechanismů vybízejících k nárůstu ekonomické aktivity
- 2.1.3 Podpora spolupráce subjektů působících v regionu
- 2.1.4 Propagace inovativních řešení a technologií přispívajících k zlepšení konkurenceschopnosti regionu na nadregionální úrovni a vyplývají z implementace strategie

Evropské město má značný ekonomický potenciál, na který je však stále nahlíženo pouze z pohledu jediné hospodářské specializace – lázeňské turistiky, která má své centrum především v Kudowě-Zdrój. Zkušenosti s rozvojem a propagací této oblasti by měly být využity i v dalších ekonomických oblastech, aby se tak mohla vytvořit nadprůměrná přidaná hodnota. Tyto oblasti by měly být popsány na základě důkladné analýzy. Využití vnitřního potenciálu se týká rovněž podpory záměrů, které do místní ekonomiky přinesou novou kvalitu – záměrů, souvisejících se spoluprací subjektů na obou stranách hranic nebo záměrů, jejichž inovativnost překračuje lokální sféru (a to jak v pojetí procesu, tak výsledků). Propagace takovýchto aktivit příznivě ovlivní posílení investiční atraktivity evropského města.

Operativní cíl 2.2

Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu

Aktivita

- 2.2.1 Zpracování dobře identifikovatelné značky regionu, která podtrhne jeho přednosti v oblasti lázeňství a cestovního ruchu
- 2.2.2 Vytvoření jednotného produktu cestovního ruchu v rámci regionu
- 2.2.3 Koordinace aktivit, jejichž cílem je zpracování společného systému propagace cestovního ruchu v evropském městě Náchod - Kudowa

Díky historii jsou lázně Kudowa-Zdrój známé nejen v Polsku a České republice, ale také v Německu. V mnoha rozvíjejících se a stále si konkurujících polských i českých střediscích je možné využít služeb přispívajících k ochraně zdraví. Realizace výše stanovených cílů má umožnit integraci potenciálů v oblasti cestovního ruchu v Náchodě i v Kudowě-Zdrój. Lázeňská funkce převládá, stejně důležitá je však i funkce turistická – a s ní související možnost poznat rozmanitou kulturní tvorbu na relativně malém území. Nabídka pro lázeňské hosty a turisty by tím pádem měla tvořit jednotný celek tak, aby rozmanitými atrakcemi hosty co možná nejlépe nalákala k tomu, aby si pobyt prodloužili, případně aby se měli chuť vrátit.

Cel operacyjny 2.3.

Stworzenie przejrzystego systemu wsparcia przedsiębiorców w regionie oraz budowanie silnych transgranicznych powiązań kooperacyjnych

Kierunki działań

- 2.3.1 Wykreowanie mechanizmów zachęcających do rozpoczynania i kontynuowania działalności gospodarczej oraz zacieśniania współpracy pomiędzy podmiotami
- 2.3.2 Opracowanie i systematyczne upowszechnianie informacji o aktualnych warunkach prowadzenia działalności gospodarczej po obu stronach granicy
- 2.3.3 Wspieranie transgranicznych powiązań o charakterze gospodarczym i biznesowym

Dla podniesienia konkurencyjności i spójności społeczno-gospodarczej regionu istotne jest zapewnienie systemu wsparcia przedsiębiorcom działającym po obu stronach granicy oraz wspierania wzajemnych powiązań kooperacyjnych pomiędzy przedsiębiorcami – dotyczy to zarówno osób rozpoczynających działalność gospodarczą jak i wsparcia już prowadzonej działalności. Unikalne położenie obu organizmów miejskich dających podstawy do budowania Miasta Europejskiego daje możliwość koncentracji działań na projektach transgranicznych (kreując warunki do eliminowania barier informacyjnych np. związanych z odmiennymi przepisami prawnymi, jak i tworząc warunki do nawiązywania relacji biznesowych).

Cel strategiczny 3

Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym

Zaangażowanie wszystkich interesariuszy w realizację działań integracyjnych służy kreowaniu wspólnej bazy społecznej, której kolejne pokolenia będą odpowiadać za pełne urzeczywistnienie idei Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod. Poprzez bezpośrednie zaangażowanie w różne działania przedstawiciele wszystkich grup społecznych zostaną włączeni w realizację Strategii.

Na schemacie poniżej uszczegółowiono cel strategiczny na cele operacyjne oraz kierunkowe:

Operativní cíl 2.3

Vytvořit transparentní systém podpory podnikatelů v regionu a vybudovat silné přeshraniční vazby v oblasti spolupráce

Aktivity

- 2.3.1 Stvoření mechanismů, které povzbudí k navázání i k pokračování v podnikání a upevní spolupráci mezi subjekty
- 2.3.2 Zpracování a systematické šíření informací o aktuálních podmínkách podnikání na obou stranách hranic
- 2.3.3 Podpora přeshraničních hospodářských a obchodních vazeb

V rámci posilování konkurenceschopnosti a socioekonomické soudržnosti regionu je důležité zajistit podporu podnikatelům působícím na obou stranách hranic a podpořit vazby a spolupráci mezi podnikateli – týká se to jak začínajících podnikatelů, tak podpory již existujícím podnikům. Unikátní poloha obou městských organizmů, na jejichž základě vzniká evropské město, umožňuje soustředit aktivity na přeshraniční projekty (vzniknou tak podmínky pro odstranění informačních bariér, které mj. souvisejí s rozdílnými právními předpisy, ale také podmínky pro navázání nových obchodních vztahů).

Strategický cíl 3

Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti

Zapojení všech zainteresovaných skupin do realizace integračních aktivit povede ke vzniku společné sociální základny, jejíž další generace se postarají o celkové uskutečnění ideje evropského města Náchod - Kudowa. Představitelé všech společenských skupin se zapojí do různých aktivit, a začlení se tak do realizace strategie.

V níže uvedeném schématu je strategický cíl rozdělen do cílů operativních a dále na dílčí aktivity:

CEL STRATEGICZNY 3

Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym

Cel operacyjny 3.1

Budowanie społecznej tożsamości mieszkańców Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod

Cel operacyjny 3.2

Poszerzenie zakresu współpracy pomiędzy samorządami obu miast partnerskich

Cel operacyjny 3.3

Stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji społeczno-kulturalnej

Cel operacyjny 3.4

Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności infrastruktury zdrowotnej i sportowej

Kierunki działań:

3.1.1 Organizowanie wspólnych wydarzeń kulturalnych i integracyjnych mających na celu zmniejszenie barier w kontaktach między oboma środowiskami narodowościowymi

3.1.2 Realizowanie wspólnych projektów integrujących środowisko dziecięce i młodzieżowe

Kierunki działań:

3.2.1 Podejmowanie aktywnych działań zwiększających zakres kooperacji między różnymi jednostkami organizacyjnymi obu samorządów

3.2.2 Niwelowanie barier językowych pomiędzy władzami obu miast

Kierunki działań:

3.3.1 Usprawnienie systemu wymiany informacji kulturalnej

3.3.2 Wdrożenie portalu internetowego

Kierunki działań:

3.4.1 Zwiększenie dostępności w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców

3.4.2 Realizacja wspólnego programu zwiększającego aktywność mieszkańców

3.4.3 Budowa/przebudowa infrastruktury sportowej

Cel operacyjny 3.1

Budowanie społecznej tożsamości mieszkańców Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod

Kierunki działań

- 3.1.1 Organizowanie wspólnych wydarzeń kulturalnych i integracyjnych mających na celu zmniejszenie barier w kontaktach między oboma środowiskami narodowościowymi
- 3.1.2 Realizowanie wspólnych projektów integrujących środowisko dziecięce i młodzieżowe

Cel operacyjny stanowi rozwinięcie najlepszych praktyk małych projektów współpracy transgranicznej, kreując warunki do wzajemnego postrzegania mieszkańców nie z perspektywy narodowości, ale wspólnie zamieszkiwanej przestrzeni miejskiej. W codziennych kontaktach nie występuję bariera językowa, jednak polsko-czeskie przyjaźnie wciąż mogą być jedynie przykładem dobrych praktyk, a nie powszechnej rzeczywistości. Cel operacyjny odnoszący się do tożsamości będzie realizowany poprzez narzędzia motywacji mieszkańców obu części Miasta Europejskiego do zawierania przyjaźni – wychodząc od najmłodszych. Istotnym stają się tu działania zmierzające do wzmocnienia potencjału kulturalnego – odejście od realizacji czeskich wydarzeń w Polsce i polskich w Czechach. Polacy i Czesi, by nawiązać trwałe wzajemne relacje, kreować będą wydarzenia w wybranym języku (lub te same wydarzenia w dwóch wersjach językowych) w oparciu o wspólne przygotowanie i wykonanie.

STRATEGICKÝ CÍL 3

Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti

Operativní cíl 3.1

Vytvářet sociální identitu obyvatel evropského města Náchod - Kudowa

Operativní cíl 3.2

Rozšířit oblast spolupráce mezi samosprávami obou partnerských měst

Operativní cíl 3.3

Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění

Operativní cíl 3.4

Zvýšit kvalitu a posílit dostupnost infrastruktury v oblasti zdravotní péče a sportu

Aktivity:

3.1.1 Organizování společných kulturních a integračních akcí, jejichž cílem bude odstranit bariéry v kontaktech mezi oběma národy

3.1.2 Realizace společných projektů, které povedou k integraci dětí a mládeže

Aktivity:

3.2.1 Aktivní působení, které přispěje k rozšíření rozsahu spolupráce různých organizačních jednotek obou samospráv

3.2.2 Odbourávání jazykových bariér v komunikaci mezi orgány obou měst

Aktivity:

3.3.1 Zkvalitnění systému výměny informací z oblasti kultury

3.3.2 Zprovoznění internetového portálu

Aktivity:

3.4.1 Posílení dostupnosti specializované zdravotní péče pro obyvatele

3.4.2 Realizace společného programu posilujícího aktivitu obyvatel

3.4.3 Výstavba / přestavba sportovní infrastruktury

Operativní cíl 3.1

Vytvářet sociální identitu obyvatel evropského města Náchod - Kudowa

Aktivity

- 3.1.1 Organizování společných kulturních a integračních akcí, jejichž cílem bude odstranit bariéry v kontaktech mezi oběma národy
- 3.1.2 Realizace společných projektů, které povedou k integraci dětí a mládeže

Operativní cíl by měl rozvinout nejlepší praxi z malých projektů přeshraniční spolupráce, a vytvořit tak podmínky pro to, aby se obyvatelé navzájem vnímali nikoli z pohledu národnosti, ale společně obývaného městského prostoru. Jazyková bariéra v každodenním styku neexistuje, polsko-česká přátelství však spíše než obecný jev stále představují příklad dobré praxe. Operativní cíl vztahující se k identitě bude realizován za pomoci nástrojů, které mají obyvatele obou částí evropského města motivovat k tomu, aby navazovali přátelství – a to od těch nejmladších. Podstatné jsou v tomto případě aktivity, jejichž cílem je posílení kulturního potenciálu – ustoupit od realizace českých akcí v Polsku a polských v Česku. Poláci a Češi budou v zájmu navázání trvalých vzájemných vztahů organizovat akce ve zvoleném jazyce (případně stejné akce ve dvou jazykových verzích) a budou vycházet ze společné přípravy a společného provedení.

Cel operacyjny 3.2

Poszerzenie zakresu współpracy pomiędzy samorządami obu miast partnerskich

Kierunki działań

- 3.2.1 Podejmowanie aktywnych działań zwiększających zakres kooperacji między różnymi jednostkami organizacyjnymi obu samorządów
- 3.2.2 Niwelowanie barier językowych pomiędzy władzami obu miast

Dotychczasowa współpraca władz Náchodu i Kudowy-Zdroju znacząco wykracza poza standardy typowe dla miast partnerskich, jednak stałe pogłębianie tej współpracy stanowi warunek niezbędny dla wspólnej realizacji zadań publicznych w Mieście Europejskim. Podstawowym wyzwaniem związanym ze wzmocnieniem współpracy jest przeniesienie jakości współpracy władz miejskich i zespołów projektowych (odpowiedzialnych za dotychczasowe projekty transgraniczne) na poziom poszczególnych urzędników i pracowników jednostek podległych obu partnerom, ale i służb obecnych na terenie Miasta Europejskiego (m.in. Policja, Straż Pożarna, Straż Graniczna, itp). Oczywistym jest, że w niektórych obszarach zróżnicowane uwarunkowania prawne uniemożliwią współpracę samorządów (np. w zakresie ujednoczenia obciążeń podatkowych) – powyższy cel gwarantuje jednak zapewnienie warunków do pogłębienia współpracy we wszystkich dziedzinach, w których jest ona możliwa (przełamując bariery językowe w obszarze terminologii specjalistycznej oraz zapewniając możliwość zapoznania się z metodami pracy i procedurami obowiązującymi po drugiej stronie granicy, tak by w miarę możliwości niwelować różnice, ale przede wszystkim podnosić efektywność pracy).

Cel operacyjny 3.3

Stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji społeczno-kulturalnej

Kierunki działań

- 3.3.1 Usprawnienie systemu wymiany informacji kulturalnej
- 3.3.2 Wdrożenie portalu internetowego

Obecnie funkcjonujące platformy informacyjne (zarówno internetowe, radiowe, telewizyjne czy prasowe) swoim zakresem tematycznym odnoszą się do problematyki tylko jednej strony granicy. Cel operacyjny ma za zadanie stworzenie wspólnej dwujęzycznej platformy informacyjnej gromadzącej najważniejsze materiały z obu stron granicy - nie stanowiąc konkurencji dla istniejących podmiotów, ale umożliwiając im zaistnienie po obu stronach granicy. Szczególne znaczenie dla integracji mieszkańców oraz dla turystów odwiedzających Miasto Europejskie ma powszechnie dostępna informacja o wydarzeniach kulturalnych realizowanych po obu stronach granicy. Aktualnie partnerzy publikują na swoich stronach internetowych m.in. kalendarium wydarzeń kulturalnych – nie zawierają one jednak informacji o wydarzeniach po drugiej stronie granicy. Należy również dołożyć starań by informacje w systemie były możliwie pełne – dążyć do włączenia w system wszystkich interesariuszy sfery kultury.

Operativní cíl 3.2

Rozšířit oblast spolupráce mezi samosprávami obou partnerských měst

Aktivita

- 3.2.1 Aktivní působení, které přispěje k rozšíření rozsahu spolupráce různých organizačních jednotek obou samospráv
- 3.2.2 Odbourávání jazykových bariér v komunikaci mezi orgány obou měst

Dosavadní spolupráce mezi orgány Náchoda a Kudowy-Zdrój značně překračuje standardní vztahy partnerských měst, pro společnou realizaci veřejných záměrů v evropském městě je však nezbytné tuto spolupráci neustále prohlubovat. Základní výzvou, která s posílením spolupráce souvisí, je přenést kvalitu spolupráce, jakou odvádějí představitelé městských úřadů a projektových týmů (odpovídajících za dosavadní přeshraniční projekty) na úroveň jednotlivých úředníků a pracovníků jednotek podřízených oběma partnerům, ale i složek, které na území evropského města působí (mj. policie, hasiči, hraniční stráž atp.). V některých oblastech samozřejmě rozdíly v právních předpisech spolupráci samospráv znemožňují (např. v oblasti sjednocení daňového zatížení). Výše uvedený cíl však zaručuje zajištění podmínek pro rozšíření spolupráce ve všech oblastech, kde to možné je (za současného překonání jazykových bariér ve specializované terminologii a při zajištění možnosti seznámit se s metodami práce a procedurami platnými na druhé straně hranic tak, aby se pokud možno stíraly rozdíly a zejména zefektivnila práce).

Operativní cíl 3.3

Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění

Aktivita

- 3.3.1 Zkvalitnění systému výměny informací z oblasti kultury
- 3.3.2 Zprovoznění internetového portálu

Stávající informační platformy (jak internetové, tak rozhlasové, televizní nebo tiskové) se svým tematickým zaměřením soustředí pouze na jednu stranu hranic. Úkolem operativního cíle je vytvořit společnou dvoujazyčnou informační platformu, která bude shromažďovat nejdůležitější materiály z obou stran hranice, nebude však představovat konkurenci pro existující subjekty, naopak jim umožní působit na obou stranách hranic. Pro integraci obyvatel i přijíždějících návštěvníků mají velký význam všeobecně dostupné informace o kulturních akcích realizovaných na obou stranách hranic. Partneři v současné době zveřejňují na svých internetových stránkách mj. kalendáře kulturních akcí – tyto kalendáře však neuvádějí informace o akcích na druhé straně hranic. Je tedy důležité usilovat o doplnění informací do systému tak, aby byly kompletní a aby se do systému zapojily všechny zainteresované skupiny z oblasti kultury.

Cel operacyjny 3.4

Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności infrastruktury zdrowotnej i sportowej

Kierunki działań:

- 3.4.1 Zwiększenie dostępności w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców
- 3.4.2 Realizacja wspólnego programu zwiększającego aktywność mieszkańców
- 3.4.3 Budowa/ przebudowa infrastruktury sportowej

Cel operacyjny stanowi odpowiedź na współczesne wyzwania demograficzne. Miasto Europejskie powinno posiadać spójny system opieki zdrowotnej i gwarantować dogodny dostęp do opieki podstawowej oraz specjalistycznej. Miasto Europejskie dysponuje wspólnym potencjałem skupionym wokół głównego ośrodka medycznego - szpitala w Náchodzie, który w roku 2014 objęty jest procesami modernizacji służącymi podniesieniu jakości usług medycznych. Po implementacji przez oba kraje dyrektywy unijnej w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej, szpital ten, jak również centra rehabilitacyjne oraz ośrodki usług zdrowotnych staną się dostępnymi dla wszystkich pacjentów Miasta Europejskiego. Koniecznym jest tym samym podjęcie działań zmierzających do przygotowania mieszkańców do korzystania ze wspólnej oferty służby zdrowia, ale także przystosowanie w kolejnych latach infrastruktury do obsługi zwiększonej liczby pacjentów przy zachowaniu skuteczności diagnostyki i leczenia. Poziom zdrowotności mieszkańców zależy w znacznym stopniu od działań profilaktycznych – troski o zdrowy, aktywny tryb życia. Należy z jednej strony promować pozytywne wzorce, z drugiej zaś stale rozwijać i udoskonalać niezbędną infrastrukturę umożliwiającą realizację różnorodnych form aktywności fizycznej. Infrastruktura umożliwiająca aktywne spędzanie czasu wolnego jest również istotna z punktu widzenia charakteru uzdrowiskowego Miasta Europejskiego.

Operativní cíl 3.4

Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění

Aktivita

- 3.4.1 Posílení dostupnosti specializované zdravotní péče pro obyvatele
- 3.4.2 Realizace společného programu posilujícího aktivitu obyvatel
- 3.4.3 Výstavba / přestavba sportovní infrastruktury

Operativní cíl je odpovědí na současné demografické výzvy. Evropské město by mělo mít ucelený systém zdravotní péče a zaručit pohodlný přístup k základní a specializované péči. V tomto směru má Evropské město společný potenciál v podobě hlavního centra lékařské péče – náchodské nemocnice, která v roce 2014 prochází modernizací, jejímž účelem je zvýšit kvalitu poskytovaných služeb. Poté, co obě země implementují evropskou směrnici o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči, bude tato nemocnice, stejně jako rehabilitační centra a další střediska poskytující zdravotní péči, dostupná všem pacientům z evropského města. Za tímto účelem je tedy nutné provést aktivity, které povedou k přípravě obyvatel tak, aby společné nabídky zdravotní péče využívali. Je rovněž třeba v následujících letech přizpůsobit infrastrukturu zvýšenému počtu pacientů tak, aby byla současně zachována účinnost diagnostiky a léčby. Úroveň zdravotního stavu obyvatel ve velké míře závisí na prevenci – péči o zdravotní stav, aktivním životním stylu. Je tedy dobré propagovat pozitivní vzory. Na druhou stranu je nutné trvale rozvíjet a zdokonalovat infrastrukturu, která je k uskutečňování různých forem fyzických aktivit nezbytná. Infrastruktura pro aktivní trávení volného času je rovněž důležitá z pohledu lázeňského charakteru evropského města.

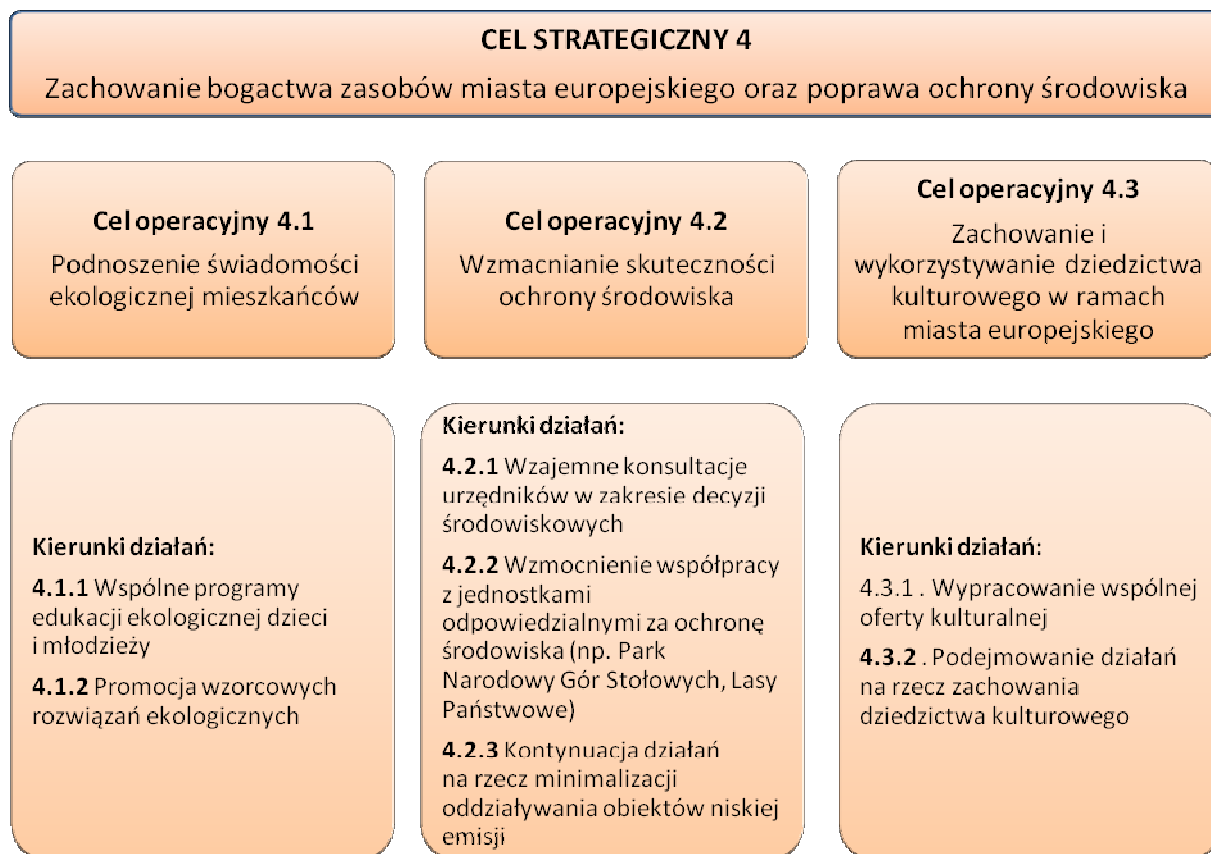

Cel strategiczny 4

Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska

Najcenniejszym zasobem miasta europejskiego są przyroda i środowisko, które determinują nie tylko warunki życia mieszkańców, ale również umożliwiają rozwój funkcji turystycznej (w tym uzdrowiskowej). O atrakcyjności miasta europejskiego przesądza jednak również jego dziedzictwo kulturowe, w tym liczne obiekty wymagające stałych działań umożliwiających ich zachowanie w nie pogorszonym stanie i lepsze wyeksponowanie. Rola tych obiektów zależy wprost od wykorzystania obustronnego potencjału aktywności kulturalnej. Niezbędne jest zatem podniesienie skuteczności w zakresie ochrony posiadanych zasobów i ich właściwego zachowania.

Na schemacie poniżej uszczegółowiono cel strategiczny na cele operacyjne oraz kierunkowe:

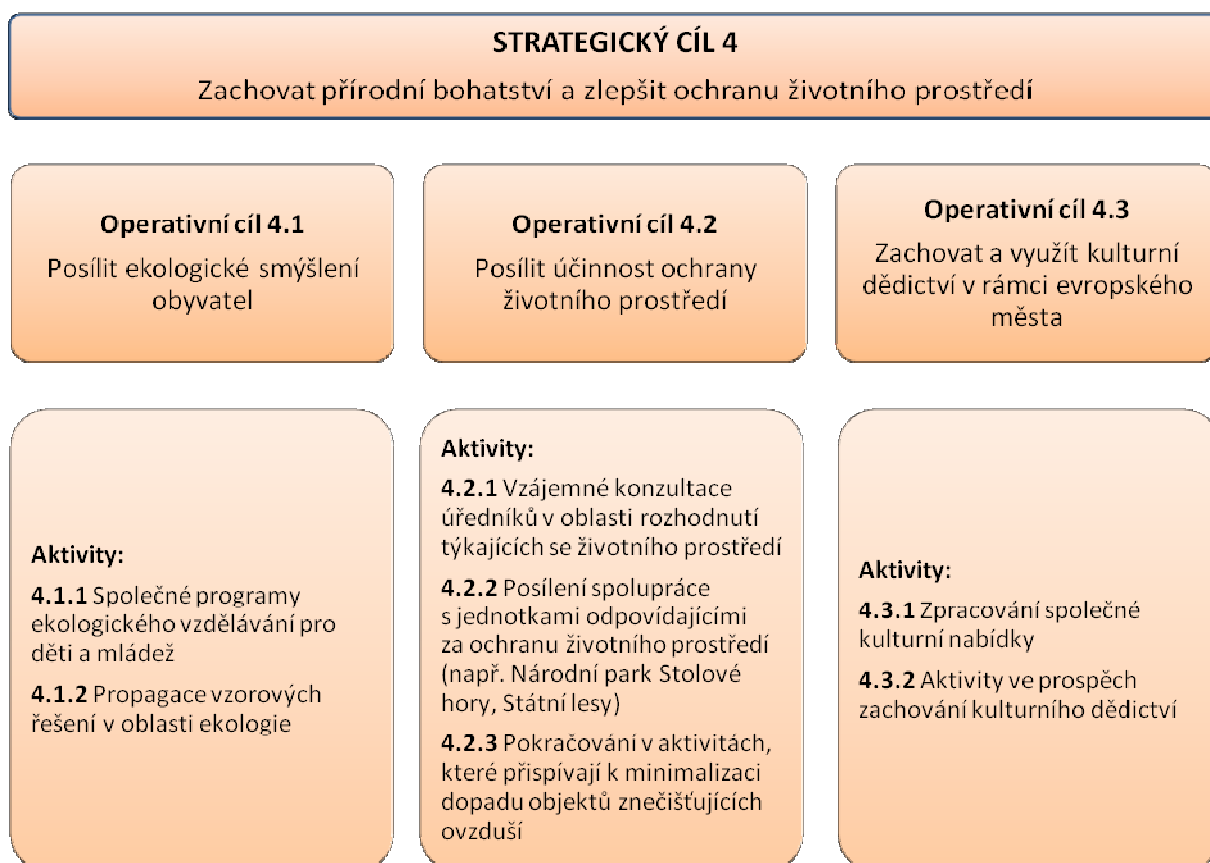

Strategický cíl 4

Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí

Nejcennějším bohatstvím evropského města je příroda a životní prostředí, které ovlivňují nejen životní podmínky jeho obyvatel, ale také umožňují rozvoj rekreační funkce města (včetně funkce lázeňské). O atraktivitě evropského města však také rozhoduje jeho kulturní dědictví, jehož součástí jsou četné objekty vyžadující stálou péči tak, aby se zachoval jejich stav a byly lépe prezentovány. Role těchto objektů bezprostředně závisí na tom, jak je využíván oboustranný potenciál kulturní aktivity. Je tedy nutné zefektivnit oblast ochrany kulturního bohatství a jeho správného zachování.

V níže uvedeném schématu je strategický cíl rozdělen do cílů operativních a dále na dílčí aktivity:

Cel operacyjny 4.1

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Kierunki działań

- 4.1.1 Wspólne programy edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży
- 4.1.2 Promocja wzorcowych rozwiązań ekologicznych

Obszar ochrony środowiska kreuje wspólne potrzeby i warunki integracyjne, czego wyrazem powinny być wspólne przedsięwzięcia partnerów w obszarze edukacji ekologicznej, zwiększania świadomości mieszkańców w celu promocji i ochrony posiadanych zasobów przyrodniczych. Cel winien służyć twórczemu rozwinięciu uzyskanych doświadczeń wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych, tak by mieszkańcy już od najmłodszych lat mieli świadomość wyjątkowości przyrodniczej swojego miasta i poprzez swoje postawy w życiu codziennym tworzyli warunki dla zachowania środowiska w niepogorszonej formie dla kolejnych pokoleń mieszkańców. Stosowanie wysokich standardów przez samych mieszkańców pozwala również na oddziaływanie na odwiedzających miasto europejskie gości – kurcjuszy i turystów. Tym samym istotne są działania na rzecz wewnętrznej mobilizacji społeczności miasta poprzez aktywne promowanie najlepszych wzorców.

Cel operacyjny 4.2

Wzmacnianie skuteczności ochrony środowiska

Kierunki działań

- 4.2.1 Wzajemne konsultacje urzędników w zakresie decyzji środowiskowych
- 4.2.2 Wzmocnienie współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska (np. Park Narodowy Gór Stołowych, Lasy Państwowe)
- 4.2.3 Kontynuacja działań na rzecz minimalizacji oddziaływania obiektów niskiej emisji

Idea zrównoważonego rozwoju zakłada traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywanie kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Tym samym konieczną jest integracja różnych rodzajów działań przekładających się na poziom skuteczności ochrony środowiska. Działania te powinny odnosić się zarówno do planowanych przedsięwzięć, obecnego potencjału służb ochrony środowiska, jak również neutralizacji uciążliwości środowiskowej obiektów już istniejących. W najbliższych 10 latach miasto europejskie będzie miejscem realizacji wielu przedsięwzięć po obu stronach granicy – wykorzystanie wzajemnych doświadczeń strony polskiej i strony czeskiej przy określaniu uwarunkowań środowiskowych zgody na realizację inwestycji pozwoli skuteczniej zapobiegać niepożądanym oddziaływaniom procesów rozwojowych na środowisko naturalne miasta europejskiego. Równocześnie w sferze ochrony środowiska wyzwaniem wciąż pozostają zaszłości historyczne związane z funkcjonowaniem w wymiarze lokalnym przestarzałych technologii ogrzewania, skutkujących niepotrzebną, nadmierną emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. Specyficzne położenie miasta europejskiego sprawia, że poza strukturą władz samorządowych funkcjonują inne jednostki aktywnie zaangażowane w ochronę środowiska – należy tym samym zintensyfikować działania na rzecz połączenia posiadanych potencjałów w ramach ewentualnych wspólnych przedsięwzięć.

Operativní cíl 4.1

Posílit ekologické smýšlení obyvatel

Aktivita

- 4.1.1 Společné programy ekologického vzdělávání pro děti a mládež
- 4.1.2 Propagace vzorových řešení v oblasti ekologie

V rámci ochrany ŽP se vytvářejí společné potřeby a podmínky pro integraci, což by měly dokládat společné záměry partnerů ve sféře ekologického vzdělávání a posílení ekologického smýšlení obyvatel za účelem propagace a ochrany přírodního bohatství. Tento cíl by měl vést k tvůrčímu rozvinutí zkušeností nabytých ze společných vzdělávacích aktivit tak, aby si obyvatelé od nejmladšího věku uvědomovali mimořádné přírodní kvality ve svém městě a snažili se svým každodenním postojem vytvářet podmínky pro to, aby bylo životní prostředí v nezhoršeném stavu zachováno pro příští generace. Vysoké standardy, kterým se samotní obyvatelé přizpůsobí, budou rovněž působit na návštěvníky města – lázeňské hosty a turisty. Důležité jsou tedy v tomto směru aktivity ve prospěch vnitřní mobilizace městského společenství, především aktivní propagace nejlepších vzorů.

Operativní cíl 4.2

Posílit účinnost ochrany životního prostředí

Aktivita

- 4.2.1 Vzájemné konzultace úředníků v oblasti rozhodnutí týkajících se životního prostředí
- 4.2.2 Posílení spolupráce s jednotkami odpovídajícími za ochranu životního prostředí (např. Národní park Stolové hory, Státní lesy)
- 4.2.3 Pokračování v aktivitách, které přispívají k minimalizaci dopadu objektů znečišťujících ovzduší

Myšlenka trvale udržitelného rozvoje předpokládá, že přírodní bohatství je k dispozici v omezeném množství a přírodní zdroje budou využívány tak, aby byly v dlouhodobé perspektivě zachovány funkce ekosystémů. Je tedy nutné propojit různé aktivity, které povedou k účinné ochraně ŽP. Tyto aktivity by měly být zohledněny jak v plánovaných záměrech, tak ve stávajícím potenciálu složek ochrany ŽP, ale také ve snaze zmírnit negativní dopad již existujících objektů. V následujícím desetiletí budou v evropském městě realizovány mnohé záměry na obou stranách hranic – využijeli česká i polská strana při stanovení podmínek a souhlasu s realizací investic vzájemné zkušenosti, bude možné účinněji předcházet nežádoucímu dopadu rozvojových procesů na ŽP evropského města. Výzvou v oblasti ochrany ŽP jsou rovněž pozůstatky z dřívější doby související se zastaralými technologiemi vytápění, jejichž efektem jsou nadměrné emise CO₂ a prachu do ovzduší. Kromě samosprávy působí v evropském městě i další jednotky, které se aktivně podílejí na ochraně ŽP – je tedy důležité zintenzivnit aktivity tak, aby byly jednotlivé potenciály v tomto směru propojeny a mohly být eventuálně realizovány společné záměry.

Cel operacyjny 4.3

- Zachowanie i wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego w ramach miasta europejskiego

Kierunki działań:

- 4.3.1 Wypracowanie wspólnej oferty kulturalnej
- 4.3.2 Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego

Koniecznym jest poszerzenie dotychczasowych schematów polsko-czeskiej wymiany kulturalnej (m.in. wzajemne prezentacje oparte na językach narodowych) i współpracy w dziedzinie dziedzictwa kulturowego. Wyzwaniem dla miast-partnerów jest połączenie potencjałów w sferze kultury – w tym szczególnie dążenie do wzajemnej absorpcji dorobku kulturalnego sąsiada przez interesariuszy sfery kultury (publiczne i prywatne ośrodki aktywności artystycznej). Miasto europejskie winno być centrum przenikających się kultur, znajdujących swoje odzwierciedlenie we wspólnych przedsięwzięciach artystycznych. Działania integracyjne nie będą w żadnym stopniu zagrażały dotychczasowej ofercie kulturalnej, tworząc jedynie wartość dodaną istotną z punktu widzenia odbiorców kultury (mieszkańców, kuracjuszy, turystów). Miasto europejskie to także obiekty dziedzictwa kulturowego, wymagające stałych nakładów odtworzeniowych i inwestycji podnoszących atrakcyjność ich oferty. Łączenie potencjałów wymaga by obiekty te dostosowywane były do funkcji komplementarnych w stosunku do dostępnych w obiektach partnera. Realizacja celu operacyjnego pozwoli z jednej strony na wyraźną integrację oferty kulturalnej z drugiej zaś na lepsze wykorzystanie potencjału zachowanych, unikatowych obiektów historycznych.

Operativní cíl 4.3

Zachovat a využít kulturní dědictví v rámci evropského města

Aktivity

- 4.3.1 Zpracování společné kulturní nabídky
- 4.3.2 Aktivity ve prospěch zachování kulturního dědictví

Je důležité rozšířit dosavadní schéma polsko-české kulturní výměny (mj. vzájemné prezentace v národních jazycích) a spolupráce v oblasti kulturního dědictví. Propojení potenciálů v kulturní oblasti je pro města-partnery výzvou – důležitá je zejména snaha jednotlivých zainteresovaných skupin (veřejných a soukromých umělecky aktivních center) navzájem poznat kulturní dědictví sousedů. Evropské město by mělo být centrem provázaných kultur, které se zrcadí ve společných uměleckých záměrech. Integrovaní aktivity nebudou nijak omezovat stávající kulturní nabídku, naopak z pohledu příjemců (obyvatel, lázeňských hostů, turistů) vytvoří přidanou hodnotu. Evropské město tvoří rovněž objekty kulturního dědictví, jejichž neustálá údržba vyžaduje náklady a investice, které ovšem zvýší atraktivitu jejich nabídky. Propojení potenciálů vyžaduje, aby byly jednotlivé funkce těchto objektů u partnerů komplementárně přizpůsobeny. Realizace operativního cíle na jedné straně umožní výraznou integraci kulturní nabídky, na straně druhé přispěje k lepšímu využití potenciálu dochovaných, unikátních historických objektů.

System wdrażania

1. System wdrażania Strategii

System wdrażania Strategii wykorzystywał będzie strukturę organizacyjną umiejscowioną w Urzędach Miast w Náchodzie i Kudowie oraz uwzględnił rolę pozostałych podmiotów zaangażowanych w rozwój Miasta Europejskiego. Poszczególnym elementom systemu wdrażania przyporządkowano zadania oraz odpowiednie do ich realizacji kompetencje. Określono także powiązania systemowe, występujące pomiędzy poszczególnymi elementami. Ponadto dla opracowanego systemu wdrażania zaproponowany zostanie ramowy plan działań oraz harmonogram ich realizacji.

Proponowany system wdrażania Strategii obejmuje rozwiązania umożliwiające optymalizację działań rozwojowych w Mieście Europejskim, przy uwzględnieniu skuteczności i efektywności wykorzystania zasobów organizacyjnych i finansowych.

Opierając się na modelowych systemach implementacji dokumentów strategicznych oraz strukturach organizacyjnych, które będą funkcjonować w ramach Urzędów Miast, należy powierzyć przede wszystkim zadania mające na celu inicjowanie, koordynację, finansowanie, monitoring i ewaluację działań prowadzonych przez różne jednostki zewnętrzne oraz koordynację działań prowadzonych w ramach jednostek samorządowych tworzących Miasto Europejskie. Docelowo bezpośrednio przez strukturę wdrażania umiejscowioną w ramach Urzędów Miast powinny być realizowane jedynie te działania i projekty, które ze względów organizacyjnych nie mogą być wykonywane na zewnątrz. Pozostałe projekty powinny być realizowane przez jednostki zewnętrzne, lub we współpracy z jednostkami zewnętrznymi, na wzór rozwiązań stosowanych w innych krajach UE.

Na poniższym rysunku przedstawiono proponowany schemat systemu wdrażania Strategii Miasta Europejskiego, obejmujący kluczowe podmioty funkcjonujące na poziomie strategicznym i/lub operacyjnym, wraz z powiązaniem obrazującymi przepływ informacji oraz wzajemne oddziaływanie.

System implementace

1. System implementace strategie

System implementace strategie bude vycházet z organizační struktury umístěné na městských úřadech v Náchodě a v Kudově a bude v něm zohledněna role ostatních subjektů zapojených do rozvoje evropského města. K jednotlivým prvkům systému implementace byly přiřazeny úkoly a kompetence k jejich realizaci. V rámci implementace jsou rovněž popsána systémová propojení jednotlivých prvků. K předkládanému systému implementace bude ještě navržen rámcový plán aktivit a harmonogram jejich realizace.

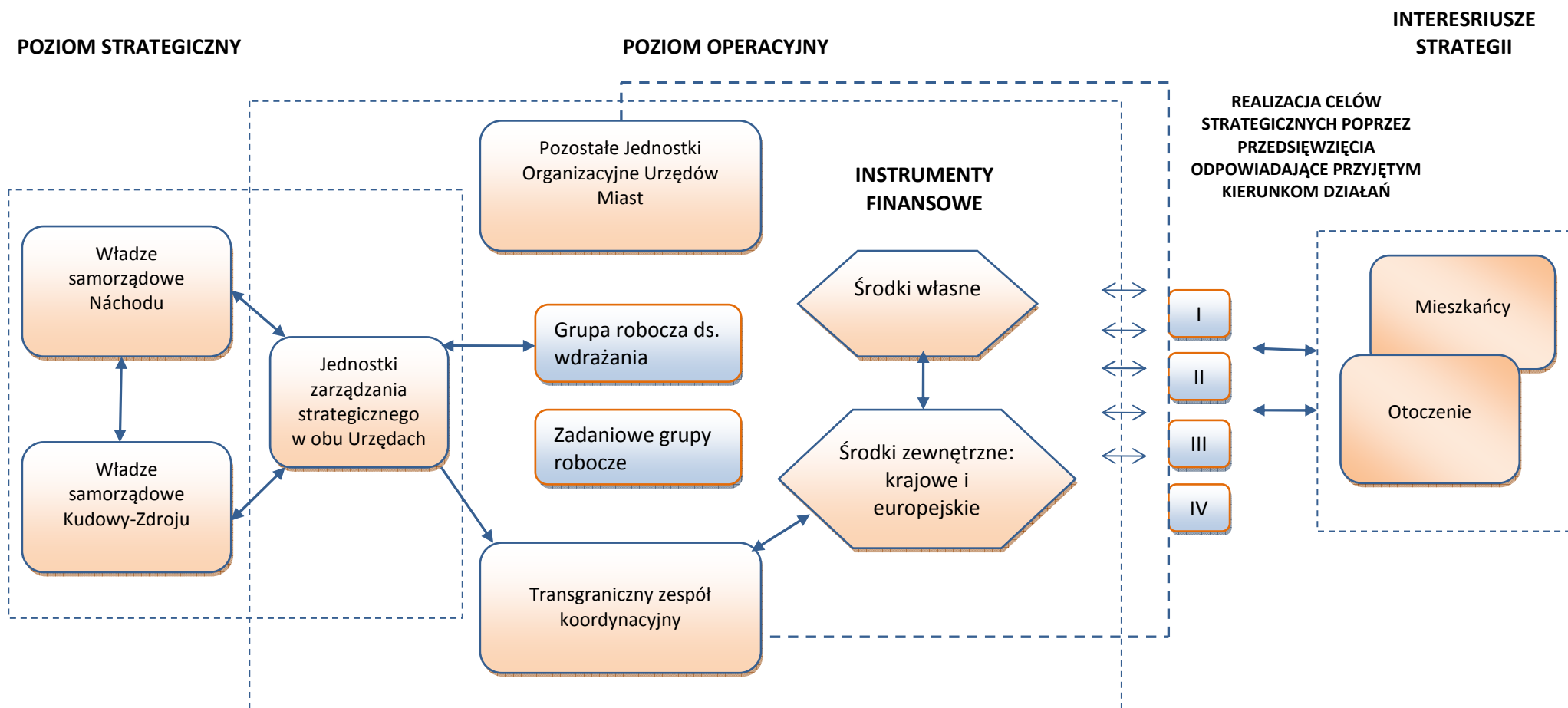
V navrhovaném systému implementace strategie jsou uvedena řešení, která umožní optimalizovat rozvojové aktivity v evropském městě za současného přihlídnutí k efektivitě využití organizačních a finančních zdrojů.

Vycházíme-li z modelových systémů implementace strategických dokumentů a z organizačních struktur v rámci jednotlivých městských úřadů, měla by být zadána realizace především těch úkolů, jejichž cílem je iniciovat, koordinovat, financovat, monitorovat a hodnotit aktivity prováděné různými externími jednotkami a dále koordinovat aktivity v rámci samosprávních jednotek, které tvoří evropské město. Přímo pomocí implementační struktury umístěné v rámci městských úřadů by měly být realizovány pouze ty aktivity a projekty, které z organizačních důvodů nemohou být řešeny externě. Ostatní projekty by měly být realizovány externími jednotkami, nebo ve spolupráci s těmito jednotkami, po vzoru řešení používaných v jiných zemích EU.

Níže představujeme navrhované schéma systému implementace strategie evropského města, které zahrnuje klíčové subjekty působící na úrovni strategické a/nebo operativní a vyobrazuje propojení a tok informací a vzájemné působení.

Rysunek. Struktura systemu wdrażania Strategii Miasta Europejskiego

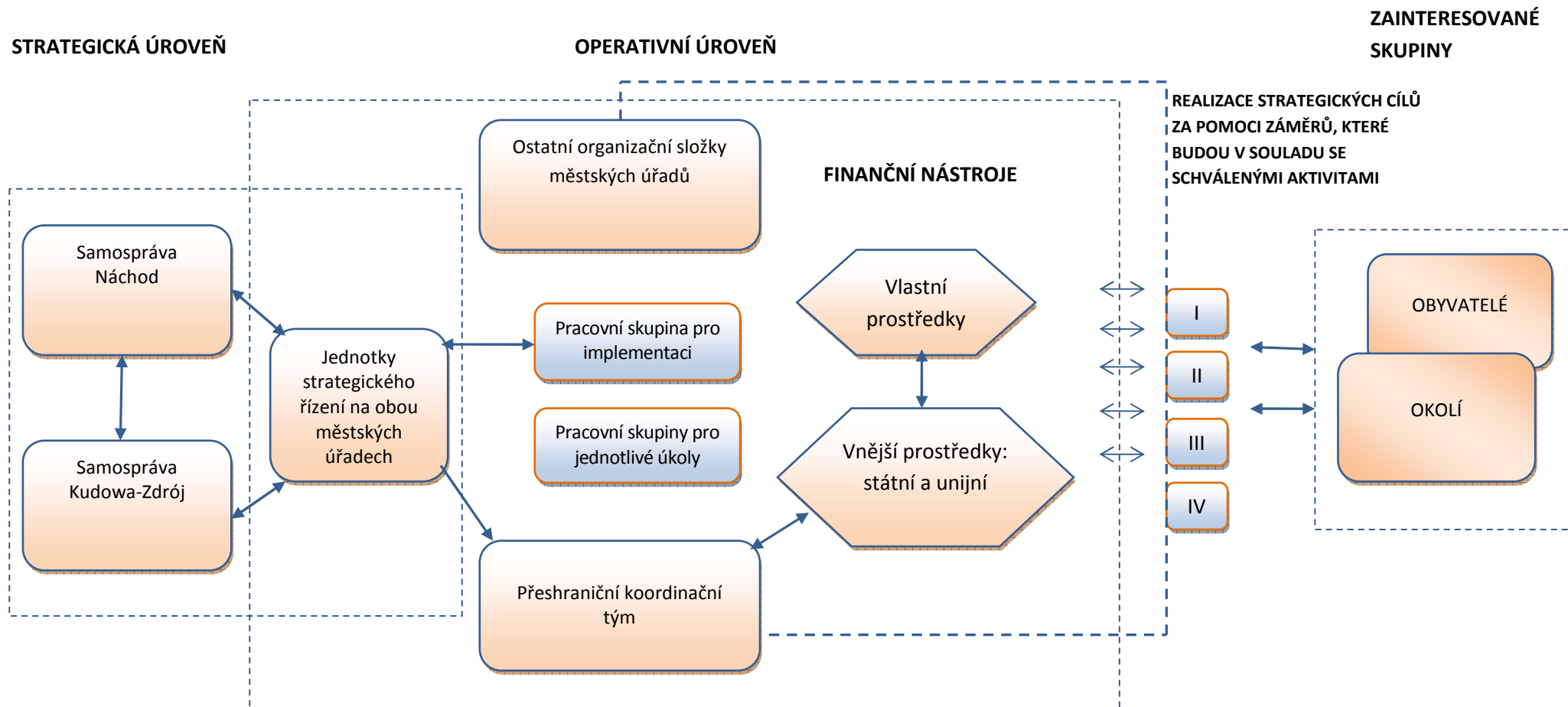

Źródło:

Opracowanie

własne

Schéma: Struktura systému implementace strategie evropského města

Zdroj: vlastní návrh

Na poziomie strategicznym wdrażaniem strategii zajmować się będą władze Partnerów, wspierane przez odpowiednie jednostki Urzędów Miast, które w zakresie swoich obowiązków posiadają Zarządzenie Strategiczne (Wydział Inwestycji i Rozwoju Miasta w Urzędzie Miasta w Náchodzie - Odbor investic a rozvoje města oraz Referat Kultury, Sportu i Promocji w Urzędzie Miasta Kudowa-Zdrój).

Kierownicy obu jednostek pełniąc powinni zwierzchnictwo nad pozostałymi jednostkami struktury Urzędów, bezpośrednio zaangażowanymi w realizację Strategii na poziomie operacyjnym. Przedstawiona koncepcja uznaje za niezbędne utworzenie Transgranicznego Zespołu Koordynacyjnego (powstałego w przyszłości na bazie obecnych zasobów ludzkich realizujących wspólne działania projektowe w ramach obu Urzędów), który będzie się zajmował sprawami związanymi z wdrażaniem celów Strategii. Funkcjonowanie jednostki odpowiedzialnej za wdrażanie Strategii w randze Zespołu jest najkorzystniejszym rozwiązaniem z punktu widzenia siły oddziaływania oraz dostępnego potencjału ludzkiego i organizacyjnego.

W celu zapewnienia spójności działań realizowanych przez nowopowstały Zespół z działalnością innych jednostek organizacyjnych Partnerów, konieczne będzie powołanie Grupy Roboczej ds. Wdrażania SME, składającej się z przedstawicieli Zespołu Koordynacyjnego oraz kierowników innych jednostek realizujących działania rozwojowe, a także fakultatywnie przedstawicieli otoczenia Strategii (np. Euroregionu Glacensis, władz regionalnych, EUWT). Ponadto, stosownie do potrzeb związanych z realizacją konkretnych działań/przedsięwzięć przewidzianych w Strategii, tworzone będą zadaniowe grupy robocze o charakterze zespołów projektowych.

Poza strukturą Urzędów Miast w realizację celów strategii (w tym odpowiadających im przedsięwzięć) zaangażowani będą kluczowi interesariusze SME – Mieszkańcy i podmioty gospodarcze.

Na strategické úrovni se budou implementací strategie zabývat orgány partnerů za podpory odpovídajících jednotek městských úřadů, jejichž úkolem je mj. strategické řízení (Odbor investic a rozvoje města MěÚ Náchod a Referát kultury, sportu a propagace UM Kudowa-Zdrój).

Vedoucí obou jednotek by měli nadzorovat ostatní struktury městských úřadů, které budou do realizace strategie na operativní úrovni přímo zapojeny. V představené koncepci se předpokládá, že vznikne přeshraniční koordinační tým (v budoucnu na základě stávajících lidských zdrojů realizujících společné projektové aktivity v rámci obou městských úřadů), který se bude věnovat záležitostem souvisejícím s implementací cílů strategie. Působení jednotky odpovídající za implementaci strategie v rámci koordinačního týmu se jeví jako nejvýhodnější řešení z hlediska působnosti a lidského a organizačního potenciálu.

Za účelem zajištění soudržnosti aktivit, jež bude nově vzniklý tým realizovat, s působením ostatních organizačních jednotek partnerů je nutné, aby vznikla pracovní skupina pro implementaci strategie, kterou budou tvořit představitelé koordinačního týmu a vedoucí dalších jednotek realizujících rozvojové aktivity. Fakultativně budou v rámci pracovní skupiny působit zástupci jednotek z bližšího okolí strategie (např. Euroregionu Glacensis, regionálních orgánů, ESÚS). A podle potřeb souvisejících s realizací konkrétních aktivit/záměrů, které strategie předpokládá, budou vznikat pracovní skupiny pro jednotlivé úkoly, které budou fungovat jako projektové týmy.

Do realizace cílů stanovených ve strategii (včetně odpovídajících záměrů) budou kromě struktury městských úřadů zapojeny rovněž klíčové zainteresované skupiny – obyvatelé a ekonomické subjekty.

Przedstawiony powyżej system wdrażania pozwala na wyodrębnienie trzech rodzajów działań służących implementacji Strategii:

Działania realizowane w ramach Urzędów Miast:

- inicjowanie programów, projektów i działań mających na celu wdrożenie SME,
- konsultowanie i pozyskiwanie opinii w sprawie ww. programów, projektów i działań,
- przygotowywanie programów i projektów własnych,
- przygotowywanie konkursów i przetargów na projekty realizowane przez podmioty zewnętrzne,
- ocena i wybór zgłaszanych propozycji projektów,
- realizacja programów i projektów własnych,
- finansowanie i nadzór nad projektami realizowanymi przez jednostki zewnętrzne,
- organizowanie monitoringu i ewaluacji Strategii,
- koordynacja działań prowadzonych w ramach Urzędów Miast, mających wpływ na realizację celów określonych w SME (w ramach Grupy Roboczej),
- inicjowanie i koordynacja działań prowadzonych przez instytucje zewnętrzne,
- opracowywanie Planów Wykonawczych SME na kolejne okresy trzyletnie,
- organizowanie okresowych przeglądów SME oraz ewentualna aktualizacja jej celów.

Działania realizowane w ramach Urzędów Miast we współpracy z partnerami zewnętrznymi:

- konsultowanie i pozyskiwanie opinii w sprawie działań, programów SME,
- przygotowywanie projektów partnerskich,
- realizacja projektów partnerskich,
- promocja SME,
- monitoring SME,
- ewaluacja SME,
- koordynacja działań prowadzonych przez instytucje zewnętrzne,
- inicjowanie projektów realizowanych przez instytucje zewnętrzne,
- współdziałanie przy okresowych przeglądach SME oraz aktualizacji jej celów.

Działania /projekty realizowane przez podmioty zewnętrzne:

Wszelkie przedsięwzięcia realizowane przez otoczenie Strategii, przyczyniające się do osiągnięcia celów SME.

Realizacja powyższych działań przebiegać będzie w oparciu o:

- czteroletni cykl (2015-2018) realizacji projektów zaplanowanych na etapie tworzenia Strategii i w niej wskazanych
- dwa trzyletnie cykle (2019-2021 oraz 2021-2024) związane z realizacją kolejnych **Planów Wykonawczych do SME**, zawierających konkretne inicjatywy przewidziane do implementacji w kolejnych okresach.

Výše představený systém implementace umožňuje oddělit tři druhy aktivit, pomocí kterých bude strategie implementována:

Aktivity realizované na úrovni městských úřadů:

- iniciativa ve vytváření programů, projektů a aktivit, jejichž cílem je implementace SEM
- konzultace a získávání názorů na výše zmíněné programy, projekty a aktivity
- příprava vlastních programů a projektů
- příprava konkurzů a výběrových řízení na projekty realizované externími subjekty
- hodnocení a výběr přihlášených návrhů projektů
- realizace vlastních programů a projektů
- financování a dohlížení na projekty realizované externími jednotkami
- organizace monitoringu a evaluace strategie
- koordinace aktivit vedených na úrovni městských úřadů, které mají vliv na realizaci cílů stanovených v SEM (v rámci pracovní skupiny)
- iniciativa a koordinování aktivit prováděných externími institucemi
- vypracování prováděcích plánů SEM na další tříletá období
- organizační zajištění pravidelných kontrol SEM a případná aktualizace jejich cílů

Aktivity realizované na úrovni Městských úřadů ve spolupráci s externími partnery:

- konzultace a získávání informací ohledně aktivit, programů SEM
- příprava partnerských projektů
- realizace partnerských projektů
- propagace SEM
- monitoring SEM
- evaluace SEM
- sladění aktivit realizovaných externími institucemi
- iniciování projektů realizovaných externími institucemi
- spolupráce na pravidelných kontrolách SEM a aktualizaci jejich cílů

Aktivity /projekty realizované externími subjekty:

Veškeré záměry realizované skupinami zapojenými do implementace strategie, které povedou k dosažení cílů SEM.

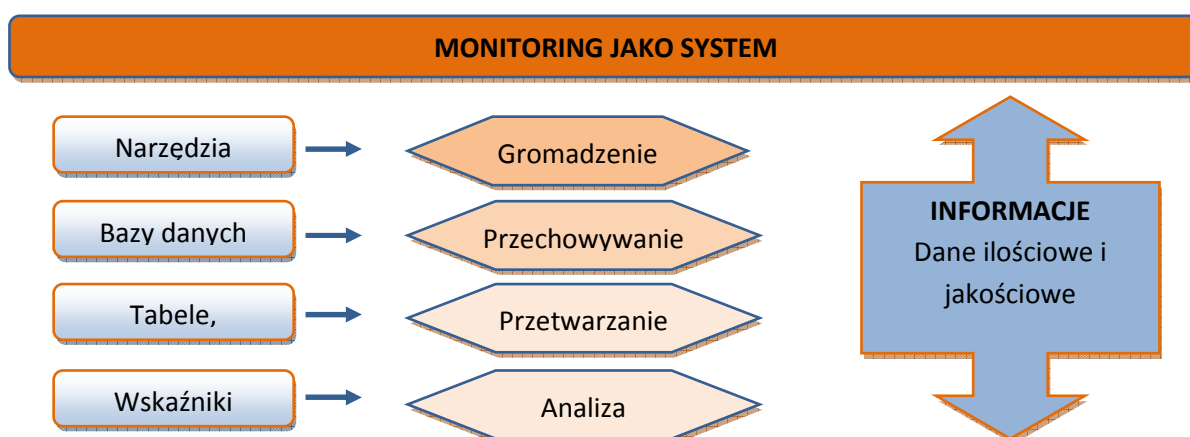
Realizace výše uvedených aktivit bude probíhat v souladu s:

- čtyřletým cyklem (2015–2018) realizací projektů plánovaných a zmíněných ve fázi tvorby strategického dokumentu
- dvěma tříletými cykly (2019–2021 a 2021–2024) souvisejícími s realizací dalších **prováděcích plánů SEM**, které budou obsahovat konkrétní iniciativy, jejichž implementace se předpokládá v dalším období.

2. System monitoringu i ewaluacji

System monitoringu uwzględnia szereg elementów, wynikających z konieczności zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych, ich analizy w oparciu o przyjęte wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych oraz wyznaczonych kierunków działań. Monitoring wykorzystywany jest przede wszystkim w zarządzaniu procesem wdrażania – umożliwia obserwację i reagowanie na zmieniające się czynniki zewnętrzne i wewnętrzne w stosunku do procesu wdrażania. Ponadto jest on podstawowym źródłem danych do badań ewaluacyjnych.

Rysunek. Istota systemu monitoringu

Źródło: Opracowanie na podstawie: Alicja Zajączkowska, *Monitoring na potrzeby wdrażania projektu - artykuł w ramach projektu „Postaw na jakość – ewaluacja jako narzędzie zarządzania projektami w instytucjach publicznych zajmujących się polityką społeczną”* Warszawa 2008

Monitoringiem powinny zostać objęte postępy w realizacji SME w zakresie celów strategicznych i operacyjnych - analiza wskaźników realizacji celów i działań zapisanych w Strategii oraz w Planach Wykonawczych na poziomach: produktów, rezultatów, oddziaływania.

Wskaźniki w ramach monitoringu powinny być weryfikowane poprzez porównywanie wartości bazowych, czyli wartości z roku rozpoczęcia prac nad SME, tj. 2013 z wartościami, jakie przyjmie się za właściwe dla uznania danego celu za spełniony (wartość docelowa).

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację monitoringu wdrażania Strategii powinien być Transgraniczny Zespół Koordynacyjny. Pomiar wskaźników powinien odbywać się corocznie i być wykonywany przez TZK (z wykorzystaniem pomocy innych służb w Urzędach Miast). Mierzenie niektórych wskaźników może odbywać się drogą zamówienia publicznego i być realizowane przez wykonawcę zewnętrznego. Istotnym elementem raportów monitoringowych powinny być uwagi odnośnie stopnia realizacji poszczególnych celów w kontekście oszacowanych wskaźników bazowych i docelowych oraz kamieni milowych ich realizacji. Raporty z monitoringu powinny być poddawane pod dyskusję na forum obu Rad Miejskich (w tym właściwych Komisji).

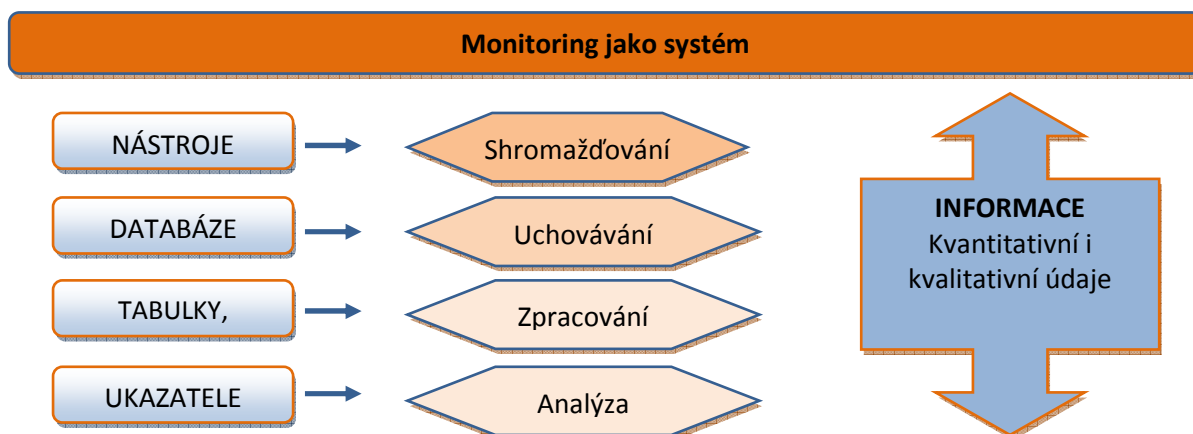
Ewaluacja Strategii powinna się odbywać systematycznie i w takich odstępach czasu, aby możliwe było wdrożenie rekomendacji z nich wynikających. Wytyczne do ewaluacji zawiera poniższa tabela.

2. Systém monitoringu a evaluace

V systému monitoringu je zohledněna řada prvků vyplývajících z nezbytnosti sběru, shromáždění a zpracování údajů, jejich analýzy vycházející ze schválených ukazatelů dosažení strategických a operativních cílů a ze stanovených aktivit. Monitorig je využíván především v řízení procesu implementace – umožňuje sledovat a reagovat na změny vnějších i vnitřních faktorů ovlivňujících proces implementace. Je to navíc základní zdroj údajů k evaluaci.

Schéma: Podstata systému monitoringu

Zdroj: Zpracováno na základě článku Alicje Zajczkowské *Monitoring pro potřeby implementace projektu vypracovaného v rámci projektu „Vsad’ na kvalitu – evaluace jako nástroj řízení projektů ve veřejných institucích pracujících v sociální politice“ („Postaw na jakość – ewaluacja jako narzędzanie zarządzenia projektami w instytucjach publicznych zajmujących się polityką społeczną“)*, Warszawa 2008.

Monitoring by se měl týkat pokroků v realizaci SEM v oblasti strategických a operativních cílů – analýza ukazatelů realizace cílů a aktivit popsaných ve strategii a v prováděcích plánech, a to na úrovni: výstupů, výsledků, dopadů.

Ukazatele by měly být v průběhu monitoringu ověřovány srovnáním výchozích hodnot z roku 2013, kdy byly zahájeny práce na SEM, s hodnotami, na základě kterých bude daný cíl uznán za splněný (cílová hodnota).

Na monitoring implementace strategie by měl dohlížet Přeshraniční koordinační tým (PKT). Srovnání ukazatelů by mělo probíhat každý rok a měl by je provést PKT (za pomoci dalších složek z městských úřadů). Měření některých ukazatelů může probíhat cestou veřejné zakázky a může je zrealizovat externí dodavatel. Podstatnou součástí monitorovacích zpráv by měly být poznámky o stavu realizace jednotlivých cílů v kontextu odhadovaných základních a cílových ukazatelů a milníků jejich realizace. Monitorovací zprávy by měly být předloženy k diskusi na zasedání obou městských zastupitelstev (včetně příslušných komisí).

Evaluace strategie by měla probíhat systematicky a v takovém časovém rozmezí, aby bylo možné implementovat doporučení vzešlá v průběhu hodnocení. Poznámky k provádění evaluace jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabela. Wytyczne do ewaluacji

Obszar ewaluacji	Systematyka badań	Kluczowe pytania ewaluacyjne	Proponowane metody/ techniki badawcze
Ocena metodyki wdrażania SME	Co 3 lata, przed aktualizacją Planu Wykonawczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy powołano w struktury wdrażające i monitorujące SME? Czy ta struktura ma charakter trwały? 2. Czy właściwie przyporządkowano do poszczególnych elementów struktury zadania i uprawnienia? 3. Czy działania struktur wdrażających i monitorujących są efektywne i skuteczne? 4. Jakie problemy występują w procesie zarządzania i monitorowania SME? 5. Czy baza wskaźników opracowana na potrzeby strategii umożliwia jej skuteczne monitorowanie? 	Analiza danych wtórnych oraz badania za pomocą metod badań socjologicznych – zaleca się ewaluację zewnętrzną
Ocena efektywności realizacji Planu Wykonawczego o SME	Co 3 lata, przed aktualizacją Planu Wykonawczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy projekty mieszczą się w priorytetach i zadaniach zdefiniowanych w Strategii? W jakim stopniu? 2. Czy projekty układają się w spójną całość i przyczyniają do realizacji celów strategicznych (zwłaszcza na poziomie oddziaływania)? 3. Czy działania realizowane lub przewidziane w ramach projektów pozwolą skutecznie realizować zamierzenia i ostatecznie osiągnąć oczekiwane oddziaływanie? 4. Czy rezultaty projektów będą miały charakter trwały i będą funkcjonować także po zakończeniu projektów i ustaniu finansowania? 5. Czy projekty odwołują się do współpracy z innymi projektami realizowanymi w ramach wdrażania SME? Czy wykorzystują ich wyniki, tworzą wspólne działania oraz podejmują działania komplementarne? 	Badania danych wtórnych – zaleca się ewaluację wewnętrzną
Ocena dotychczasowego stanu wdrażania SME	Co roku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaki jest poziom rozwoju Miasta Europejskiego? 2. Jaki jest poziom poszczególnych wskaźników realizacji celów SME? 3. Jak zmienił się poziom realizacji wskaźników w stosunku do roku poprzedniego? 4. Jaka jest skuteczność realizacji SME w stosunku do poprzedniego badanego okresu? 	Analiza danych wtórnych oraz badania za pomocą technik socjologicznych – zaleca się ewaluację wewnętrzną ze zleceniem badań zewnętrznemu wykonawcy w przypadku wskaźników, które należy zmierzyć za pomocą metod badań socjologicznych

Źródło: Opracowanie własne

Tabulka: Poznámky k evaluaci

Hodnocená oblast	Systematika práce	Klíčové hodnotící otázky	Navrhované metody / techniky výzkumu
Hodnocení metodiky implementace SEM	Každé 3 roky, před aktualizací prováděcího plánu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Byla vymezena struktura pro implementaci a monitoring SEM? A má trvalý charakter? 2. Byly v rámci této struktury správně vymezeny úkoly a pravomoci? 3. Je působení struktur v rámci implementace a monitoringu účinné? 4. Jaké problémy se při řízení a monitoringu SEM vyskytly? 5. Umožňuje přehled ukazatelů vytvořený pro potřeby strategie její účinný monitoring? 	Druhotná analýza a výzkum pomocí metod sociologického průzkumu – doporučujeme externí analýzu
Hodnocení účinnosti realizace prováděcího plánu SEM	Každé 3 roky, před aktualizací prováděcího plánu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpovídají projekty prioritám a úkolům definovaným ve strategii? Do jaké míry? 2. Tvoří projekty jednotlý celek a přispívají k realizaci strategických cílů (zejména na úrovni dopadu)? 3. Umožní aktivity realizované nebo předpokládané v rámci projektů účinně uskutečňovat záměry a dosáhnout očekávaného dopadu? 4. Budou výsledky projektů trvalé a budou platit rovněž po skončení projektů a financování? 5. Navazují projekty na jiné projekty realizované v rámci implementace SEM? Využívají jejich výsledky, snaží se vytvářet společné aktivity a doplňující aktivity? 	Druhotná analýza – doporučujeme interní analýzu
Hodnocení dosavadního stavu implementace SEM	Každý rok	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaká je úroveň rozvoje evropského města? 2. Jaká je úroveň jednotlivých ukazatelů realizace cílů SEM? 3. Jak se změnila úroveň realizace ukazatelů ve srovnání s loňským rokem? 4. Jaká je účinnost realizace SEM ve srovnání s předchozím obdobím? 	Druhotná analýza a výzkum pomocí sociologických technik – doporučujeme interní evaluaci a v případě ukazatelů, které by měly být změřeny pomocí metod užívaných při sociologickém průzkumu, objednat výzkum u externího vykonavatele

Zdroj: Vlastní návrh

Do najczęściej wykorzystywanych kryteriów ewaluacji strategii, zalecanych do wykorzystania także w przypadku SME, należą:

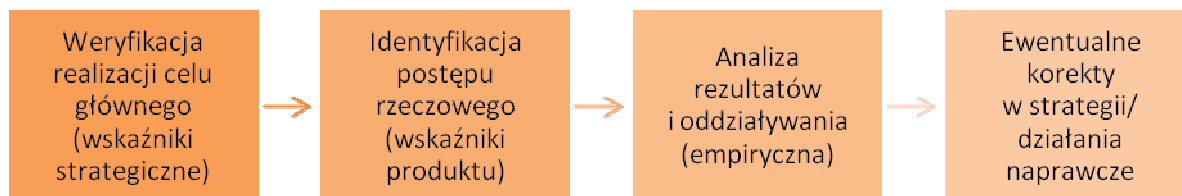
1. Trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele strategii odpowiadają zidentyfikowanym problemom Miasta Europejskiego.
2. Skuteczność – pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele strategii zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
3. Trwałość – pozwala ocenić zdolność do utrzymania się w czasie efektów osiągniętych dzięki wdrożeniu strategii.

W proces ewaluacji zaangażowane będą następujące struktury systemu wdrażania:

1. Władze Miast,
2. Kierownicy Jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie strategiczne w Urzędach Miast,
3. Grupa Robocza ds. Wdrażania SME,
4. Transgraniczny Zespół Koordynacyjny.

Raporty ewaluacyjne przygotowywane będą przez Transgraniczny Zespół Koordynacyjny (przy ewentualnym współdziałaniu z wykonawcą zewnętrznym), a następnie opiniowane na poziomie operacyjnym systemu wdrażania (Kierownicy Jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie strategiczne w Urzędach Miast, Grupa Robocza ds. Wdrażania SME) i poziomie strategicznym (Rady Miasta). Raporty wraz z opiniami przedstawiane będą Władzom Miast.

System wskaźników i monitoring wskaźników

Główne założenia:

- Koncentracja na realizacji celu głównego
- Szczegółowe monitorowanie realizacji założeń rzeczowych Strategii
- Postrzeganie efektów realizacji celów strategicznych i operacyjnych przez pryzmat empirii, a nie liczb
- Brak konieczności prowadzenia dodatkowych badań własnych i zleconych (źródła danych: dane wtórne, raporty grup roboczych powołanych do realizacji projektów)
- Brak konieczności powoływania osobnego zespołu monitorującego (dopuszczalny monitoring w oparciu o Transgraniczny Zespół Koordynacyjny)

K nejčastěji používaným kritériím evaluace strategie, jejichž použití se doporučuje rovněž v případě SEM, se řadí:

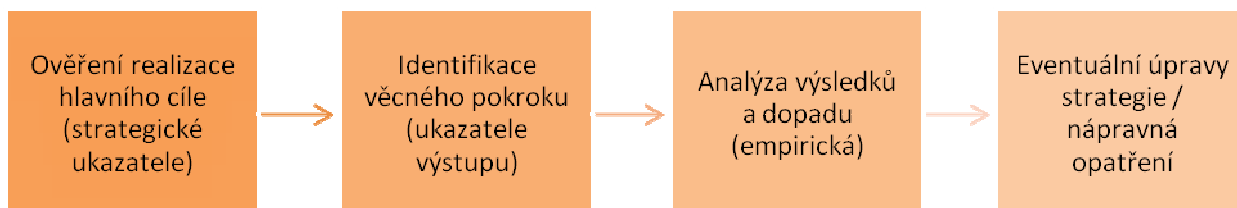
1. Výstižnost – umožňuje ohodnotit, do jaké míry odpovídají přijaté strategické cíle stanoveným problémům evropského města
2. Účinnost – umožňuje ohodnotit, do jaké míry byly naplněny strategické cíle popsané ve fázi programování
3. Udržitelnost – umožňuje ohodnotit, zda je možné výsledky, jichž bylo implementací strategie dosaženo, udržet

Procesu evaluace se budou účastnit následující struktury systému:

1. Orgány měst
2. Vedoucí jednotek odpovědných za strategické řízení v rámci městských úřadů
3. Pracovní skupina pro implementaci SEM
4. Přeshraniční koordinační tým

Hodnotící zprávy bude připravovat přeshraniční koordinační tým (možná je součinnost s externím vykonavatelem), následně proběhne jejich připomínkování na operativní úrovni systému implementace (vedoucí jednotek odpovědných za strategické řízení v městských úřadech, pracovní skupina pro implementaci SEM) a na úrovni strategické (obecní rady). Zprávy s připomínkami budou představeny orgánům měst.

SYSTÉM UKAZATELŮ A JEJICH MONITORING

Hlavní předpoklady:

- Koncentrace na realizaci hlavního cíle
- Podrobný monitoring realizace věcných předpokladů strategie
- Vnímání efektů realizace strategických a operativních cílů z hlediska zkušeností, nikoli čísel
- Není nutné provádět dodatečný výzkum – vlastní nebo pověřený (zdroje údajů: sekundární data, zprávy pracovních skupin vytvořených pro potřeby realizace projektů)
- Není nutné ustanovit samostatný monitorující tým (přípustný monitoring opírající se o práci přeshraničního koordinačního týmu)

3. Narzędzia finansowania Strategii

Główne źródło zewnętrznego współfinansowania obok środków pochodzących z budżetów państw krajów Miasta Europejskiego oraz bezpośrednio od jednostek samorządu miast Kudowa i Náchod (budżet państw, budżet państwowych funduszy celowych, budżet innych państwowych podmiotów sektora finansów publicznych, budżet jednostek samorządu terytorialnego), stanowiąc będą fundusze europejskie realizowane poprzez programy na poziomie regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym, finansujące działalność ukierunkowaną na współpracę, bądź tworzenie warunków dla rozwoju takiej współpracy. W latach 2007-2013 istniała szansa na współfinansowanie projektów współpracy transgranicznej, a w latach 2014-2020 należy spodziewać się tożsamego wsparcia, co związane będzie z rzeczywistą możliwością wsparcia projektów mających na celu rozwój miasta Europejskiego.

Wsparcie w ramach funduszy europejskich kierowane będzie na różnego rodzaju przedsięwzięcia, zarówno wspólne jak i realizowane odrębnie, jednak mające na celu rozwój miasta Europejskiego, w tym na rozwój infrastruktury, zasobów ludzkich itp. Wśród zagranicznych środków wsparcia realizacji strategii należy wyróżnić:

- Europejskie fundusze strukturalne przeznaczone na realizację polityki spójności: w kolejnym okresie programowania 2014-2020 zostały przygotowane nowe programy, które będą współfinansowane z europejskich funduszy - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Rybackiego.

W ramach powyższych wsparcie w Polsce będzie możliwe do uzyskania z następujących programów:

- Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa
- Program Operacyjny Współpracy Ponadnarodowej Europa Środkowa

W ramach powyższych wsparcie będzie możliwe do uzyskania w Czechach z następujących programów:

- Program Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2014-2020
- Program Operacyjny Przedsiębiorczości i innowacji dla konkurencyjności
- Program Operacyjny Badań i Edukacji
- Program Operacyjny Zatrudnienie
- Program Operacyjny Transport
- Program operacyjny Środowisko
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna
- Rybacki Program Operacyjny 2014-2020
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Program Operacyjny Współpracy Ponadnarodowej Europa Środkowa
- Program Operacyjny Współpracy Ponadnarodowej Dunaj

- środki pochodzące z kredytów międzynarodowych instytucji finansowych,
- inne środki europejskie, w tym:
  - środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
  - środki Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (Swiss Contribution),

3. Finanční nástroje strategie

Kromě prostředků ze státních rozpočtů zemí evropského města a prostředků pocházejících přímo od samosprávních jednotek Náchoda a Kudowy (státní rozpočet, rozpočet státních fondů, rozpočet jiných státních subjektů ze sektoru veřejných financí, rozpočet jednotek územní samosprávy) budou hlavní zdrojem externího spolufinancování evropské fondy. Podpora bude realizována prostřednictvím programů na regionální, státní a mezinárodní úrovni. Tyto programy financují aktivity podporující spolupráci nebo tvorbu podmínek pro její rozvoj. V letech 2007–2013 byly spolufinancovány projekty přeshraniční spolupráce, v letech 2014–2020 můžeme očekávat stejný přístup, existuje tedy reálná možnost podpory projektů, jejichž cílem bude rozvoj evropského města.

Podpora v rámci evropských fondů bude určena k financování různých záměrů, a to jak společných, tak realizovaných samostatně, jejichž cílem však vždy bude rozvoj evropského města včetně rozvoje infrastruktury, lidských zdrojů atp. Ze zahraničních prostředků podpory realizace strategie jmenujme:

- evropské strukturální fondy určené na realizaci kohezní politiky: pro programovací období 2014–2020 byly připraveny nové programy, které budou spolufinancovány z následujících evropských fondů – Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský rybářský fond.

Ze zmíněných fondů bude v Polsku možné získat podporu prostřednictvím následujících programů:

- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2014–2020
- Regionální operační program Dolnoslezského vojvodství 2014–2020
- OP Infrastruktura a životní prostředí
- OP Inteligentní rozvoj
- OP Věda, vzdělávání, rozvoj
- OP Digitální Polsko
- OP Nadnárodní spolupráce Střední Evropa

Ze zmíněných fondů bude v České republice možné získat podporu prostřednictvím následujících programů:

- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika-Polská republika 2014–2020
- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání
- OP Zaměstnanost
- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- Integrovaný regionální operační program
- OP Technická pomoc
- OP Rybářství 2014–2020
- Program rozvoje venkova
- OP Nadnárodní spolupráce Central Europe
- OP nadnárodní spolupráce Danube
- prostředky z půjček mezinárodních finančních institucí
- další evropské prostředky:
  - prostředky z Norských fondů a fondů EHP
  - prostředky z Programu švýcarsko-polské spolupráce (Swiss Contribution)

Rekomendowane obszary wsparcia

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.1 Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego obu miast
Kierunek działań	1.1.1 Uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego
Działanie (projekt)	Bieżące konsultacje projektów planów zagospodarowania przestrzennego
Opis	Projekt przewiduje wykonanie co najmniej 4 uzgodnień w zakresie planowania przestrzennego, które przyczynią się do ujednoczenia przestrzeni miasta europejskiego. Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba uzgodnionych projektów w zakresie planowania przestrzennego – 4 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.1 Zacieśnienie współpracy w zakresie planowania przestrzennego obu miast
Kierunek działań	1.1.2. Realizacja wspólnych projektów (w obszarze planowania/zagospodarowania przestrzennego)
Działanie (projekt)	Warsztaty konsultacyjne dotyczące wymiany doświadczeń i planowanych działań w zakresie zagospodarowania przestrzennego
Opis	Projekt zakłada zorganizowanie co najmniej 4 warsztatów w zakresie zagospodarowania przestrzennego, podczas których dokonana zostanie wymiana doświadczeń oraz konsultacje działań w tym obszarze. Szacunkowa wartość: 1000 euro Proponowany okres realizacji: 2015 - 2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zrealizowanych warsztatów – 4 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.2 Zmniejszenie uciążliwości transgranicznego tranzytowego połączenia transportowego
Kierunek działań	1.2.1 Wspólne oddziaływanie na podmioty kształtujące i wdrażające krajowe polityki w obszarze transportu
Działanie (projekt)	Przygotowanie wspólnego stanowiska interesariuszy miasta europejskiego w zakresie problematyki ruchu tranzytowego
Opis	Projekt przewiduje konsultacje oraz opracowanie dokumentu mającego na celu wypracowanie wspólnego rozwiązania w zakresie ruchu tranzytowego. Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015 r.
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba dokumentów opracowanych wspólnie przez partnerów – 1 szt.

Doporučené oblasti podpory

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.1 Navázat užší spolupráci v oblasti územního plánování obou měst
Aktivity:	1.1.1 Koordinace v projednávání územních plánů
Aktivity (projekt)	Probíhající konzultace návrhů územních plánů
Popis	Projekt předpokládá odsouhlasit alespoň 4 návrhy v oblasti územního plánování, které povedou ke sjednocení prostoru evropského města. Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet odsouhlasených návrhů v oblasti územního plánování – 4 ks

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.1 Navázat užší spolupráci v oblasti územního plánování obou měst
Aktivity:	1.1.2 Realizace společných projektů (v oblasti územního plánování)
Aktivity (projekt)	Konzultační workshopy o výměně zkušeností a plánovaných aktivitách v oblasti územního plánování
Popis	Projekt předpokládá uskutečnění alespoň 4 pracovních setkání na téma územní plánování, při kterých dojde k výměně zkušeností a konzultacím aktivit v této oblasti. Odhadovaná částka: 1000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zrealizovaných workshopů – 4

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.2 Zmírnit dopad přeshraniční tranzitní dopravy
Aktivity:	1.2.1 Společné působení na subjekty, které se podílejí na tvorbě a implementaci státní dopravní politiky
Aktivity (projekt)	Příprava společného postoje zainteresovaných skupin v rámci evropského města v oblasti problematiky tranzitní dopravy
Popis	Projekt předpokládá konzultace a zpracování dokumentu, jehož cílem bude návrh společného řešení v oblasti tranzitní dopravy. Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet dokumentů, které partneři společně vypracují – 1

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.2 Zmniejszenie uciążliwości transgranicznego tranzytowego połączenia transportowego
Kierunek działań	1.2.2 Stałe gromadzenie i udostępnianie aktualnych danych analitycznych związanych z intensywnością i oddziaływaniem ruchu tranzytowego na Miasto Europejskie
Działanie (projekt)	Opracowanie corocznych raportów dot. uciążliwości i oddziaływania ruchu tranzytowego na miasto europejskie
Opis	Szacunkowa wartość: netto 1000 euro/rok Proponowany okres realizacji: corocznie
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba dokumentów opracowanych wspólnie przez partnerów – 5 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.3 Planowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji usług publicznych
Kierunek działań	1.3.1 Identyfikacja obszarów wdrażania wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych
Działanie (projekt)	Opracowanie katalogu obszarów współpracy w zakresie usług publicznych
Opis	Szacunkowa wartość: 1000 euro Proponowany okres realizacji: 2015 r.
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba dokumentów opracowanych wspólnie przez partnerów – 1 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.3 Planowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji usług publicznych
Kierunek działań	1.3.2 Realizacja projektów pilotażowych
Działanie (projekt)	Podjęcie realizacji działań pilotażowych w kierunkach wyznaczonych w katalogu obszarów współpracy w zakresie usług publicznych
Opis	Szacunkowa wartość: 10 000 euro/projekt Proponowany okres realizacji: 2016 /2018 r.
Źródła finansowania	środki własne i fundusz mikroprojektów
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zrealizowanych projektów pilotażowych – 2 szt.

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.2 Zmírnit dopad přeshraniční tranzitní dopravy
Aktivity:	1.2.2 Stálý sběr a zpřístupnění aktuálních analytických dat souvisejících s intenzitou a dopadem tranzitní dopravy v evropském městě
Aktivity (projekt)	Každoroční zpracování zpráv o dopadu tranzitní dopravy na evropské město
Popis	Odhadovaná částka: 1000 EUR/rok Navrhované období realizace: každý rok
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet dokumentů, které partneři společně vypracují – 5

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.3 Plánovat společné záměry v oblasti realizace veřejných služeb
Aktivity:	1.3.1 Určení oblastí implementace společných záměrů ve sféře veřejných služeb
Aktivity (projekt)	Zpracování katalogu oblastí spolupráce ve sféře veřejných služeb
Popis	Odhadovaná částka: 1000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet dokumentů, které partneři vypracují společně – 1

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.3 Plánovat společné záměry v oblasti realizace veřejných služeb
Aktivity:	1.3.2 Realizace pilotních projektů
Aktivity (projekt)	Zahájení realizace pilotních aktivit v oblastech popsaných v katalogu oblastí spolupráce ve sféře veřejných služeb
Popis	Odhadovaná částka: 10 000 EUR/projekt Navrhované období realizace: 2016/2018
Zdroje financování	vlastní prostředky a fond mikroprojektů
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zrealizovaných pilotních projektů – 2

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.3 Planowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie realizacji usług publicznych
Kierunek działań	1.3.3 Tworzenie warunków do zacieśniania współpracy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć w zakresie usług publicznych
Działanie (projekt)	Pozyskanie usług zewnętrznych niezbędnych do uruchomienia projektów pilotażowych
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro/projekt Proponowany okres realizacji: 2016/2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba usług zewnętrznych – 2 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.4 Podniesienie jakości układu komunikacyjnego wewnątrz Miasta Europejskiego
Kierunek działań	1.4.1 Poprawa stanu dróg lokalnych
Działanie (projekt)	Modernizacja dróg wewnątrz Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 500 000 euro Proponowany okres realizacji: 2016-2018 rok
Źródła finansowania	środki własne i EWT PL - CZ
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zmodernizowanych odcinków drogowych – 4 szt.

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.4 Podniesienie jakości układu komunikacyjnego wewnątrz Miasta Europejskiego
Kierunek działań	1.4.2 Doskonalenie oferty i promocja transportu publicznego
Działanie (projekt)	Spotkania z podmiotami branży usług transportu osobowego i obecnymi/ potencjalnymi pasażerami
Opis	Szacunkowa wartość: 1000 euro Proponowany okres realizacji: 2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba spotkań z interesariuszami strategii – 2 szt.

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.3 Plánovat společné záměry v oblasti realizace veřejných služeb
Aktivity:	1.3.3 Vytváření podmínek pro těsnější spolupráci při realizaci společných záměrů v oblasti veřejných služeb
Aktivity (projekt)	Získat externí služby nutné pro rozjezd pilotních projektů
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR/projekt Navrhované období realizace: 2016/2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet externích služeb – 2

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.4 Zvýšit kvalitu dopravního uspořádání v rámci evropského města
Aktivity:	1.4.1 Zlepšení stavu místních komunikací
Aktivity (projekt)	Modernizace komunikací v evropském městě
Popis	Odhadovaná částka: 500 000 EUR Navrhované období realizace: 2016–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚS PL – CZ
Ukazatele	Výstupy projektu: počet modernizovaných úseků silnic – 4

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.4 Zvýšit kvalitu dopravního uspořádání v rámci evropského města
Aktivity:	1.4.2 Zlepšování nabídky a propagace veřejné dopravy
Aktivity (projekt)	Setkání se subjekty ze sféry osobní dopravy a se stávajícími/potenciálními cestujícími
Popis	Odhadovaná částka: 1000 EUR Navrhované období realizace: 2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet setkání se zainteresovanými skupinami strategie – 2

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Nachod
Cel operacyjny	1.5 Poprawa bezpieczeństwa miasta europejskiego Kudowa -Nachod
Kierunek działań	1.5.1 Wsparcie kontroli bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego
Działanie (projekt)	Wspólne działania służb, wzajemna wymiana informacji, specjalistyczne i językowe przygotowanie jednostek policji celem efektywniejszej współpracy przy kontrolowaniu przestrzegania przepisów ruchu drogowego
Opis	Szacunkowa wartość: 200000 euro Proponowany okres realizacji: 2016-2020
Źródła finansowania	Środki EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań - 20 zakup wyposażenia technicznego

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Nachod
Cel operacyjny	1.5 Poprawa bezpieczeństwa miasta europejskiego Kudowa -Nachod
Kierunek działań	1.5.2 Wsparcie współpracy jednostek odpowiadających za bezpieczeństwo przy przeciwdziałaniu, wykrywaniu i ściganiu przestępstw
Działanie (projekt)	Wspólne działania służb, wzajemna wymiana informacji, specjalistyczne i językowe przygotowanie jednostek policji celem efektywniejszej współpracy przy przeciwdziałaniu, wykrywaniu oraz ściganiu przestępstw
Opis	Szacunkowa wartość: 125000 euro Proponowany okres realizacji: 2016-2020
Źródła finansowania	Środki EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań - 20 zakup wyposażenia technicznego

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Nachod
Cel operacyjny	1.5 Poprawa bezpieczeństwa europejskiego miasta Kudowa Nachod
Kierunek działań	1.5.3 Poprawa jakości usług świadczonych obywatelom
Działanie (projekt)	Zapewnienie właściwych warunków spotkań obywateli z policją – nowoczesnych pomieszczeń do obsługi obywateli razem z miejscami parkingowymi
Opis	Szacunkowa wartość: 125000 euro Proponowany okres realizacji: 2016-2020
Źródła finansowania	Środki EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: Remonty obiektów wraz z wyposażeniem technicznym, materiały prewencyjne.

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod – Kudowa
Operativní cíl	1.5 Zvýšit bezpečnost evropského města Náchod – Kudowa
Aktivity:	1.5.1 Podpora zajišťování dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu
Aktivity (projekt)	Společný výkon služby, vzájemná výměna informací a odborná a jazyková příprava složek dopravní policie vedoucí k zefektivnění spolupráce při kontrole dodržování dopravních předpisů
Popis	Odhadovaná částka: 200 000 EUR (ČR) Navrhované období realizace: 2016- 2020
Zdroje financování	Prostředky EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zorganizovaných školení a setkání – 20 pořízení technického vybavení

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod – Kudowa
Operativní cíl	1.5 Zvýšit bezpečnost evropského města Náchod – Kudowa Poprawa bezpieczeństwa europejskiego miasta Kudowa Nachod
Aktivity:	1.5.2 Posílení spolupráce bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti
Aktivity (projekt)	Společný výkon služby, vzájemná výměna informací a odborná a jazyková příprava složek policie vedoucí k zefektivnění spolupráce při předcházení, odhalování a objasňování protizákonné činnosti.
Popis	Odhadovaná částka: 125 000 EUR (ČR) Navrhované období realizace: 2016 - 2020
Zdroje financování	Prostředky EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zorganizovaných školení a setkání – 20 pořízení technického vybavení

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod – Kudowa
Operativní cíl	1.5 Zvýšit bezpečnost evropského města Náchod – Kudowa
Aktivity:	1.5.3 Zvýšení kvality služeb poskytovaných veřejnosti
Aktivity (projekt)	Zajištění důstojných podmínek pro jednání policie s veřejností spočívající v modernizaci prostor určených pro jednání s veřejností, vstupu a parkovacích ploch včetně preventivní činnosti.
Popis	Odhadovaná částka: 125 000 EUR (ČR) Navrhované období realizace: 2016-2020
Zdroje financování	Prostředky EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: stavební a interiérové úpravy objektů vč. technického vybavení a preventivních materiálů

Cel strategiczny	1. Poprawa transgranicznego układu przestrzennego, komunikacyjnego i funkcjonalnego Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Cel operacyjny	1.4 Podniesienie jakości układu komunikacyjnego wewnątrz Miasta Europejskiego
Kierunek działań	1.4.2 Doskonalenie oferty i promocja transportu publicznego
Działanie (projekt)	Kampania informacyjna w zakresie transportu publicznego
Opis	Szacunkowa wartość: 3000 euro Proponowany okres realizacji: 2017 rok.
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.1 Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu w harmonii z jego potencjałem endogenicznym
Kierunek działań	2.1.1 Identyfikacja endogenicznych obszarów wzrostu gospodarczego
Działanie (projekt)	Opracowanie wspólnej oferty inwestycyjnej Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015
Źródła finansowania	środki własne i mikroprojekt w ramach EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba dokumentów opracowanych wspólnie przez partnerów – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.1 Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu w harmonii z jego potencjałem endogenicznym
Kierunek działań	2.1.2 Tworzenie mechanizmów zachęcających do wzrostu aktywności gospodarczej
Działanie (projekt)	Opracowanie studium wykonalności czesko-polskiego inkubatora przedsiębiorczości
Opis	Szacunkowa wartość: 7000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2016
Źródła finansowania	środki własne i mikroprojekt w ramach EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba dokumentów opracowanych wspólnie przez partnerów – 1 szt.

Strategický cíl	1. Zlepšit přeshraniční prostorové, komunikační a funkční uspořádání evropského města Náchod - Kudowa
Operativní cíl	1.4 Zvýšit kvalitu dopravního uspořádání v rámci evropského města
Aktivity:	1.4.2 Zlepšování nabídky a propagace veřejné dopravy
Aktivity (projekt)	Informační kampaň k veřejné dopravě
Popis	Odhadovaná částka: 3000 EUR Navrhované období realizace: 2017
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zrealizovaných informačních kampaní – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.1 Podpora ekonomického rozvoje regionu v souladu s jeho vnitřním potenciálem
Aktivity:	2.1.1 Stanovení vnitřních oblastí ekonomického růstu
Aktivity (projekt)	Zpracování společné investiční nabídky evropského města
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky a mikroprojekt v rámci EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet dokumentů, které partneři vypracují společně – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.1 Podpora ekonomického rozvoje regionu v souladu s jeho vnitřním potenciálem
Aktivity:	2.1.2 Tvorba mechanismů vybízejících k nárůstu ekonomické aktivity
Aktivity (projekt)	Zpracování studie proveditelnosti česko-polského podnikatelského inkubátoru
Popis	Odhadovaná částka: 7000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2016
Zdroje financování	vlastní prostředky a mikroprojekt v rámci EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet dokumentů, které partneři vypracují společně – 1

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.1 Wsparcie rozwoju gospodarczego regionu w harmonii z jego potencjałem endogenicznym
Kierunek działań	2.1.2 Tworzenie mechanizmów zachęcających do wzrostu aktywności gospodarczej
Działanie (projekt)	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 1 000 000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne, RPO, EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba uzbrojonych terenów inwestycyjnych – 2 szt. (po jednym w każdym mieście)

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.1 Wypracowanie dobrze identyfikowalnej marki regionu podkreślającej jego walory turystyczno-uzdrowiskowe
Działanie (projekt)	Opracowanie logo i systemu identyfikacji wizualnej Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2014
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.2 Wykreowanie jednolitego produktu turystycznego regionu
Działanie (projekt)	Opracowanie koncepcji marki Miasta Europejskiego z uwzględnieniem jego funkcji turystyczno-uzdrowiskowych
Opis	Szacunkowa wartość: 20000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2016
Źródła finansowania	środki własne i EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.1 Podpora ekonomického rozvoje regionu v souladu s jeho vnitřním potenciálem
Aktivity:	2.1.2 Tvorba mechanismů vybízejících k nárůstu ekonomické aktivity
Aktivity (projekt)	Příprava území pro investice – inženýrské sítě
Popis	Odhadovaná částka: 1 000 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky, ROP, EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zasiťovaných oblastí připravených pro investice – 2 (jedna v každém městě)

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.1 Zpracování dobře identifikovatelné značky regionu, která podtrhne jeho přednosti v oblasti lázeňství a cestovního ruchu
Aktivity (projekt)	Zpracování loga a vizuální identity evropského města
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2014
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet vypracovaných dokumentů – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.2 Vytvoření jednotného produktu cestovního ruchu v rámci regionu
Aktivity (projekt)	Vypracování koncepce značky evropského města s přihlédnutím k lázeňství a cestovnímu ruchu
Popis	Odhadovaná částka: 20 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2016
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚT
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.3 Koordynacja działań na rzecz opracowania wspólnego systemu promocji turystycznej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Działanie (projekt)	Wzmocnienie współpracy Centrów Informacji Turystycznej
Opis	Szacunkowa wartość: 1000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba spotkań z interesariuszami strategii – 8 szt.; liczba wdrożonych rozwiązań systemowych w obszarze turystyki – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.3 Koordynacja działań na rzecz opracowania wspólnego systemu promocji turystycznej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Działanie (projekt)	Rozwinięcie systemu paszportu turystycznego Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2016
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki produktu	Produkty projektu: liczba wdrożonych rozwiązań systemowych w obszarze turystyki – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.3 Koordynacja działań na rzecz opracowania wspólnego systemu promocji turystycznej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Działanie (projekt)	Rozszerzenie sieci turystycznych tras rowerowych
Opis	Szacunkowa wartość: 200 000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne, EWT, RPO
Wskaźniki produktu	Produkty projektu: liczba odcinków tras rowerowych – 4 szt.

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.3 Koordinace aktivit, jejichž cílem je zpracování společného systému propagace cestovního ruchu v evropském městě Náchod - Kudowa
Aktivity (projekt)	Posílení spolupráce turistických informačních center
Popis	Odhadovaná částka: 1000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet setkání se zainteresovanými skupinami strategie – 8; počet implementovaných systémových řešení v oblasti cestovního ruchu – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.3 Koordinace aktivit, jejichž cílem je zpracování společného systému propagace cestovního ruchu v evropském městě Náchod - Kudowa
Aktivity (projekt)	Rozpracovat systém návštěvnických pasů evropského města
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2016
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet implementovaných systémových řešení v oblasti cestovního ruchu – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.3 Koordinace aktivit, jejichž cílem je zpracování společného systému propagace cestovního ruchu v evropském městě Náchod - Kudowa
Aktivity (projekt)	Rozšíření sítě cyklostezek
Popis	Odhadovaná částka: 200 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky, EÚS, ROP
Ukazatele produktu	Výstupy projektu: počet úseků cyklostezek – 4

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.2 Stworzenie jednolitej oferty gospodarczej i turystycznej promującej cały region
Kierunek działań	2.2.3 Koordynacja działań na rzecz opracowania wspólnego systemu promocji turystycznej Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Działanie (projekt)	Opracowanie koncepcji promocji turystycznej Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2014-2015
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki produktu	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Cel strategiczny	2. Rozwój gospodarki i powiązań kooperacyjnych Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod na bazie endogenicznego potencjału regionu
Cel operacyjny	2.3 Stworzenie przejrzystego systemu wsparcia przedsiębiorców w regionie oraz budowanie silnych transgranicznych powiązań kooperacyjnych
Kierunek działań	2.3.1 Wykreowanie mechanizmów zachęcających do rozpoczynania i kontynuowania działalności gospodarczej oraz zacieśniania współpracy pomiędzy podmiotami
Działanie (projekt)	Identyfikacja podmiotów partnerskich współpracy gospodarczej
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki produktu	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.1 Budowanie społecznej tożsamości mieszkańców Miasta Europejskiego Kudowa-Náchod
Kierunek działań	3.1.2 Realizowanie wspólnych projektów integrujących środowisko dziecięce i młodzieżowe
Działanie (projekt)	Wymiany tematyczne dzieci i młodzieży szkolnej
Opis	Szacunkowa wartość: 16 000 euro Proponowany okres realizacji: 2015 - 2018
Źródła finansowania	środki własne i EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba zorganizowanych wymian – 16 szt.

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.2 Vytvořit jednotnou ekonomickou nabídku a nabídku v oblasti cestovního ruchu za účelem propagace celého regionu
Aktivity:	2.2.3 Koordinace aktivit, jejichž cílem je zpracování společného systému propagace cestovního ruchu v evropském městě Náchod - Kudowa
Aktivity (projekt)	Vypracování koncepce propagace cestovního ruchu evropského města
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2014–2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele produktu	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Strategický cíl	2. Rozvoj ekonomiky a vazeb v oblasti spolupráce v evropském městě Náchod - Kudowa na základě vnitřního potenciálu regionu
Operativní cíl	2.3 Vytvořit transparentní systém podpory podnikatelů v regionu a vybudovat silné přeshraniční vazby v oblasti spolupráce
Aktivity:	2.3.1 Stvoření mechanismů, které povzbudí k navázání i k pokračování v podnikání a upevní spolupráci mezi subjekty
Aktivity (projekt)	Identifikace partnerských subjektů ekonomické spolupráce
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele produktu	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.1 Vytvářet sociální identitu obyvatel evropského města Náchod - Kudowa
Aktivity:	3.1.2 Realizace společných projektů, které povedou k integraci dětí a mládeže
Aktivity (projekt)	Tematické výměny dětí a mládeže
Popis	Odhadovaná částka: 16 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet organizovaných výměnných setkání – 16

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.2 Poszerzanie zakresu współpracy pomiędzy samorządami obu miast partnerskich
Kierunek działań	3.2.1 Podejmowanie aktywnych działań zwiększających zakres kooperacji między różnymi jednostkami organizacyjnymi obu samorządów
Działanie (projekt)	Spotkania tematyczne poszczególnych działów jednostek organizacyjnych obu samorządów
Opis	Szacunkowa wartość: 3000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba spotkań – 20 szt.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.2 Poszerzanie zakresu współpracy pomiędzy samorządami obu miast partnerskich
Kierunek działań	3.2.2 Niwelowanie barier językowych pomiędzy władzami obu miast
Działanie (projekt)	Kursy językowe dla pracowników samorządowych
Opis	Szacunkowa wartość: 14 000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2016
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: okres trwania kursu – 2 semestry; liczba przeszkolonych osób – 20 osób.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.3 Stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji społeczno-kulturalnej
Kierunek działań	3.3.1 Usprawnienie systemu wymiany informacji kulturalnej
Działanie (projekt)	Opracowanie systemu gromadzenia i udostępniania informacji kulturalnej
Opis	Opracowanie szablonu informacyjnego o wydarzeniach kulturalnych dla podmiotów sfery kultury, wybór osób odpowiedzialnych u partnerów za agregację i udostępnianie informacji kulturalnej, działania informacyjne o systemie skierowane do wszystkich podmiotów sfery kultury – stworzenie bazy kontaktów, od których będą gromadzone dane i którym będą one przekazywane np. w formie newslettera Szacunkowa wartość: 2000 euro Proponowany okres realizacji: 2015
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.2 Rozšířit oblast spolupráce mezi samosprávami obou partnerských měst
Aktivity:	3.2.1 Aktivní působení, které přispěje k rozšíření rozsahu spolupráce různých organizačních jednotek obou samospráv
Aktivity (projekt)	Tematická setkání jednotlivých úseků organizačních jednotek obou samospráv
Popis	Odhadovaná částka: 3000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet setkání – 20

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.2 Rozšířit oblast spolupráce mezi samosprávami obou partnerských měst
Aktivity:	3.2.2 Odbourávání jazykových bariér v komunikaci mezi orgány obou měst
Aktivity (projekt)	Jazykové kurzy pro pracovníky samosprávy
Popis	Odhadovaná částka: 14 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2016
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: doba trvání kurzu – 2 pololetí; počet školených osob – 20

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.3 Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění
Aktivity:	3.3.1 Zkvalitnění systému výměny informací z oblasti kultury
Aktivity (projekt)	Zpracování systému shromažďování a zpřístupnění informací z oblasti kultury
Popis	Vypracování šablony o informacích v kultuře pro subjekty z kulturní oblasti, výběr osob, které budou u partnerů odpovídat za shromažďování a zpřístupnění informací z kultury, informování o systému pro všechny subjekty z oblasti kultury – vytvoření databáze kontaktů, od kterých budou údaje získávány a kterým budou zasílány informace, např. ve formě newsletteru. Odhadovaná částka: 2000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.3 Stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji społeczno-kulturalnej
Kierunek działań	3.3.2 Wdrożenie portalu internetowego
Działanie (projekt)	Opracowanie koncepcji finansowej i merytorycznej portalu internetowego (portal niezależny - pod patronatem miast partnerów)
Opis	Szacunkowa wartość: 4000 euro Proponowany okres realizacji: 2014
Źródła finansowania	środki własne i EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.3 Stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji społeczno-kulturalnej
Kierunek działań	3.3.2 Wdrożenie portalu internetowego
Działanie (projekt)	Opracowanie projektu portalu internetowego i wsparcie jego funkcjonowania w początkowym okresie
Opis	Szacunkowa wartość: 9000 euro rocznie Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne i EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba uruchomionych portali internetowych – 1 szt.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.4 Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności infrastruktury zdrowotnej i sportowej
Kierunek działań	3.4.1 Zwiększenie dostępności w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców
Działanie (projekt)	Przygotowanie do liberalizacji przepisów w zakresie ochrony zdrowia – opracowanie informatora o specjalistycznej opiece medycznej w Mieście Europejskim (zakres udzielanych świadczeń po obu stronach granicy wraz z bazą teleadresową świadczących je placówek medycznych)
Opis	Szacunkowa wartość: 3000 Euro Proponowany okres realizacji: 2014-2015
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba opracowanych dokumentów – 1 szt.

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.3 Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění
Aktivity:	3.3.2 Zprovoznění internetového portálu
Aktivity (projekt)	Zpracování finanční a věcné koncepce internetového portálu (nezávislý portál – pod patronátem partnerských měst)
Popis	Odhadovaná částka: 4000 EUR Navrhované období realizace: 2014
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.3 Vytvořit společnou platformu pro výměnu informací z oblasti kulturního a společenského dění
Aktivity:	3.3.2 Zprovoznění internetového portálu
Aktivity (projekt)	Zpracování projektu internetového portálu a podpora jeho fungování v počátečním období
Popis	Odhadovaná částka: 9000 EUR ročně Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zprovozněných internetových portálů – 1

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.4. Zvýšit kvalitu a posílit dostupnost infrastruktury v oblasti zdravotní péče a sportu
Aktivity:	3.4.1 Posílení dostupnosti specializované zdravotní péče pro obyvatele
Aktivity (projekt)	Příprava na liberalizaci předpisů o ochraně zdraví – zpracování informačního bulletinu o specializované lékařské péči v evropském městě (rozsah poskytované péče na obou stranách hranic s databází kontaktních údajů lékařských zařízení, která tyto služby poskytují)
Popis	Odhadovaná částka: 3000 EUR Navrhované období realizace: 2014–2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zpracovaných dokumentů – 1

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.4 Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności infrastruktury zdrowotnej i sportowej
Kierunek działań	3.4.2 Realizacja wspólnego programu zwiększającego aktywność mieszkańców
Działanie (projekt)	Transgraniczny program promocji zdrowego stylu życia (m.in. wspólne imprezy – rodzinne biegi przełajowe, dni otwarte infrastruktury sportowej)
Opis	Szacunkowa wartość: 5000 Euro rocznie Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba wdrożonych rozwiązań systemowych w obszarze ochrony zdrowia – 1 szt.

Cel strategiczny	3. Rozwój transgranicznej koordynacji i współpracy w obszarze samorządowym, społecznym i kulturalnym
Cel operacyjny	3.4 Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności infrastruktury zdrowotnej i sportowej
Kierunek działań	3.4.3 Budowa/ przebudowa infrastruktury sportowej
Działanie (projekt)	Rozwój infrastruktury sportowej
Opis	Szacunkowa wartość: 40000 Euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów – 2 szt.

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
Kierunek działań	4.1.1 Wspólne programy edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży
Działanie (projekt)	Transgraniczny program edukacji ekologicznej
Opis	Szacunkowa wartość: 8000 Euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne i EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba wdrożonych programów edukacyjnych – 1 szt.

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.4. Zvýšit kvalitu a posílit dostupnost infrastruktury v oblasti zdravotní péče a sportu
Aktivity:	3.4.2 Realizace společného programu posilujícího aktivitu obyvatel
Aktivity (projekt)	Přeshraniční program propagace zdravého životního stylu (mj. společné akce – přespolní běh pro celé rodiny, dny otevřených dveří v infrastruktuře pro sport)
Popis	Odhadovaná částka: 5000 EUR ročně Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet implementovaných systémových řešení v oblasti ochrany zdraví – 1

Strategický cíl	3. Rozvoj přeshraniční koordinace a spolupráce na úrovni samospráv a v kulturní a společenské oblasti
Operativní cíl	3.4. Zvýšit kvalitu a posílit dostupnost infrastruktury v oblasti zdravotní péče a sportu
Aktivity:	3.4.3 Výstavba / přestavba sportovní infrastruktury
Aktivity (projekt)	Rozvoj infrastruktury pro sport
Popis	Odhadovaná částka: 40 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet postavených/modernizovaných objektů – 2

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.1 Posílit ekologické smýšlení obyvatel
Aktivity:	4.1.1 Společné programy ekologického vzdělávání pro děti a mládež
Aktivity (projekt)	Přeshraniční program ekologického vzdělávání
Popis	Odhadovaná částka: 8000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky a EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet implementovaných vzdělávacích programů – 1

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
Kierunek działań	4.1.2 Promocja wzorcowych rozwiązań ekologicznych
Działanie (projekt)	Ekoświadome ulice Miasta Europejskiego
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 Euro rocznie (nagrody dla ulicy polskiej i czeskiej) Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba przedsięwzięć edukacyjnych – 4 szt.

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.2 Wzmacnianie skuteczności ochrony środowiska
Kierunek działań	4.2.1 Wzajemne konsultacje urzędników w zakresie decyzji środowiskowych
Działanie (projekt)	Konsultacje decyzji w zakresie ochrony środowiska
Opis	Projekt przewiduje wykonanie co najmniej 4 uzgodnień w zakresie decyzji wydawanych w obszarze tematycznym ochrony środowiska (w tym takich które mogą mieć znaczenie dla partnera, a obowiązek konsultacji nie wynika wprost przepisów prawa). Szacunkowa wartość: 500 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba uzgodnionych decyzji wydawanych w obszarze ochrony środowiska – 4 szt.

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.2 Wzmacnianie skuteczności ochrony środowiska
Kierunek działań	4.2.2 Wzmocnienie współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska (np. Park Narodowy Gór Stołowych, Lasy Państwowe)
Działanie (projekt)	Spotkania z podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska
Opis	Szacunkowa wartość: 1000 euro Proponowany okres realizacji: 2015
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba spotkań z interesariuszami strategii – 2 szt.

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.1 Posílit ekologické smýšlení obyvatel
Aktivity:	4.1.2 Propagace vzorových řešení v oblasti ekologie
Aktivity (projekt)	Eko uvědomělé ulice evropského města
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR ročně (ocenění pro polskou a českou ulici) Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet vzdělávacích záměrů – 4

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.2 Posílit účinnost ochrany životního prostředí
Aktivity:	4.2.1 Vzájemné konzultace úředníků v oblasti rozhodnutí týkajících se životního prostředí
Aktivity (projekt)	Konzultace rozhodnutí v oblasti ochrany ŽP
Popis	Projekt předpokládá odsouhlasit alespoň 4 návrhy v oblasti rozhodnutí vydávaných v rámci ochrany ŽP (včetně těch, která mohou mít význam pro partnera, avšak povinnost konzultovat v jejich případě přímo nevyplývá z právních předpisů)
Zdroje financování	Odhadovaná částka: 500 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Ukazatele	Výstupy projektu: počet odsouhlasených rozhodnutí v rámci ochrany ŽP – 4

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.2 Posílit účinnost ochrany životního prostředí
Aktivity:	4.2.2 Posílení spolupráce s jednotkami odpovídajícími za ochranu životního prostředí (např. Národní park Stolové hory, Státní lesy)
Aktivity (projekt)	Setkání se subjekty odpovídajícími za ochranu ŽP
Popis	Odhadovaná částka: 1000 EUR Navrhované období realizace: 2015
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet setkání se zainteresovanými skupinami strategie – 2

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.2 Wzmacnianie skuteczności ochrony środowiska
Kierunek działań	4.2.3 Kontynuacja działań na rzecz minimalizacji oddziaływania obiektów niskiej emisji
Działanie (projekt)	Termomodernizacja, w tym/lub wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej
Opis	Przedsięwzięcia termomodernizacyjne realizowane w obiektach po obu stronach granicy Szacunkowa wartość: 150000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne, RPO, EWT
Wskaźniki	Produkty projektu: liczba obiektów poddanych termomodernizacji – 2 szt.

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.3 Wzmocnienie podstaw infrastrukturalnych współpracy kulturalnej w ramach miasta europejskiego
Kierunek działań	4.3.1 . Wypracowanie wspólnej oferty kulturalnej
Aktivty (projekt)	Organizacja wspólnych wydarzeń kulturalnych – adaptacja kultury sąsiada
Opis	Szacunkowa wartość: 2000 euro rocznie Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne
Wskaźniki produktu/ rezultatu	Produkty projektu: liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych – 4 szt.

Cel strategiczny	4. Zachowanie bogactwa zasobów miasta europejskiego oraz poprawa ochrony środowiska
Cel operacyjny	4.3 Wzmocnienie podstaw infrastrukturalnych współpracy kulturalnej w ramach miasta europejskiego
Kierunek działań	4.3.2 Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego
Działanie (projekt)	Zachowanie kluczowych elementów dziedzictwa kulturowego Miasta Europejskiego
Opis	Renowacja obiektów dziedzictwa kulturowego po obu stronach granicy Szacunkowa wartość: 200000 euro Proponowany okres realizacji: 2015-2018
Źródła finansowania	środki własne, RPO, EWT
Wskaźniki produktu/ rezultatu	Produkty projektu: liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych modernizacji – 2 szt.

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.2 Posílit účinnost ochrany životního prostředí
Aktivity:	4.2.3. Pokračování v aktivitách, které přispívají k minimalizaci dopadu objektů znečišťujících ovzduší
Aktivity (projekt)	Modernizace vytápění včetně/nebo výměna zdrojů tepla ve veřejných objektech
Popis	Záměry modernizovat vytápění realizované v objektech na obou stranách hranic Odhadovaná částka: 150 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky, ROP, EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet objektů, ve kterých bylo modernizováno vytápění – 2

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.3 Zachovat a využít kulturní dědictví v rámci evropského města
Aktivity:	4.3.1 Zpracování společné kulturní nabídky
Działanie (projekt)	Organizování společných kulturních akcí – adaptace kultury sousedů
Popis	Odhadovaná částka: 2000 EUR ročně Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky
Ukazatele	Výstupy projektu: počet zorganizovaných kulturních akcí – 4

Strategický cíl	4. Zachovat přírodní bohatství a zlepšit ochranu životního prostředí
Operativní cíl	4.3 Zachovat a využít kulturní dědictví v rámci evropského města
Aktivity:	4.3.2 Aktivity ve prospěch zachování kulturního dědictví
Aktivity (projekt)	Zachovat klíčové prvky kulturního dědictví evropského města
Popis	Renovace objektů kulturního dědictví na obou stranách hranice Odhadovaná částka: 200 000 EUR Navrhované období realizace: 2015–2018
Zdroje financování	vlastní prostředky, ROP, EÚS
Ukazatele	Výstupy projektu: počet renovovaných objektů kulturního dědictví: 2